

**T. C.
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İSLAM TARİHİ VE SANATLARI ANABİLİM DALI
TÜRK İSLAM EDEBİYATI BİLİM DALI**

**KAZASKER MUSTAFA İZZET EFENDİ VE GÜFTE MECMUASI:
İNCELEME-METİN**

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

ÖMER FARUK KAYGISIZ

BURSA - 2019

**T. C.
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İSLAM TARİHİ VE SANATLARI ANABİLİM DALI
TÜRK İSLAM EDEBİYATI BİLİM DALI**

KAZASKER MUSTAFA İZZET EFENDİ VE GÜFTE MECMUASI:

İNCELEME-METİN

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Ömer Faruk KAYGISIZ

Danışmanı:

Prof. Dr. Bilal Kemikli

BURSA - 2019

T. C.
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı, Türk İslam Edebiyatı Bilim Dalı'nda 701722011 numaralı Ömer Faruk KAYGISIZ'ın hazırladığı "Kazasker Mustafa İzzet Efendi ve Güfte Mecmuası: İnceleme - Metin" konulu Yüksek Lisans Tez Çalışması ile ilgili tez savunma sınavı, 19.08./2019 günü 11.00. - 12.00 saatleri arasında yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin/çalışmasının

...başarılı..... (başarılı / başarısız) olduğunaoybirliği!..... (oybirliği / oy çokluğu) ile karar verilmiştir.

Üye

(Tez Danışmanı ve Komisyon Başkanı)

Prof. Dr. Bilal Kemikli

Bursa Uludağ Üniversitesi

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Ali İhsan AKÇAY

Bursa Uludağ Üniversitesi

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Bünyamin Ayçiçeği

İstanbul Üniversitesi

19 / 08 / 2019

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS İNTİHAL YAZILIM RAPORU

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İSLAM TARİHİ VE SANATLARI ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA

Tarih: 19/08/2019

Tez Başlığı / Konusu: Kazasker Mustafa İzzet Efendi ve Güfte Mecmuası: İnceleme - Metin

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam VII + 339 sayfalık kısmına ilişkin, 02/08/2019 tarihinde şahsım tarafından *Turnitin* adlı intihal tespit programından (*Turnitin*)* aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 8 'dir.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kaynakça hariç
- 2- Alıntılar hariç/dahil
- 3- 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Özgünlük Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

19, 08, 2019

Tarih ve İmza

Adı Soyadı: Ömer Faruk KAYGISIZ
Öğrenci No: 701722011
Anabilim Dalı: İslam Tarihi ve Sanatları
Programı: Türk İslam Edebiyatı
Statüsü: Y.Lisans Doktora

Danışman
(Prof. Dr. Bilal Kemikli)

* Turnitin programına Bursa Uludağ Üniversitesi Kütüphane web sayfasından ulaşılabilir.

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Kazasker Mustafa İzzet Efendi ve Güfte Mecmuası: İnceleme - Metin” başlıklı çalışmanın bilimsel araştırma, yazma ve etik kurallarına uygun olarak tarafımdan yazıldığına ve tezde yapılan bütün alıntıların kaynaklarının usulüne uygun olarak gösterildiğine, tezimde intihal ürünü cümle veya paragraflar bulunmadığına şerefim üzerine yemin ederim.

Tarih ve İmza

19.08.2019

Ö. Kaygısız

Adı Soyadı : Ömer Faruk KAYGISIZ

Öğrenci No : 701722011

Anabilim Dalı : İslam Tarihi ve Sanatları

Programı : Türk – İslam Edebiyatı

Statüsü : Yüksek Lisans

ÖZET

Yazar Adı ve Soyadı: Ömer Faruk Kaygısız

Üniversite: Uludağ Üniversitesi

Enstitü: Sosyal Bilimler Enstitüsü

Ana Bilim Dalı: İslam Tarihi ve Sanatları

Bilim Dalı: Türk İslam Edebiyatı

Tezin Niteliği: Yüksek Lisans Tezi

Sayfa Sayısı: IX + 346

Mezuniyet Tarihi: / / 20....

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Bilal Kemikli

KAZASKER MUSTAFA İZZET EFENDİ VE GÜFTE MECMUASI:

İNCELEME – METİN

Bu çalışma Türk İslam Edebiyatına ait bir Yüksek Lisans tezidir. Toplamda IX + 346 sayfadan oluşmaktadır. Üç bölüme ayrılan tez klâsik bir inceleme – metin çalışması olarak adlandırılabilir.

Tezde incelenen eser Kazasker Mustafa İzzet Efendi'nin Güfte Mecmuasıdır. Tertip edildiği tarih tam olarak belli olmayan eser, 19. yüzyıla aittir. İçerisinde 312 adet şiir bulunmaktadır. Şiirlerin nazım şekli ise Şarkıdır.

Bu çalışmada, Güfte Mecmuaları hakkında bilgi verilmiştir. Aynı zamanda Edebiyat – Mûsikî ilişkisi birkaç açıdan incelenmiştir. Kazasker Mustafa İzzet Efendi'nin Güfte Mecmuası, günümüz alfabesine aktarılarak, şekil ve içerik özelliklerinden bahsedilmiştir.

Anahtar Sözcükler:

Güfte, Beste, Şiir, Şair, Mecmua, Güfte Necmuası, Kazasker Mustafa İzzet

ABSTRACT

Name and Surname: Ömer Faruk Kaygısız

University: Uludag University

Institution: Social Science Institution

Field : Islam History and Arts

Branch : Turkish Islamic Literature

Degree Awarded : Master

Page Number : IX+346

Degree Date :/...../20.....

Supervisor : Prof.Dr. Bilal Kemikli

KAZASKER MUSTAFA İZZET EFENDI AND HIS LYRICS JOURNAL: RESEARCH-TEXT

This paper is a postgraduate thesis which belongs to Turkish Islamic Literature. It comprises of IX + 346 pages. The thesis which sectioned as three parts can be named as a classical research or a text study.

The literary work analyzed in the thesis is Kazasker (Minister of Military) Mustafa Izzet's (Efendi's) Journal of Lyrics. The literary work of which date of issue is not clear, belongs to the 19th century. There are poems in the work. The poetic verse form of the poems is song.

In this study, it is informed about the Journal of Lyrics. At the same time, the relation of literature and music is examined. The form and content features of Kazasker (Minister of Military) Mustafa Izzet's (Efendi's) Journal of Lyrics is mentioned by transmitting to modern-day alphabet.

Keywords:

Lyrics, Composition, Poetry, Poet, Journal, Lyrics journal, Kazasker Mustafa İzzet

ÖN SÖZ

Şiir mecmuaları, Klâsik Türk Edebiyatında çok geniş bir yer tutmaktadır. Öyle ki bu mecmualar, Edebiyat tarihimiz içinde unutulmaya yüz tutmuş şiirleri, şairleri ve karanlıkta kalmış konuları aydınlatmak için mühim bir değere sahiptir. Aynı zamanda bu mecmualar, yazıldığı dönemin sanat anlayışını, revaçta olan şairleri hakkında da bize bilgiler vermektedir.

Kadîm olan keşfedildikçe, modern ve klâsik arasındaki fark daha açık bir şekilde tebellür etmeye başlayacaktır. Bu vesile ile insanların sanat zevklerindeki olumlu ve olumsuz değişimler müşahede edilebilir hale gelecektir.

Biz de 19. yüzyıldaki saray fasıllarında ser-hânendelik ve neyzenlik yapan, meşâirü’ş- şuarâ gibi şiir sohbetlerine katılan, Osmanlı ilmiye teşkilatının en üst rütbelerinde görev yapan Kazasker Mustafa İzzet Efendi’nin, güfte mecmuasının önemini fark ederek böyle bir çalışmanın ilim dünyasına katkı sağlayabileceğini düşündük.

Kazasker Efendi’nin hayatı ve eserleri hakkında cumhuriyet döneminde ilk çalışma yapan merhum Süheyl Ünver’i rahmetle yad etmekteyiz. Bunun yanı sıra Uğur Derman, Mustafa Kara gibi hocalarımız da onun nasıl bir sanatkâr olduğuna dair makaleler yazan hocalarımızdandır. Zikrettiklerimizin yanında Hüsrev Subaşı danışmanlığında Nurcan Toprak tarafından hazırlanan, “Kazasker Mustafa İzzet Efendi’nin Hayatı ve Eserleri” adlı yüksek lisans çalışması akademik olarak yapılan en kapsamlı tezlerdendir.

Çalışmamızı hazırlarken hedeflediğimiz, Kazasker Efendi’nin hayatını geniş bir şekilde anlatmaktan ziyade onun güfte mecmuasını günümüz alfabesine aktarmak ve bu güfte mecmuasını, edebiyat araştırmacısı olarak incelemektir. Bu sebeple çalışmamızda, mecmuanın edebî hüviyetine dikkat çekmek amaçlanmıştır.

Netice olarak, her çalışmada olduğu gibi bu çalışmada da birtakım eksikliklerin olması kaçınılmazdır. Ancak bu tez çalışması, güfte mecmuasını edebî açıdan inceleme

yöntemi hususunda yapılan ilk tez çalışmasıdır. Dolayısıyla bu şekilde yapılan araştırmaların sayısı arttıkça, bu çalışmalarını önemi daha da artacaktır.

Çalışmamızı nihayete erdirirken, başta bizleri bu çalışmaya teşvik eden ve her aşamada desteklerini esirgemeyen danışman hocam Prof. Dr. Bilal Kemikli'ye teşekkür ederim. Ayrıca Dr. Öğr. Üyesi Ali İhsan Akçay'a, Dr. Öğr. Üyesi İlhami Oruçoğlu'na, Arş. Gör. Olcay Kocatürk'e, doktora öğrencisi ağabeyim Ömer Faruk Yiğiterol'a, çalışma esnasında yardımcı olan arkadaşım M. Said Uysal'a; bugüne kadar hiçbir şekilde maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen, üzerimde birçok emeği bulunan kıymetli eşim Esra Hanımefendi'ye ve aileme şükranlarımı sunarım.

Ömer Faruk KAYGISIZ

Bursa - 2019

İÇİNDEKİLER

YEMİN METNİ	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
ÖZET.....	iii
ABSTRACT	iv
ÖN SÖZ.....	v
İÇİNDEKİLER.....	viii
KISALTMALAR	ixx
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM (KAZASKER MUSTAFA İZZET EFENDİ'NİN HAYATI VE SANATKÂRLIĞI)

1.KAZASKER MUSTAFA İZZET EFENDİ'NİN HAYATI	5
1.1. Doğumu, Ailesi ve İlmî Hayatı.....	5
1.2. Devlet Vazifeleri.....	7
1.3. Vefatı	11
2. KAZASKER MUSTAFA İZZET EFENDİ'NİN SANATKÂRLIK YÖNÜ	13
2.1. Hattatlığı.....	14
2.2. Mûsikîşinaslığı.....	17
2.3. Şairliği.....	18

İKİNCİ BÖLÜM (KÜLTÜR TARİHİMİZDE GÜFTE MECMUALARI VE KAZASKER MUSTAFA İZZET EFENDİ'NİN GÜFTE MECMUASI)

1. KÜLTÜR TARİHİMİZDE GÜFTE MECMUALARI VE KAZASKER MUSTAFA İZZET EFENDİ'NİN GÜFTE MECMUASI	26
1.1. Kültür Tarihimizde Güfte Mecmuaları.....	26
1.2. Kazasker Mustafa İzzet Efendi'nin Güfte Mecmuası.....	28
1.2.1. Mecmuanın Tavsîfi.....	29
1.2.2. Mecmuanın İç Düzeni.....	29
1.2.3 Mecmuanın Aidiyeti.....	30
2. Şiir ve Mûsikî Arasındaki İlişki	32
2.1. Aruz – Usûl İlişkisi	34

2.2. Güfte – Makam İlişkisi.....	35
3. Kazasker Mustafa İzzet Efendi'nin Güfte Mecmuasındaki Nazım Şekli: ŞARKI.....	38
3.1.Kazasker Mustafa İzzet Efendi'nin Güfte Mecmuasında Tespit Edilen Mahlaslar.....	45

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM (TRANSKRİPSİYONLU METİN)

1. TRANSKRİPSİYONLU METİN.....	53
SONUÇ.....	340
KAYNAKÇA.....	343

KISALTMALAR

Kısaltmalar	Bibliyografik Bilgi
Age.	Adı geçen eser
Agm.	Adı geçen makale
Agt.	Adı geçen tez
Bkz.	Bakınız
C.	Cilt
DİA	Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
Ens	Enstitü
Haz.	Hazırlayan
m.t.	Metin Tamiri
N.E.	İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi
s.	Sayfa
Ss.	Sayfadan sayfaya
Üni.	Üniversite
v.dğr.	Ve diğeri
Yay.	Yayınlar

GİRİŞ

GİRİŞ

Bir medeniyeti anlamak, onun ürünü olan eserleri tanımak ve idrak etmek ile mümkün olabilir. Bunun yanı sıra bu eserleri ortaya çıkaran fikir, eserler arasındaki münasebet araştırılıp ortaya konulmasıyla medeniyetin ne kadar güçlü ve sağlam bir yapıyı haiz olduğu ortaya çıkabilir.

Millî kültürümüz ve medeniyetimizin bir ürünü olan mecmuaların çeşitli türleri bulunmaktadır. Bu mecmuaları türlerine göre tasnifini yapan Agâh Sırrı Levend'dir. Onun yapmış olduğu tasnif şu şekildedir:

“1.Nazire Mecmuaları

2.Mecmua-i Eş'ar

3. Aynı konu ile ilgili eserlerin bir araya getirilmesiyle oluşmuş mecmualar (Mecmua-i tevârih gibi)

4. Münderecatında muhtelif konular ihtiva eden mecmualar

5. Mürettibi belli olan mecmualar”¹

Bunların yanı sıra Yasemin Ertek Morkoç, “Mecmua Geleneği” ile ilgili hazırlamış olduğu doktora tezinde genel olarak mecmuaların edebiyat tarihi açısından nasıl bir öneme sahip olduğunu Ali Nihat Tarlan'ın eserlerinden faydalanarak şu şekilde sıralamıştır:²

“1. Her şeyden önce bir mecmua içindeki şiirler, özel bir seçiciliğin göstergesi olduğu için yazıldığı, tertip dildiği dönemin edebî zevkini, şiir anlayışını yansıtır.

2. Aynı zamanda sanatın insan ruhunu doyuran yönün düşündüğümüzde bu mecmuaların bize bir devrenin ruhî ihtiyaçlarını gösterdiğini de söyleyebiliriz.

¹ Agah Sırrı Levend, *Türk Edebiyatı Tarihi*, 1. b., İstanbul: Dergâh Yayınları, 2014, s. 165.

² Yasemin Ertek Morkoç, *Eğridirli Hacı Kemal'in Camiü'n-Nezair'i: Metin ve Mecmua Geleneği Üzerine Bir İnceleme*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi Tezi), İzmir: Ege Üniversitesi, 2003, s. 24.

3. Tezkirelerde isimlerine rastladığımız pek çok şairin divanı yoktur. Dolayısıyla mecmualar bu şairlerin, şiirlerini taşıyan önemli birer kaynak durumundadırlar. Böylece sanatkârın bazı yönlerini mecmuadaki şiirleriyle tanımış ve ortaya çıkarmış oluruz.

4. Eski şiirimizde toplumu ve hayatı aksettiren önemli şiir şekiller terc-i bend ve terkîb-i bendlerdir. Mecmularda bulunan bu şiirlerin incelenmesiyle bir dönemin hayat anlayışını görebiliriz.

5. Şiir mecmualarında azımsanmayacak sayıda şiirleri bulunan ancak kaynaklara geçmemiş yeterince tanınmayan şairler karşımıza çıkmaktadır. Bu yönüyle mecmualar edebiyat tarihimize yeni isimler de kazandırmaktadır.

6. Mecmualar, divanı olan şairlerden bazılarının divanlarında yer almayan birtakım şiirlerini içlerinden barındırmaktadır. Bunların belirlenmesiyle beraber şairlerin bilinmeyen şiirleri de ortaya çıkmış olacaktır.”

Çalışmamızın amacı mecmua geleneği içinde, kuvvetli bir konuma sahip olan güfte mecmualarının önemine dikkat çekmek ve Kazasker Mustafa İzzet Efendi'nin güfte mecmuasını tespit ederek, günümüz alfabesine aktarmaktır. Günümüz alfabesine aktarmamızdaki amaç ise edebiyat tarihi açısından kaynak olması ve modern dönem sanat zevkini etkilemesini biraz daha kolaylaştırabilecek olmasıdır.

Tez, giriş ve üç kısımdan oluşmaktadır. Giriş kısmında konunun kapsam, yöntem ve aşamaları belirtilmiştir. Birinci bölümde Kazasker Mustafa İzzet Efendi'nin hayatı kısaca aktarılmıştır. Bu bölümün amacı, eserin sahibini tanıyarak, eser hakkında daha tafsilatlı bir araştırma yapmaktır. “Doğumu, Ailesi ve Hayatı”, “Devlet Vazifeleri”, “Vefatı” ve “Sanatkârlık Yönü” gibi alt başlıklardan oluşmaktadır. Bu bölümde Kazasker Mustafa İzzet Efendi'nin hayatı kronolojik bir şekilde aktarılmıştır.

İkinci bölümde, kültür tarihimizde güfte mecmualarının öneminden, özelliklerinden ve işlevlerinden bahsedilmiştir. İncelemiş olduğumuz yazmanın Kazasker Efendi'ye ait olup olmadığı tartışılmış ve mecmuanın tavsifi ile iç düzeni hakkında bilgiler verilmiştir. Aynı zamanda tespit edilen mahlaslar ve onlara ait bilgiler bir tablo içinde gösterilmiştir. Yine bu bölümde İzzet mahlaslı şairin Kazasker Mustafa İzzet

olduğu klâsik tarih kitapları, tezkireler ve tarihi hadiseler ile ispatlanmaya gayret edilmiştir.

Tezin üçüncü bölümünde ise, güfte mecmuasının günümüz alfabesine çevrilmiş metni bulunmaktadır. Bu bölümün başında günümüz alfabesine aktarılırken nasıl bir metot ile çalışmayı yürüttüğümüz ile ilgili bilgilerin yanı sıra transkripsiyon alfabesi de verilmiştir. 312 şiirden müteşekkil mecmuadaki şiirlerin vezinleri bulunmuş ve başlığın altında gösterilmiştir. Çalışma konusu edindiğimiz eser, bir güfte mecmuası olduğu için vezinlerde birtakım sıkıntılar bulunmaktadır. Öyle ki güfte, mûsikî formuna girerken birtakım değişikliklerin yapılması zorunlu olabilir. Bu gibi zorunluluklar neticesinde vezinlerde sıkıntılar meydana gelmektedir. Bu nazarla dikkate alınması gerekmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM
(KAZASKER MUSTAFA İZZET EFENDİ'NİN HAYATI VE
SANATKÂRLIĞI)

1.KAZASKER MUSTAFA İZZET EFENDİ’NİN HAYATI

1.1. Doğumu, Ailesi ve İlmî Hayatı

Kazasker Mustafa İzzet Efendi, milâdî 1801 tarihinde bugünkü Kastamonu vilayetimizin Tosya ilçesinde dünyaya gelmiştir.³ Babası Bostan-zâde Mustafa Ağa’dır. Asıl adı Mustafadır. İzzet ise, onun mahlasıdır ve ona bu mahlas usûl gereği icazet almadan evvel kararlaştırılıp verilmiştir.⁴ Mahlas, Kazasker Efendi tarafından mı tercih edildi, yahut hocası tarafından mı verildiği hususunda açık bir bilgiye rastlanılamamıştır. Kazasker Mustafa İzzet Efendi seyyiddir. Ancak onun seyyidliğinin anne tarafından mı yoksa baba tarafından mı geldiği hususunda tartışmalar vardır. Anne tarafından soyu Şeyh İsmail Rûmî Efendiye dayanmaktadır.⁵

Şeyh İsmail Rûmî Efendi 17. yüzyılda yaşamış Kâdirî tarikatının şeyhlerinden birisidir. Kendisi Tosya’da doğmuş ve burada ilk eğitimini tamamlamıştır. Abdülkâdir Geylânî Hazretlerinin manevi işareti ile Bağdat’a gitmiştir. Burada Şeyh Feyzullah Efendi’ye intisap edip seyr ü sülûkunu tamamlamıştır. Anadolu’nun çeşitli yerlerinde hizmet eden Şeyh İsmail Rûmî Efendi, son olarak İstanbul’a gelmiş, Tophane semtinde bir Kâdirî dergahı kurmuştur. Vefat edinceye kadar burada hizmete devam etmiştir.⁶

Babasının vefatından sonra annesi tarafından ilim tahsili için İstanbul’a gönderilen Mustafa İzzet Efendi, Fatih Medreselerinde öğrenimine başlamıştır. Bununla birlikte,

³ İbnü’l Emin Mahmud Kemal İnal, *Son Asır Türk Şairleri: Kemâlî’ş Şuarâ*, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, 1999, C. 2, s. 1081; Tayyar-zâde Ahmed Ata, *Osmanlı Saray Tarihi: Tarih-i Enderun*, ed. Mehmet Arslan, 2. b., İstanbul: Kitabevi, 2010, C. 3, s. 30; Bursalı Mehmet Tahir Efendi, *Osmanlı Müellifleri*, İstanbul: Meral Yayınevi, 1972, C. 3, s. 185.

⁴ M. Uğur Derman, “ Hat ”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi (İSAM), 1997, C. 16, s. 498.

⁵ Tayyar-zâde Ahmed Atâ, *Osmanlı Saray Tarihi: Tarih-i Enderun*, C. 3, s. 30.

⁶ Osmân-zâde Hüseyin Vassaf, *Sefîne-i Evliyâ*, ed. Mehmet Akkuş, Ali Yılmaz, İstanbul: Kitabevi, 2006, C. 1, s. 118.

Kastamonu il yıllığında Kastamonu Sıbyan mektebini bitirdiği belirtilmişse de bu bilgiyi doğrular başka bir belge henüz bulunamamıştır.⁷

Fatih Medreselerinde ilim tahsiline devam eden Mustafa İzzet Efendi, medresedeki eğitiminin yanında, Musâhib-i Şehriyârî Kômürcü-zâde Hâfız Efendi'den de mûsikî meşk etmeye başlamıştır.

Bir cuma günü, namaz başlamadan evvel hocasından meşk ettiği en müstesna eserlerden olan “Aldım hayal-i perçemin ey mâh dîdeme” mısraıyla başlayan na't-ı şerifi Hidâyet Camii'nin müezzin mahfilinde icra eder. Bu esnada camide bulunun Sultan II. Mahmud, Mustafa Efendi'nin sesini çok beğenmiştir. Bu itibarla eğitimiyle meşgul olmak istemiştir. Yaşı küçük olması hasebiyle Enderûn'a alınması malesef mümkün olmamıştır. Bunun üzerine Sultan, Silahtar Ali Bey'e terbiyesiyle alâkadar olmasını emretmiştir.⁸

Silahtar Ali Bey'in himayesinde üç yıl kalan Mustafa İzzet Efendi, bu süre zarfında hem ilmî tahsiline devam etmiş, hem de hüsn-i hat ve mûsikî ile meşgul olmuştur. Daha sonra, Galata Sarayında eğitim görmüş ve 1820 yılında Sultan II. Mahmud'un huzurunda yapmış olduğu Acem-aşîrân ney taksimi ile dikkatleri üzerine çekmiştir. Burada göstermiş olduğu hünerin ardından Silahtar Ali Bey'in vesilesi ile çavuş mülâzımı rütbesiyle Enderûn'un Kiler Dairesi'ne alınmıştır.⁹

Mustafa İzzet Efendi orta boylu, şişmanca, mavi gözlü, güzel ve güler yüzlü, sarıya çalan beyaz sakallı, yanakları pembe, nazik ve edib bir şahsiyettir.¹⁰ Tespit edilebildiği kadarıyla onun şeceresi şu şekildedir¹¹:

⁷ Nurcan Toprak, *Kazasker Mustafa İzzet Efendi ve Eserleri*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2004, s. 4.

⁸ İnal, *Son Asır Türk Şairleri: Kemâlî'ş- Şuarâ*, C. 2, s. 46.

⁹ Tayyar-zâde Ahmed Atâ, *Osmanlı Saray Tarihi: Tarih-i Enderun*, C. 3, s. 31; Hafız Hızır İlyas Ağa, *Osmanlı Sarayında Gündelik Hayat: Letâif-i Vekâyi-i Enderûniyye*, ed. Ali Şükrü Çoruk, 1. b., İstanbul: Kitabevi, 2011, s. 209.

¹⁰ İbnü'l - Emin Mahmud Kemal İnal, *Son Asır Türk Şairleri: Kemâlî'ş- Şuarâ*, C. 2, s. 1083.

¹¹ Toprak, *Hattat Kazasker Mustafa İzzet Efendi ve Eserleri*, s. 19.

hacca gitmeye karar verdiği yönünde bir görüş de vardır.¹⁴ Ancak Mustafa İzzet Efendi'nin hayatı hakkında teferruatlı bilgi veren klasik tarih kitaplarının hiçbirinde böyle bir bilgiye rastlamadığımız için bizce makul bir görüş değildir.

Mustafa İzzet Efendi daha evvel intisap etmiş olduğu Nakşibendi Şeyhi Kayserili Ali Efendi ile birlikte 1831 yılında surre alayıyla birlikte hacca gitmiştir. Mekke'de Abdullah ed-Dihlevî'nin halifelerinden Şeyh Mehmed Can Efendi'nin müridânından olmuş ve seyr ü sülûkunu burada tamamlamıştır. İstanbul'a geri dönmeden önce Mısır'a uğramış ve burada 7 ay bazı mübarek mekanları ziyaret etmesinin ardından Payitahta avdet etmiştir.¹⁵

İstanbul'a geldiğinde Mahmutpaşa civarında bir ev satın alan Mustafa İzzet Efendi, saraydan uzak, sûfiyâne bir şekilde yaşamaya başlamıştır. 1832 yılı Ramazan ayının Cuma gününde, Beyazıt Camii'nin müezzin mahfilinde hatim okurken kendisini tanıyan kişiler Mustafa İzzet Efendi'ye kamet getirmesini istirham ederler. Bu istirhamı kabul etmek istemeyen Mustafa İzzet Efendi: “*Genellikle bu camiye padişahımız geliyor, benim sesimi işitecek olursa iyi olmaz.*” demişse de zevât, padişahın bugün İstanbul'a gelmeyeceğini temin etmiştir. Böylelikle Mustafa İzzet Efendi ikindi namazında kamet getirmeye başlamış ve tam o sırada Sultan II. Mahmud camiye girmiştir. Tesbihatın ardından padişah Mirliya Aşkar Ali Bey'i müezzin mahfiline göndererek kamet alanın kim olduğunu sordurmuştur. Ramazan'ın verdiği yorgunluktan ve Mustafa İzzet Efendi'nin ise kılık kıyafetinin değişik olmasından dolayı Aşkar Ali Bey, Mustafa İzzet Efendi'yi tanıyamamış, müezzinbaşına kim olduğunu sormuş ve ondan bir Özbek dervişidir, cevabını almış ve cevabı hemen padişaha iletmiştir. Bu cevaba çok hiddetlenen Sultan II. Mahmud: “*Mustafa Efendi'nin sadâsını ben bilmez miyim, Özbek'tir diye beni mi aldatıyorsunuz?*” diyerek mahfildekilerin aşağı inmesini emretmiştir. Derviş kıyafetleri içerisindeki Mustafa İzzet Efendi'yi tanıyan Padişah, kendisine olan teveccühüne rağmen hizmetini terk ederek bu kıyafeti giymesine fevkalâde hiddetlenmiş ve derhal imhâsını parmağıyla ve şiddetle işaret etmiştir. “*Ferman Efendimizindir.*” diyen Hüsrev Paşa'yı, padişahı daima hayra sevk eden Musâhib Said Efendi durdurmuştur. Sultan II. Mahmud hiddetinin son raddeye gelmesi sebebiyle derhal

¹⁴ Toprak, a.g.e., s. 7.

¹⁵ İbnü'l - Emin Mahmud Kemal İnal, *Son Hattatlar*, İstanbul: Maarif Vekaleti, 1955, s. 157.

camiden ayrılmış ve Dolmabahçe Sarayı'na geçmiştir. O gece teravih namazından sonra Padişah, Kömürcü-zâde Hâfız Efendi'ye: “*Senin hac refikine ne dersin? Özbek kıyafeti ile Bayezid Cami-i şerifi mahfiline çıkıp, ey cemaat-i müslimîn işte beni gördünüz mü, padişah-ı zamana uzun seneler hizmet ettim, emeğim şu kıyafete karar buldu, diyerek halka teşhir ediyor; bunun için de ifnası hakkındaki fermanıma Musâhib Said Efendi'nin ilhâhıyla Hüsrev Paşa'nın af talebi sürgününü netice verdi.*” demiştir.

Ertesi gün Kömürcü-zâde Bayezid'de Mustafa İzzet Efendi'ye rastlamış ve burada padişahı kızdıran kıyafeti değiştirmesini söylemişse de O: “*Sikkeyi başka kisveye tebdil edemem.*” diyerek cevap vermiştir. Kömürcü-zâde de O'na bir daha bu kıyafetlerle padişahın uğrayabileceği yerlerde gezinmemesini sert bir şekilde söylemiştir. Bu cevabın üstüne Mustafa İzzet Efendi çok üzölmüş ve ağlayarak evine gitmiştir.

Bu olayın ertesinde Sultan II. Mahmud, Mustafa İzzet Efendi'yi sürgünden de affettiğini söylemesinin ardından, Kömürcü-zâde geçen gün O'nunla karşılaştığını ve neler konuştuklarını Padişah'a anlatmıştır. Ertesi gece tekrar neler konuştuklarını anlattıran Sultan II. Mahmud: “*Benim ona dargınlığım yoktur, ancak hüner ve kadrini zayi etmek sevdalarında gördüğümünden canım sıkılıyor.*” diyerek affettiğini bildirmiştir.¹⁶

Ramazan Bayramı'ndan sonra Necip Paşa'nın oğlu Şükrü Bey tarafından Mustafa İzzet Efendi'ye, affedildiği bildirilmiş ve kendisine elbise ve ney gönderilmiştir. Sultan II. Mahmud'un huzurunda gerçekleştirdiği ney taksiminden sonra kendisine atıyye de verilmiştir.

Sultan II. Mahmud'un huzurundaki bir fasıl esnasında sultan hazretleri, Mustafa İzzet Efendi'nin yanına gelmiş ve kendi bestelerinin nasıl olduğunu sormuştur. “*Efendimizin şarkıları da şarkiyâtın padişahıdır, ancak tahsîn ve te'sîrinden başka bir şey denilebilir mi?*” diye cevap veren Mustafa İzzet'e padişah, işi olmadığı vakitlerde saz meclislerine gelmesini söylemiştir.¹⁷

¹⁶ İnal, *Son Asır Türk Şairleri: Kemâlî's- Şuarâ*, C. 2, ss. 1083-86; İnal, *Son Hattatlar*, s. 159.

¹⁷ İnal, *Son Asır Türk Şairleri: Kemâlî's- Şuarâ*, C. 2, ss. 1082-84; Tayyar-zâde Ahmed Atâ, *Osmanlı Saray Tarihi: Tarih-i Enderun*, C. 3, s. 33; İnal, *Son Hattatlar*, ss. 158-59.

Bahriye Mektebi Hat müderrisliği ile 1840 yılında görevlendirilen Mustafa İzzet Efendi, buraya sürekli olarak devam ederek pek çok sayıda öğrenciye hat dersi vermiştir.¹⁸

Osmanlı devletinde askerî sınıfın şer'i ve hukukî işlerine bakmak için oluşturulan makam Kazaskerliktir. İlk defa Sultan I. Murad zamanında ihdas edilen Kazaskerlik, ilmiye teşkilatının en üst rütbelerinden biridir. Anadolu ve Rumeli Kazaskerliği olmak üzere ikiye ayrılır.¹⁹

Mustafa İzzet Efendi 1846 yılında Selanik Mevleviyeti görevine tayin olmuş yine aynı yıl kendisine Mekke pâyesi verilmiştir. 1847 yılında Selanik Kazaskerliği ve nihayet 1849 yılında Anadolu Kazaskerliği görevi verilmiştir.²⁰

Hüsn-i hat hocası olarak 1850 yılında şehzadelere ders vermiştir. Ondan ders alan şehzadeler; Abdülmecid, Abdülaziz, Murad, Abdülhamid ve Mehmed Reşad'dır. Hatta Sultan Abdülmecid ise, Mustafa İzzet Efendiden icazetname dahi almıştır.²¹ Aynı zamanda Mustafa İzzet Efendi; Veliâhd Abdülaziz, Şehzâde Abdülhamid ve Şehzade Murat Efendilerin sermuallimi de olmuştur.²²

1853 yılının temmuz ayında özel bir irade tezkeresinden anlaşılabilceği üzere, Meclis-i Valâ azası Mustafa İzzet Efendi'ye nişân-ı âlî verilmesi kararlaştırılmıştır. 1853 tarihli bir arz tezkeresinde ise, mecdiye nişanının tekrar düzenlenip yapılmasıyla, Mustafa İzzet Efendi'ye takdim edilmiştir.²³

Mustafa İzzet Efendi'ye Rumeli pâyesi 1857 yılının Şubat ayında verilmiştir. Bu görevi iki sene kadar ifa ettikten sonra 1860 yılında tekrar Meclis-i Valâ azalığına atanmıştır.²⁴

¹⁸ Toprak, *Hattat Kazasker Mustafa İzzet Efendi ve Eserleri*, s. 25.

¹⁹ İsmail Hakkı Uzun Çarşılı, *Osmanlı Devletinin İlmiye Teşkilâtı*, 4. b., Ankara: Türk Tarih Kurumu Yay., 2014, s. 155.

²⁰ Ahmet Lutfî, *Tarih-i Lutfî*, ed. Abdurrahman Şerif, 1910. b., İstanbul: Sabah Matbaası, t.y., C. 8, ss. 127-28; Mehmed Süreyya, *Sicill-i Osmanî*; Toprak, *Hattat Kazasker Mustafa İzzet Efendi ve Eserleri*, ss. 12-13.

²¹ Toprak, *Hattat Kazasker Mustafa İzzet Efendi ve Eserleri*, s. 26.

²² Tayyar-zâde Ahmed Atâ, *Osmanlı Saray Tarihi: Tarih-i Enderun*, C. 3, s. 35.

²³ Toprak, *Hattat Kazasker Mustafa İzzet Efendi ve Eserleri*, s. 14.

²⁴ Tayyar-zâde Ahmed Atâ, *Osmanlı Saray Tarihi: Tarih-i Enderun*, C. 3, s. 35.

Tahsin Bey'in 1861 yılında vefat etmesi sebebiyle boşalan Nakîbü'l- Eşraflık makamına Yasinci-zâde İlmî Molla Efendi, riyâset-i ilmiye'ye ise tecrübeli ve etkin olduğu için Kazasker Mustafa İzzet Efendi atanmıştır. Aynı yılın muharrem ayında kendisine Meclis-i Hass'a memurluğu görevi de verilmiştir.²⁵

Mustafa İzzet Efendi Rumeli, Kazaskerliğine ikinci kez 1863 yılında geçmiş, görev süresi dolduktan sonra bu görevden ayrılmıştır. 1867 yılında ise tekrar Meclis-i Valâ üyesi olmuş ve yaklaşık iki yılın ardından da bu görevinden ayrılmıştır. 1869 yılında ise Meclis-i Hass-ı Vükela ile görevlendirilmiştir. Kazasker Efendi vefat edene kadar bu görevde çalışmıştır.²⁶

Kazasker Efendi 1870 yılında üçüncü kez Rumeli Kazaskerliği görevine tayin edilmiş ve buradan belirlenmiş görev süresinin dolmasıyla ayrılmıştır. Meclis-i Vükela azalığı ise kendisinde bırakılmıştır. 1973 yılında Nakîbü'l- Eşraflık makamına getirilmiştir.²⁷

1.3. Vefatı

Mûsikîşinaslar ve Hattatlar arasında Kazasker Efendi namıyla anılan Mustafa İzzet Efendi, havas ve avam nezdinde pek kıymetli bir şahsiyetti. Mahdumu Ata Bey, O'nun resmini çizdirmek için çok uğraşsa da Kazasker Efendi “*Ben zâil olduktan sonra suretimin kalmasına razı değilim, Resmimi yaparsanız babalık hakkımı helal etmem.*” diyerek resminin çizdirilmesine asla müsaade etmedi.²⁸

Kazasker Efendi'nin hiçbir şekilde para biriktirmeyi sevmediği söylenir. Hatta oğlu Tevfik Efendi'ye, “Babanızın meziyetlerinden hangisi size intikal etti?” diye sorulduğunda “Züğürtlüğü” diye cevap verdiği anlatılmaktadır.²⁹

Kimya-yı Hülya ile uğraştığı da belirtilen Mustafa İzzet Efendi'nin bazı maddelerle altın yapmaya çalıştığı da söylenmektedir. Bunun için kurşundan zehirlenerek damağının

²⁵ Mehmed Süreyya, *Sicill-i Osmanî*, C. 3, s. 463; Tayyar-zâde Ahmed Atâ, *Osmanlı Saray Tarihi: Tarih-i Enderun*, C. 3, s. 36.

²⁶ Bknz. Tayyar-zâde Ahmed Atâ, *Osmanlı Saray Tarihi: Tarih-i Enderun*, C. 3, ss. 33-35; Toprak, *Hattat Kazasker Mustafa İzzet Efendi ve Eserleri*, ss. 14-15.

²⁷ Bknz. Tayyar-zâde Ahmed Atâ, *Osmanlı Saray Tarihi: Tarih-i Enderun*, C. 3, ss. 22-23.

²⁸ İnal, *Son Asır Türk Şairleri: Kemâlü'ş- Şuarâ*, C. 2, s. 1085.

²⁹ Toprak, *Hattat Kazasker Mustafa İzzet Efendi ve Eserleri*, s. 20.

delindiğini, 200 altınla beraber bazı ilaçları bir kazana koyup altın elde etmeye çalıştığı da rivayet edilenler arasındadır.³⁰

V. Murad'dan sonra 31 Ağustos 1876 yılında tahta çıkan II. Abdülhamid' e biat eden ilk devlet adamı Kazasker Mustafa İzzet Efendi olmuştur.³¹ 15 Kasım 1876 yılında vefat eden Kazasker Mustafa İzzet Efendi'nin kabri Tophane'de Kadirî Dergahında anne tarafından dedesi İsmail Rûmî Efendi'nin sol tarafında bulunmaktadır. Kitabesini öğrencilerinden olan Muhsin-zâde Abdullah girift istifli celf sülüsde yazmıştır. Mezar kitabesinde şunlar yazmaktadır:

Hüve'l - Hayyü'l- Kadîm

Nakîbü'l- Eşrâf ve Reîsü'l- Ulemâ ve'l Hattâtîn

Cenâb-ı Pîr İsmâil-i Rûmî kaddesallahu sirrahû evlâdından

Ve Mehmed Can hazretleri hulefâsından imâm-ı evvel-i

Cenâb-ı tâc-dârî ve dört defa Rumeli

Sadâreti ve Meclîs-i Vâlâ âzâlığı menâsıbı

Ve meclis-i Hâss-ı Vükelâ'ya me'mûr iken 'azîm-i

Tekye-gâh-ı bekâ olan ser-efrâz-ı erbâb-ı fezâil

Câmiu'r – riyâsât es-Seyyid el-Hâc Mustafa

İzzet Efendi kuddise sirruh hazretlerinin kabr-i münevverleridir

15 Kasım 1876

Ketebehû Muhsin-zâde Abdullah

min telâmizi müşârun ileyh

³⁰ İnal, *Son Hattatlar*, s. 162.

³¹ Toprak, *Hattat Kazasker Mustafa İzzet Efendi ve Eserleri*, s. 17.

Kazasker Mustafa İzzet Efendi'nin cenazesi defnedilirken orada kendini tutamayıp söz alan bir kişi, ‘‘Efendiler buraya gömdüğümüz bir maarif sandığıdır’’ diyerek kalabalığı hitap etmiştir.³²

Aynı zamanda Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Tasavvuf hocalarından Prof. Dr. Mustafa Kara vefatının 130. yılında kaleme aldığı bir makalede Kazasker'in vefatına düşürdüğü tarihi paylaşmıştır:

Kastamonu'da doğdu. Dersaadet'te göçtü
Sevgilinin izinde Mekke'ye doğru göçtü
On iki imam çıktı vefatını söyledi
İşte hattat ve neyzen derviş ‘‘KAZASKER GÖÇTÜ’’³³

2. KAZASKER MUSTAFA İZZET EFENDİ'NİN SANATKÂRLIK YÖNÜ

Çalışmamızın bu kısmında Mûsikîşinas, Hattat ve Şair Kazasker Mustafa İzzet Efendinin mevzu bahis ettiğimiz sanatın pek mühim bu dallarında nasıl rüçhaniyet sahibi bir zât olduğunu aktarmaya çalışacağız. Kendisi sanatın zü'l – ecnihası denilebilecek biri olan Kazasker Mustafa İzzet Efendi özellikle hat ve mûsikîde alanlarında dönemin ruhunu yansıtan eşsiz eserler bırakmıştır.

³² Toprak, a.yer.

³³ Mustafa Kara, ‘‘Vefatının 130. Yılında Kazasker Mustafa İzzet Efendi’’, *Tasavvuf: İlmî ve Akademik Araştırma Merkezi*, S. 18 (2007), s. 12.

2.1. Hattatlığı

Fatih medreselerinde ilim tahsiline başlayan Kazasker Mustafa İzzet Efendi, Silahtar Ali Paşa'nın himayesinde ve Enderûn'da güzel sanatlara olan bilgisini artırmaya başlamıştır.

Onun için ilginç olan konulardan biri de hat sanatında hem hocalarının hem de kendisinin isminin Mustafa olmasıdır. Sülûs ve Nesih hatlarında icâzetini Mustafa Vâsîf Efendiden almıştır. Mustafa Vâsîf Efendi, Çömez lakabıyla maruf devrin en iyi hattatlarından biridir. Talik yazıda icazetini ise Yesâri-zâde Mustafa Efendi'den almıştır. İcazetnâmeleri bugün elimizde olmadığı için Kazasker Mustafa İzzet Efendi'nin ne zaman icazet aldığı belirlenememiştir.³⁴ Talik yazıdan icazet alırken şu kıtayı söylemiştir:

“Nazar-ı şeh ile kıt'a- i garra

Levha-i mihre nâz iderse sezâ

Şâh-ı asrın ki ser müezziniyim

N'ola eyler isem İmad'e salâ"³⁵

Kazasker Mustafa İzzet Efendi'nin bazı şehzadelere hat hocalığı yaptığını yukarıda belirtmiştik. Şehzadelerin yanı sıra pek çok talebe de yetiştirmiştir. Mehmet Şevket Vahdetî, Yusuf Efendi, Abdullah Zühdî Efendi, Mehmed Şefik Bey, Kayış-zâde Burdurlu Hafız Osman, Zâhide Selma Hanım, Zekâi Dede Efendi, Muhsin-zâde Abdullah Hamdi Bey, Mehmed Hilmi Efendi, Yeniköylü Hasan Sırrı Efendi, Hasan Tahsin Efendi, Hasan Rıza Efendi, Mehmed İlmî Efendi, Mehmed Ataulah Efendi, Tevfik Efendi, Halil Nebil Efendi, Siyahî Selim Efendi, Kazasker Mustafa İzzet Efendi'nin talebelerinden en iyi olanlarıdır.³⁶

Anlatılanlara göre Kazasker Mustafa İzzet Efendi, kendisi de bir hattat olan Sultan Abdülaziz'in yazılarını tashih ederken, sultanın sinirli bir anına denk gelmiş ve ondan

³⁴ Muhittin Serin, *Hat Sanatı ve Meşhur Hattatlar*, İstanbul: Kubbealtı Neşriyat, 1999, s. 156.

³⁵ İnal, *Son Hattatlar*, s. 157.

³⁶ Şevket Rado, *Türk Hattatları*, İstanbul: Tifdruk Matbaacılık, 1984, s. 217; Toprak, *Hattat Kazasker Mustafa İzzet Efendi ve Eserleri*, ss. 26-25.

azar işitmiştir. Bundan sonra hat yazmaya uzun bir fasıla veren Kazasker Efendi, talebesinin bir harfin tarifini sorması üzerine onu kıramayıp tekrar yazmaya başlamıştır.³⁷

Kazasker Mustafa İzzet Efendi daha çok sülüs, nesih, celi talik ve celi sülüs hat türlerinde eser vermiştir. Özellikle 1862 yılından sonra yazmış olduğu nesih yazılar için rahmetli Necmettin Okyay ‘‘ Bir kelebek uçuymuşçasına hafif ve ruh okşayıcıdır’’ demiřtir³⁸

Hat sanatında çok velûd bir sanatkar olan Kazasker Mustafa İzzet Efendi’nin herhalde günümüzde en çok dikkat çeken eseri Ayasofya’nın içerisinde bulunan ve üzerlerinde Lafzatullah’ın, Hz Peygamber’in ve Çehar Yâr-i Güzin’in isimlerinin yazılı olduğu levhalardır. Bu levhalar için kendisine bir atıyyede ihsan buyurulmuştur. Bu husus Sadarettten saraya şu şekilde arz olunmuştur:

‘‘ *Âtıfetlü Efendim hazretleri*

İmâm-ı sâni-i hazret-i Şehriyârî faziletlü efendi hazretleri âsâr-ı celîle-i muvaffakiyet seniyye-i hazret-i hilâfet penâhîden olarak der-dest-i ta‘mîr olan Ayasofya-i Kebîr Câmî‘-i Şerîfinin ziver-i tâk-i saâdeti olan elvâh-ı mübârekeyi tahrîr ve tersime muvaffak olarak hizmet-i hayriyyeden dolayı kendisinin mükâfât-ı seniyyeye mazhariyeti şâyân-ı şân-ı âlî olduğuna ve müşârün ileyh havass-ı dâiyân-ı maârif-nişân-ı cenâb-ı pâdişâhîden olup her cihetle şâyeste-i âtıfet-i ‘âliyye-i hazret-i mülûkâne bulunduğuna binâen câmi-i şerîf-i mezkûrun bi-memni te‘alâ altmış dört senesimartı muvazenesine konulacak tahsîsât-ı cedîdesinden olmak üzere efendi-i müşârün ileyje yüzbin kuruş atıyye-i seniyye ihsânı merhûn-ı müsaade-i seniyye olarak devletlü reis paşa, mâliye nazırı paşa ve âtıfetlü Müsteşâr Bahâ Efendi hazerâtiyle tezekkür olunmuş ise de yine her ne vecihle emr u fermân-ı isâbet-nişân cenâb-ı cihân-bânî-i şeref-sünû sudur buyurulur ise, mentûk-ı menîfi tenfiz ve icrâ olunacağı beyânı ile tezkire-i senâ-verî terkim olundu efendim. ’³⁹

Kazasker Mustafa İzzet Efendi’nin kendi yazısı olarak bulunan 11 Kuran-ı Kerim, büyüklü küçüklü 200 küsur hilye, 15 kadar Delâilü’l- Hayrât, takribi 30 kadar Enam

³⁷ M. Uğur Derman, *Ömrümün Bereketi: I*, İstanbul: Kubbealtı Neşriyat, 2011, ss. 175-76.

³⁸ Derman, a.g.e., s. 177.

³⁹ Ahmed Akgündüz, Said Öztürk, Yaşar Baş, *Üç Devir Bir Mabed: Ayasofya*, 1. b., İstanbul: Osmanlı Araştırmaları Vakfı Yayınları, 2005, s. 803.

eserleri arasındadır.⁴⁰ Bunların yanında Kazasker Mustafa İzzet Efendi'nin pek çok camide yazıları da bulunmaktadır. Tespit edebildiğimiz kadarıyla onun yazmış olduğu bazı yazı ve kitabeler tarihleriyle şunlardır:⁴¹

1. Selimiye Kışlası yan kapısı 1842
2. Çırağan Küçük Mecidiye Camii 1849
3. Yenikapı Mevlevihanesi Muvakkıthanesi
4. Ayasofya Camii Hünkar Mahfili
5. Kahire Kavalalı M. Ali Paşa Türbesi
6. Çemberlitaş Bezm-i Alem Valide Sultan Mektebi 1850
7. Hırka-i Şerif Camii 1851
8. Dolmabahçe Sarayı 1856
9. Kadıköy İskele Camii 1859
10. Topkapı Sarayı Hazine Koğuşu
11. Cerrahpaşa Keçecizâde Kazım Bey Kabri 1859
12. Beyazıt Harbiye Nezareti; Giriş kapısının iç tarafı. 1866
13. Mercan Ali Paşa Mescidi 1869
14. Fındıklı Keşfi Cafer Efendi Türbesi
15. Kasımpaşa Camii iç kapı üstü 1867
16. Fındıklı Parizad Hatun Türbesi
17. Şerife Ümmügülsüm Kabri 1867

⁴⁰ Serin, *Hat Sanatı ve Meşhur Hattatlar*, s. 157.

⁴¹ Kara, "Vefatının 130. Yılında Kazasker Mustafa İzzet Efendi", s. 12.

Yazmış olduğu hatlarda genellikle imza olarak ‘‘Mustafa İzzet’’ yahut ‘‘İzzet’’ isimlerini kullanırdı. Bunların yanı sıra daha uzun ketebe attığı da olmuştur. Atmış olduğu uzun ketebeleri ağdalı bir üslup ile kullanmıştır: ‘‘Bende-i âlî abâ Seyyid İzzet Mustafa’’, ‘‘Hâk-i pâ-y-i evliyâ.’’⁴²

2.2. Mûsikîşinaslığı

Daha genç yaşta Kömürcü-z de’den almış olduğu eğitimle Sultan II. Mahmud’u etkileyen Kazasker Mustafa İzzet Efendi, Ender n’da da almış olduğu terbiyenin ardından saray fasıllarının vazgeçilmez hanendesi ve neyzeni olmuştur.⁴³

Ender n’da döneminin en iyi hocaları olan Dede Efendi ve Şakir Ağa’dan dersler alan Kazasker Mustafa İzzet Efendi, Klasik Türk M sikimizin en nadide bestek r ve h nendesi olarak haklı bir şöhreti vardır.⁴⁴ Ayrıca iyi bir neyzen olan Kazasker Efendi’nin Ney hocasının kim olduğu da maalesef bilinmemektedir.⁴⁵

Hat sanatında bir çok talebe yetiştiren Kazasker Mustafa İzzet Efendi M siki sanatında da talebeler yetiştirmiş. Sultan II. Mahmud’un biz tihi ney hocasıdır. Sultan Abd llaziz’e ise M sik  hocalığı yapmıştır.⁴⁶

Mezk r padişahların yanı sıra Meden  Aziz Efendi, Behl l Efendi, Hafız Mehmed Zek i Dede ve Yenik yl  Hasan Sırta Efendi, Kazasker Mustafa İzzet Efendi’nin talebeleri arasındadır.

Kazasker Mustafa İzzet Efendi’ye devlet adamlığı vazifeleri olduğu için değil, şahsına hürmeten veya sanatına hürmeten hanendeliğine her zaman saygı duyulmuştur. Bunu İbnü’l Emin Mahmud Kemal İnal tezkiresinde Şu cümleler ile anlatmıştır:

‘‘Efendi Bebek’te Yusuf Kamil Paşa’nun komşusu olduğu için yazın yalıya, kışında İstanbul’daki k Őaneyeye gelir, gece kalırdı. Vükela ve k ber dan bazı zev t da gelirler,

⁴² Toprak, *Hattat Kazasker Mustafa İzzet Efendi ve Eserleri*, s. 39.

⁴³ İnal, *Son Asır Türk Şairleri: Kem l ’Ő- Őuar *.

⁴⁴ Derman, * mr m n Bereketi: I*, ss. 167-70.

⁴⁵ Derman, a.g.e., s. 167.

⁴⁶ Tayyar-z de Ahmed At , *Osmanlı Saray Tarihi: Tarih-i Enderun*, C. 3, s. 32.

Efendinin can-fezâ nağmelerini dinlemek emelinde bulurlardı. Efendinin resmî mertebesinden ziyade şahsının ulviyetine hürmet edildiğinden sâir mûsikî erbabına söylendiği gibi ‘Bir şey okuyunuz da dinleyelim’ denilmezdi. İrfân-ı kâmil erbabından olan meclisin sahibi, sözü bir münasebetle mûsikîye intikal ettirdikten sonra el vurup içeriye gelen hademedden birine ‘Ağaları çağır gelsinler, Efendi hazretlerini eğlendirsinler’ der ve konakta daima hazır ve emre muntazır olan hanende ve sazandeleri, pek kibârane ve zarifâne tarzda celbederdi. O vaktin tabiriyle ‘Ağalar’ dediği hanende ve sazandeler -ki mesleklerinde mâhir efendiler idi – odanın münasip bir yerinde oturarak Efendinin intihâb ettiği makamdan mühim bir peşrevi kemâl-i letâfetle çalarlardı. Müteakiben yine Efendi’nin istediği bir besteyi okumaya başlayınca Efendi oturduğu minderden kayarak yavaş yavaş hanende ve sazandelerin yanlarına gider, onlarla birlikte okumaya başlardı. O dakikadan itibaren nağmeler başka hâlet ve halâvet peydâ eder, huzzar, cennet nağmelerini dinliyormuşçasına mest-i safâ olurlardı.’⁴⁷

Özellikle Hat sanatında çok velûd bir sanatkâr olan Kazasker Mustafa İzzet Efendi, mûsikî sanatında o kadar velûd bir sanatkâr değildir. 4 Durak 3 ilahî, 1 peşrev, 2 semâî ve 19 şarkıdan oluşan 28 adet bestesi vardır. Bunların yanı sıra tarz-ı cedîd makamını ortaya koymuş ve bu makamda bir peşrevi de bulunduğu söylenilmiştir.⁴⁸

Anlatılanlara göre, Dellâl-zâde İsmail Efendi, bestelediği bir eseri, musîkî erbabına dinlettiğinde aralarından biri: “*Hocam şu nağme şöyle olsa daha hoş olmaz mı?*” dese “*Yok ben bu besteyi Efendi’ye okudum, beğendi, artık o değiştiremez*” demiş ve Kazasker Mustafa İzzet Efendi’nin mûsikîde ne kadar önemli bir mevkie olduğunu anlatmıştır.⁴⁹

2.3. Şairliği

Kazasker Mustafa İzzet Efendi, velûd bir hattat, iyi bir mûsikîşinas ve bestekâr olmasına karşın şair olup olmadığı hususunda tartışmalar vardır. Örneğin İbn’ül- Emin Mahmud Kemal İnal onun şairliği hakkında Son Asır Türk Şairleri adlı tezkiresinde şöyle

⁴⁷ İnal, *Son Asır Türk Şairleri: Kemâlü’ş- Şuarâ*, C. 2, s. 1083.

⁴⁸ Toprak, *Hattat Kazasker Mustafa İzzet Efendi ve Eserleri*, s. 47.

⁴⁹ İnal, *Son Hattatlar*, s. 159.

diyor: “Yazı ve mûsikî derecesinde şiir ile meşgul olmadığı anlaşılıyor. Çünkü meydanda pek çok yazısı ve mûsikî eserleri olduğu halde elde pek az şiiri vardır. Benim gördüğüm beş altı parçadan ibarettir. Belki bunlardan başka eş’arı vardır da ben görmedim. Yahut zayi olmuştur. İki hafidinden kırk yıl evvel şiirleri şiirlerini sormuştum bir şey istifade edememişti.”⁵⁰

1862 yılının yaz aylarında kurulan Encümen-i Şuara, Hersekli Arif Hikmet Bey’in İstanbul’da Lâlelideki evinde bir grup ortak zevk-i selim sahibi zevatın toplanması ve yazdıkları şiirleri birbirlerine okuması, şiirlerin üzerine tartışmalar yapılmasıyla bilinir. Bir nevi dost meclisi hüviyetindedir. Yazılan şiirleri yaşı en küçük olması hasebiyle Namık Kemal topluluğa seslice okumaktadır. Encümen-i Şuarâ’ya liderlik edip toplantılara yön veren ise Lefkoçalı Galip’tir. Encümenin müdavimlerinin, doğum veya memuriyet dolayısıyla Rumeli’ye bağlı olmak, Bektaşî meşrep olmaları, tanzimatın getirdiklerinden hoşnutsuz olmak gibi ortak yönleri de vardır. Tespit edilebildiği kadar bu toplantıya iştirak edenler; Nâmık Kemal, Ziya Paşa, Şeyh Osman Şems Efendi, Arif Hikmet Bey, Koniçeli Musa Kâzım Paşa, Leskoçalı Galip Bey, Manastırlı Hoca Salih Nâilî, İbrahim Hâlet Bey, Recâizâde Mehmed Celâl, Memduh Faik Bey, Deli Hikmet, Mustafa Refik Bey, Üsküdarlı Hakkı Bey, Salih Faik Bey, Sâdullah Râmi Bey, Mustafa Eşref Paşa, İrfan Paşa, Mustafa İsmet Efendi’dir. Aynı zamanda Kazasker Mustafa İzzet Efendi de bu encümene katılanlar arasında zikredilir.⁵¹

Gazel

“Bezm- vahdetden cüdâ bir nây bir ben bir gönül

Fânî bâkî-nüma bir nây bir ben bir gönül

Hayretinden geh güler geh ağlar inler dem – be – dem

⁵⁰ İnal, *Son Asır Türk Şairleri: Kemâlü’ş- Şuarâ*, C. 2, s. 753.

⁵¹ DİA, "Encümen-i Şuarâ", TDV İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/encumen-i-suara> (09.07.2019).

Bül'acep divâne ha bir ben bir nay, bir ben, bir gönül

Cismi zârı hemçü nâlû hasta halû bî- mecâl

Hasbihali her belâ bir nây, bir ben, bir gönül

Kendi söyler, kendi dinler kimse bilmez hâlini

Ehl-i aşka kimyâ bir nây, bir ben, bir gönül

Kârı nâtık abd-i âbık zâ'ik-i iksir- Hak

Sana benzer İzzetâ bir nây, bir ben, bir gönül”⁵²

Hızır Ağa-zâde Said Bey'in Gazelini şu şekilde tahmis etmiştir;

“Aşık oldum olalı doğrusu ey mâh sana

Bir tarik ile gönül olmadı hem-râh sana

Nice rakrîr edeyim derd-i dilim âh sana

Etmedi gitti eser nâle-i cân-gâh sana

Merhamet vermedi mi Hazret-i Allah sana

Eyledin gönlümü avize-i mehdî ülfet

⁵² İnal, *Son Asır Türk Şairleri: Kemâlû'ş- Şuarâ*, C. 2, s. 758.

Garaz eğlenmek imiş sonradan ettim dikkat

Böyle tıflâne edâya kim eder emniyet

Nâlem etmiş seni hâbîde-i hâb-ı nahvet

Galiba ninni gelir âh-ı seher-gâh sana

Nâle-i aşkı ciğer sûzimi sandın kuru laf

Sana takriri gumumu dil olup cümle hilâf

Hâlîme eylemedin atf-ı nigâh-ı insâf

Akıbet ömrümü hüsnün gibi kıldın itlâf

Kaldı sermaye hemân âh bana vâh sana

Nedir ey çerh, sitem-dîdeye kahrın öyle

Ettiğin lütfu bana sende bilirsin söyle

Âh u feryâdımı sen sanma tehice böyle

Beni şâd eylmedin bir kere insâf eyle

Acaba n'eyledim ey tâli'i bedhâh sana

Her ne rütbe görünürse sana surette bâid

İzzetâ kesme sakın şâhed-i mâni'den ümîd

Zâhir oldukça gönülde hele sırr-ı tevhid

Tükenir bî-haberâne revîş elbette Saîd

Zannıma rehber olur bu dil-i agâh sana’’⁵³

Kıt’a

Var olan Hak varlığıdır benden eylersen sual

Yokluğun irfân-ı kâfidir sülük erbabına

Men aref’le kad aref sırrını bildinse eğer

Hırz-ı cân et söyleme zannü şükûk erbabına⁵⁴

Rûz u şeb gönlümün evrâdı olup Tanrı adı

Nakşî dîdârına bend eyle vukufu adedi

Cezbe-i aşk ile fark edemeyip nîk ü bedi

Gözlerinden selip eşk-i terini böyle dedi

Varamam yârime âmâ sıfat oldum ebedî

Vâsıl et yâre beni Yâ ricâlen huz bi yedî

Müfred

Çeşm-i ibretle nigâh et zâhidâ eşyaya sen

Manî-i sun’i İlâhîde ne sen varsın ne ben⁵⁵

O felek meşrebin aldanma va’ dine zira

⁵³ İnal, a.g.e., C. 2, s. 754.

⁵⁴ İnal, a.g.e., C. 2, s. 1083.

⁵⁵ İnal, a.yer.

Nisbet-i pâdişeh-i İzzeti derviş etti⁵⁶

İzzetâ dem de geçer, gam da geçer âlemde

Vaktini hoş geçirip şöylece eğlenmelidir⁵⁷

Atılan ok geri dönmez düşünüydin evvel

Şimdicek sana nasihat eden âdem delidir⁵⁸

Bahariye Mevlevîhânesi Şeyhi Nazif Dede, Kazasker Mustafa İzzet Efendiye şöyle bir beyit göndermiştir:

“Gönül seninle sıkıldık ne şeyle eğlenelim

Ne ile eğlenelim meyle neyle eğlenelim”⁵⁹

Kazasker Mustafa İzzet Efendi de onun göndermiş olduğu bu beyite şu şekilde mukabele etmiştir:

“O dem ki geldi âmâdan cihan gözümde değil

Gönül arar o demi neyle meyle değil”⁶⁰

⁵⁶ İnal, a.g.e., C. 2, s. 1084.

⁵⁷ İnal, a.yer.

⁵⁸ İnal, a.yer.

⁵⁹ İnal, a.g.e., C. 2, s. 1083.

⁶⁰ İnal, a.yer.

Allah birdir iki cihan vahdet üzeredir

İbret üzere bak hele bir kerre, yek ten ol

Terk eyle mâsîvâyı, gözet sırr-ı vahdeti

Benlik hayalin eyleme zinhar, sen, sen ol⁶¹

Yine kaynaklarda kesin olarak geçmeyen fakat herkesçe Kazasker Mustafa İzzet Efendi'ye atfedilen bir beyit daha vardır.

Basmaşa mübarek kademin rûy-ı zemîne

Pak itmez idi kimseyi hâk ile teyemmüm.

Kazasker Mustafa İzzet Efendi'nin elde ettiğimiz kaynaklardaki şiirlerinden ve içinde bulunduğu Encümen-i Şuarâ gibi muhitlerden anlaşılmaktadır ki her ne kadar çok eser verememiş dahi olsa o bir şairdir. Kendi devri içinde değerlendirmek gerekirse Hat ve Mûsikî gibi sanat dallarıyla uğraşan bir kimsenin, şiirden anlamaması ve ilgilenmemesi gibi bir durum söz konusu olamaz. Kazasker Mustafa İzzet Efendi bahsettiğimiz sanat dallarının yanında şiirden de anlamaktadır. Divanı veya sadece kendi şiirlerini yazdığı bir mecmua günümüzde tespit edilememiştir. Mevcut şiirlerinden hareketle belki çok iyi bir şair demek mümkün olmasa bile şair demek mümkündür.

İncelediğimiz Güfte Mecmuasındaki bazı şiirlerde tespit ettiğimiz mahlaslar içerisinde İzzet mahlasında bir şair de vardır. Bu mahlastaki şiirlerin Kazasker Mustafa İzzet Efendi'ye ait olduğu düşünülmektedir. Şiirleri daha sonra zikredeceğimiz için buraya ayrıca koymadık.

⁶¹ Derman, *Ömrümün Bereketi: I*, s. 168.

İKİNCİ BÖLÜM
(KÜLTÜR TARİHİMİZDE GÜFTE MECMUALARI
VE KAZASKER MUSTAFA İZZET EFENDİNİN
GÜFTE MECMUASI)

1. KÜLTÜR TARİHİMİZDE GÜFTE MECMUALARI VE KAZASKER MUSTAFA İZZET EFENDİ’NİN GÜFTE MECMUASI

1.1. Kültür Tarihimizde Güfte Mecmuaları

Millî tarihimizde çok önemli bir yere sahip olan Güfte Mecmuaları, akademik olarak hem Edebiyat hem de Mûsikî dallarıyla ilgilenen araştırmacıların önemli kaynaklarından biridir. Öyle ki münderecatındaki eserler, güfteleri itibariyle Edebiyat sahasında, gerek şairleri gerek muhtevası açısından her zaman incelenmesi gereken konulardandır. Diğer taraftan çalışma sahası Klâsik Türk Mûsikîsi olan araştırmacılar, bir eserin doğru bestesini veya usulünü tespit edebilmek için güfte mecmualarına başvurmak mecbûriyetindedir.

Ferit Devellioğlu’nun tertip ettiği Lügatte; “söyleniş, söylenmiş, söz eserinin bestelenmiş bulunan manzum sözleri” anlamına gelen güfte⁶², ayrıca bestelenmek üzere yazılmış; “şiir, kâr, beste, semâî, şarkı, türkü, ilahi gibi dini veya din dışı formlarda da bestelenen eserlerin sözü” anlamına gelmektedir.⁶³ Saadet Gültaş’ın kaleme aldığı “Prozodi” adlı kitapta ise tanım şu şekilde verilmiştir: “Güfte, mûsikî ile kaynaşarak, mûsikî’nin kanunlarına tâbi olarak, şarkı ve türküyü meydana getiren kelimedir. Şiirin bütün hususiyetlerini taşır. Nazım şekli, kâfiye, redif, vezin, ses ve mana zenginliğiyle âhenk yönündede aralarında hiçbir fark yoktur.”⁶⁴ Mevzu bahis ettiğimiz kelime Farsça “Goften” masdarından söylenmiş anlamına gelir. Türkçeye ise buradan geçmiş olduğu âşikârdır.⁶⁵

⁶² Ferit Devellioğlu, “Osmanlıca - Türkçe Ansiklopedik Lügat”, Ankara: Doğu Matbaası, 1970, s. 354.

⁶³ Mustafa Nihat Özün, “Osmanlıca - Türkçe Sözlük”, İstanbul: İnkılap ve Aka Kitabevi, 1973, s. 231.

⁶⁴ Saadet Gültaş, *Vurgu ve Vurgulamaları ile Türk Mûsikîsinde Prozodi*, 1. b., İstanbul: Kurtiş Matbaacılık, 2003, ss. 209-10.

⁶⁵ Yılmaz Öztuna, *Türk Mûsikîsi Ansiklopedisi*, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1969, C. 1, s. 237.

Mecmua kelimesi ise Arapça (c – m – a) fiilinden türetilmiştir bir kelimedir. Daha sonra Türkçeye geçmiş olan kelime sözlükte: “Seçilmiş yazılardan meydana getirilen yazma kitap, dergi” anlamındadır.⁶⁶ Arkaik Türkçe’de mecmua kelimesi yerine ise ‘cönk’ kelimesi kullanılmaktadır. Cönk; “türkü, mani, destan, koşma, şiir, bozlak, hikâye, atalar sözü, darb-ı mesel, ferman, buyrultu, duâ, hutbe, nefes, mersiye gibi; millî, dinî, tasavvufî, felsefî, aşkî, manzûm ve gayr-i manzûm eserlerin eski zamanlarda toplanıp yazılmış olduğu kitaplara veya risalelere denir.” Bu kelimenin aslının Türkçe olmadığı başka dillerden Türkçeye geldiği hususunda tartışmalar da vardır.⁶⁷

Güfte Mecmuası; “Makam, usûl, beste türü, bestekâr isimleri gibi atıflardan birini veya birkaçını kullanarak, münderecatındaki şiirlerin bestelendiğini gösteren deliller taşıyan bir nev’i eş’ar mecmuasıdır.”⁶⁸ Güfte mecmuaları bir şiir mecmuası değildir. Çünkü içlerinde yalnızca beste formunu kazanmış şiirler vardır. Bu yönleriyle şiir mecmualarından ayrılırlar.

Güfte Mecmualarında genellikle ketebe, istinsah veya temmet kaydı gibi kayıtlar bulunmamaktadır. Bu sebeple onların hangi amaca matuf bir şekilde yazıldıklarını delillendirmek, elimizdeki kaynaklarla mümkün görünmemektedir. Ancak Güfte Mecmualarının pratik bir amaçla kaleme alındığı söyleyebiliriz. Hanendenin; kendi döneminde revaçta olan eserlerin sözlerini, bestesini veya usulünü unutmamak, hemen hatırlamak maksadıyla bu mecmuaları kaleme aldığı söylenebilir. Bu sebeple o dönemin mûsikî ve edebiyat zevkini bizlere yansıtan önemli eserler olarak görülebilirler.

Güfte mecmualarının işlevlerinden birisi de; mahlas beyitlerinden hareketle bize bestelenmiş olan eserin güftesinin kime ait olduğu bilgisini verebilmesidir. Şayet mecmuanın içerisinde mahlas zikrediliyorsa beste formuna girmiş bir şiirde değişiklik olup olmadığı veya değişiklik olduysa ne gibi değişiklikler olduğu, araştırmacılar tarafından incelenebilir. Bunların yanı sıra; hangi aruz vezniyle yazılan şiir hangi usulde

⁶⁶ Devellioğlu, “Osmanlıca - Türkçe Ansiklopedik Lügat”, s. 711.

⁶⁷ Bilal Kemikli, “Haşimi Kitaplığında Türkçe Bir Cönk”, *Milli Folklor Dergisi*, S. 48 (2000), s. 27.

⁶⁸ Harun Korkmaz, *İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi’ndeki Mûsikî Yazmalarının Kataloğu*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Tezi), İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014, s. 44.

bestelenmiş veya hangi muhtevaya sahip bir şiir hangi makamda bestelenmiş, bunların çalışması da ayrıca yürütülebilir.

Burada zikretmemiz gereken bir husus da, Güfte mecmualarının Edebiyatçılar tarafından akademik olarak çalışılmamış olmasıdır. Öyle ki, Yök Ulusal Tez Merkezinden “Güfte Mecmuası” anahtar kelimesi ile bir araştırma yaptığımızda karşımıza 12 tez çıkar.⁶⁹ Bunların hepsi Mûsikî bölümünde hazırlanmış olan tezlerdir.

Bahsettiğimiz bu mecmuaların bir diğer özelliği ise, eserin bestekârını bize söylemesidir. Böylelikle bestekârın eserleri hakkında daha kolay ve doğru bir şekilde bilgi sahibi olabiliriz. Aynı zamanda eserin mûsikî formu hakkında da bize bilgi verdikleri için, eserin doğru usul ve makamı buradan hareketle tahkik edilebilir. Ayrıca kaleme alındıkları dönemlerin mûsikî meclislerinin repertuarı hakkında da bize bilgi verirler.⁷⁰

Güfte mecmuaları sahip oldukları muhtevaya göre birkaç türe ayrılırlar: Fasıl mecmuaları, İlahî mecmuaları, Şarkı Mecmuaları ve Âyin-i Şerîf mecmuaları. Aynı zamanda türkü ve mâni çeşitlerinden daha farklı eserlerden müteşekkil mecmualar da bulunmaktadır.⁷¹

1.2. Kazasker Mustafa İzzet Efendi'nin Güfte Mecmuası

Kazasker Mustafa İzzet Efendi'nin bir güfte mecmuasının olduğu İbnü'l- Emin Mahmud Kemal İnal'ın yazmış olduğu tezkirede ve muhtelif kaynaklarda geçmektedir.⁷² Ancak eserin yerini tespit ederken 2014 yılında İstanbul Üniversitesinde yapılan “İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi'ndeki Mûsikî Yazmalarının Kataloğu” adlı Yüksek Lisans tezinden istifade ettik.⁷³ Yüksek Lisans tezinin sahibi Harun Korkmaz, ilgili bölümde şöyle bir ifade kullanıyor; “*Hattat/Bestekâr Kazasker Mustafa İzzet Efendi'ye ait bir şarkı mecmuasının, üniversite kütüphanesinde bulunduğu bazı*

⁶⁹ <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> Erişim tarihi: (12. 07.2019)

⁷⁰ Korkmaz, *İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi'ndeki Mûsikî Yazmalarının Kataloğu*, s. 44.

⁷¹ a.g.e., s. 45.

⁷² İnal, *Son Asır Türk Şairleri: Kemâlû's- Şuarâ*, C. 2, s. 1085.

⁷³ Korkmaz, *İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi'ndeki Mûsikî Yazmalarının Kataloğu*.

*kaynaklarda zikredilirdi. Fakat demirbaş numarası bile hiçbir yerde kayıtlı değildi. İlk defa ortaya çıkıyor.”*⁷⁴

1.2.1. Mecmuanın Tavsîfi

Güfte Mecmuası, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesinde T.Y. 5649 demirbaş kaydıyla bulunmaktadır. Kataloglardan almış olduğumuz bilgilere göre eserin en ve boy ölçüsü 20.4x12cm. şeklindedir. Eserin cild ve kağıt özellikleri şu şekildedir; *“Şükûfe tarzında, çift zencirekli lakedir. İki zencîrek arasındaki kısım zilbahar ciltlerde görülen motiflerle süslenmiştir. Baş, ayağı ve eteği müzehheptir. Ön ve arka kapaklar ile yan kağıtlar çift zencîrekli biçimde cetvellenmiş, eflâtun renginde özel, yağlı kağıtlardır. Filigranlı, âharlı, nohûdî renkte kağıt.”*⁷⁵

115 varaktan müteşekkil olan eserin yazı türü Ta’lîktir. Eserde satır sayısı muhtelifdir. Fevkalade bir serlevha’ya sahiptir. Çift sütunlu ve yaldız cetvellidir. Eserin ön kapağındaki numara pulunda “3110/351” kaydı bulunmaktadır.

1.2.2. Mecmuanın İç Düzeni

Mecmuanın iç kapağıyla 1.A arasında boş bir varak bulunmaktadır. 1.A’da İstanbul Üniversitesinin bir kaşesi vardır. 1.B, 2.A ve 2.B’de yaldız cetvelle hazırlanmış bir fihrist bulunmaktadır. Fihrist mecmua ile tamamen uyumludur. 3.A’da cetvellenmiş bir surette hazırlanmış tezhip bulunmaktadır. Eserin 3.varağının B yüzünde bir serlevha vardır. Bu serlevhanın hemen ardından yani 3.B’den Rast makamındaki Hafız’ın *“Zülfünün târ-ı şua-ı bâsiremdir lâ’nesi”* mısraıyla başlayan şarkısı bulunmaktadır.

Makamlarına göre tasnif edilmiş olan eserde güftelerin üst kısımlarında bestekârlarının isimleri yazmaktadır. Bestekârının yazılmadığı güftelerde mevcuttur. Her bir esere “Şarkı” başlığı atılmıştır. Mecmuada, güftelerin makamlarının verilmesine karşın usulleri maalesef verilmemiştir. Eserin içinde boş varaklarda bulunmaktadır. Bu varaklar şunlardır; 1.A,1.B, 7.A (yarım)⁷⁶, 7.B, 8.A, 8.B, 9.A (yarım), 9.B, 10.A (yarım),

⁷⁴ Korkmaz, a.g.e., s. 190.

⁷⁵ a.g.e., s. 199.

⁷⁶ Burada parantez içinde yarım yazmamızın sebebi şudur: “Mecmuanın Tavsifi” başlığında varakların çift sütunlu olduğunu belirtmiştik. Bazı varaklarda sağ taraftaki sütunda bir şarkı bulunurken sol tarafındaki sütunda bir şarkı bulunmuyor. Bunu göstermek için sadece bir sütunun dolu olduğu varaklar yarım olarak belirtildi.

10.B, 11.A (yarım), 11.B, 13.A,13.B, 14.B (yarım), 19.A, 19.B, 23.B, 35, B (yarım), 36.B (yarım), 40.B, 41.B, 43.B (yarım), 46.B, 50.B (yarım), 53.B, 55.B, 57.A (yarım), 57.B (yarım), 60.A (yarım), 60.B, 64.A (yarım), 64.B, 70.B (yarım), 71.A (yarım), 71.B, 72.A (yarım), 72.B, 74.A, 74.B, 75.B, 76.B (yarım), 77.B, 78.A (yarım), 78.B, 79.B, 81.A (yarım), 81.B, 83.B (yarım), 84.B, 86.B, 87.A (yarım), 87.B, 88.B (yarım),89.B (yarım), 90.A (yarım), 90.B (yarım), 92.A (yarım), 92.B, 94.B, 96.A, 96.B, 97.B (yarım), 98.B, 99.A (yarım), 99.B, 100.B (yarım), 102.A, 102.B, 103.B, 105.B, 106.B (yarım), 107.B, 110.B, 111.B, 112.A, 112.B, 113.A, 113.B, 114.A, 114.B, 115.A, 115.B.

Varakların boş bırakılmasının sebebi daha sonra da olsa kendisine ayrılan makamlardaki besteleri yazmak olabilir. Zira nikrîz makamı için 1 varak ayrılmıştır. 1 varak 4 güfte alabiliyorken sadece 1 güfte yazılmış diğer kısımlar boş bırakılmıştır. Yine mecmuanın mürettibi Kazasker Mustafa İzzet Efendi, nihâvend – sünbüle makamı için bir varak ayırmış ancak buraya hiç güfte yazmamıştır.

Kazasker Efendi'nin Güfte mecmuasında Sultan III. Selim'in bestekârı olduğu şarkılar isminin son harfi olan “Mim” ile gösterilmiştir. Yine aynı şekilde Sultan II. Mahmud'un bestekârı olduğu şarkılar ise isminin son harfi olan “Dal” ile gösterilmiştir.

Şarkılardaki nakarat mısralarının pek çoğu yazılmamıştır. Bu nakarat mısralarının olduğu kısımlar “eyzan” lafzıyla belirtilmiştir. Zannediyoruz ki sayfaları biraz daha tasarruflu kullanmak, şarkıları yazarken daha pratik davranmak maksadıyla yapılmıştır. Burada kısaca belirtilen nakarat kısımları metnin aslına sadık kalmak ve nakarat mısrasının tayininin güç olması hasebiyle aynı şekilde bırakılmıştır.

1.2.3 Mecmuanın Aidiyeti

Mevzu bahis ettiğimiz, bir yazma eser olan Güfte mecmuası, Kazasker Mustafa İzzet Efendi'ye aittir. Mecmuanın 35.B varağında “*Gücenmezsın budur arz u niyâzım*”, 43.B varağında “*Seni ister dil-i gümrâh seni*”, 47.A varağında “*Harap oldu dil nâşâd elinden*”, 60.A varağında “*Ser-â-ser kaplamıştı çerh dîn-ı dūd-ı âhım*”, 76.B varağında “*Ey şehsüvâr meydân-ı işve*”, 92.A varağında “*Al destine câm-ı müdâm*” ve 110.A varağında “*Şeb midir bu ya sevâd-ı âhi pinhânım mıdır*” mısralarıyla başlayan eserlerin

baş kısımlarının tamamında “Şarkı-ı Li Muharrihî” ibâresi yer almaktadır. Li muharrihî ibaresi Arapça asıllı olup, “*Yazarı tarafından*” anlamına gelmektedir.⁷⁷ Yani şarkının bestekârı, aynı zamanda incelemiş olduğumuz mecmuanın da sahibi olduğu anlamına gelmektedir.

Yukarıda bahsettiğimiz 47.A’da bulunan ve “*Harap oldu dil nâşâd elinden*”⁷⁸ mısrasıyla başlayan, 76.B varağında “*Ey şehsüvâr meydân-ı işve*”⁷⁹, 92.A varağında “*Al destine câm-ı müdâm*”⁸⁰ ve 110.A varağında “*Şeb midir bu ya sevâd-ı âhı pinhânım mıdır*”⁸¹ mısralarıyla başlayan eserlerin Kazasker Mustafa İzzet Efendi’ye ait olduğunu TRT nota arşivinden ve çeşitli kaynaklardan tespit ettik.

Trt nota arşivi, Devlet Korosu nota arşivi, İsam Kemal Batanay müzik arşivi, İsam Cüneyt Kosal Türk Mûsikîsi arşivlerinde ve diğer kaynaklarda bulamadığımız ve başlarında yine “Şarkı-ı Li Muharrihî” ibaresi yer alan 35.B varağındaki “*Gücenmezsın budur arz u niyâzım*”, 43.B varağındaki “*Seni ister dil-i gümrâh seni*” ve 60.A varağındaki “*Ser-â-ser kaplamıştı çerh dûn-ı dûd-ı âhım*”, mısralarıyla başlayan eserlerin de Bestekâr ve Hânende olan Kazasker Mustafa İzzet Efendiye ait olduğunu düşünüyoruz.

Bunların yanı sıra tespit ettiğimiz eserlerin, elimizdeki mecmua ve nota kaynakları ile, makam mukayesesi yaptığımız da birebir örtüştüğünü de söyleyebiliriz.

⁷⁷ Devellioğlu, “Osmanlıca - Türkçe Ansiklopedik Lügat”, s. 45.

⁷⁸ “Trt Nota Arşivi - Harâb oldu dil-i nâ-şâd elinden”, (12.07.2019), http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=5999&ad=Har%E2b%20oldu%20dil-i%20n%E2-%FE%E2d%20elinden.

⁷⁹ “Trt Nota Arşivi - Ey şehsuvar-ı meydân-ı işve”, (12.07.2019), http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=4293&ad=Ey%20FEehsuvar-%FD%20meyd%E2n-%FD%20i%FEve.

⁸⁰ Toprak, *Hattat Kazasker Mustafa İzzet Efendi ve Eserleri*, s. 57.

⁸¹ “Trt Nota Arşivi - Şeb midir bu yâ sevâd-ı âh-ı pinhânım mıdır”, (16.07.2019), http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=10385&ad=%DEeb%20midir%20bu%20y%E2%20s ev%E2d-%FD%20E2h-%FD%20pinh%E2n%FDm%20m%FDd%FDr.

2. Şiir ve Mûsikî Arasındaki İlişki

Klasik Türk Mûsikîmizin insan sesine ağırlık vermesi gibi bir özelliğe sahip olması hasebiyle, sâzdan ziyade söze önem veren bir karaktere sahiptir. Burada sözden anlaşılması gereken ise tabii olarak şiirdir.⁸²

İlhan Ayverdi'nin tertip ettiği sözlüğe göre şiir; *“Duygu ve heyecanları, güzellikleri seslerinden uyumundan ve ahenginden faydalanarak etkili bir şekilde anlatma sanatı ve bu sanat yoluyla verilen edebî eser; manzume; gönle ve hayale hitap eden, insanda güzellik duygusu ve heyecan uyandıran şey, görünüş, oluş”*⁸³ tur.

İbn-i Sinâ'nın şiir tanımı ve şiirle alâkalı düşünceleri ise şu şekildedir: *“Şiir; uyumlu ve eşit ikâları olan, son harfleri kafiyeli sözlerden oluşan hayâl dayalı sözdür. Şiirin söz ve lafız olması açısından incelenmesi, dilci ve gramercinin; hayâl edilir olması açısından incelenmesi, mantıkçı ve ahlakçının; mutlak vezin, illet ve sebepleri açısından incelenmesi mûsikîşinasın; yöreden yöreye değişen özelliğe göre incelenmesi aruzcunun; sonlarının incelenmesi ise kâfiye ilmiyle uğraşanların işidir.”*⁸⁴

Mûsikî'nin tanımı ise yine İbn-i Sîna'ya göre şu şekildedir: *“Birbiriyle uyumlu olup olmadığı yönünden sesleri ve bu sesler arasındaki zaman sürelerini araştıran riyâzi bir ilim”*. Klâsik Türk Mûsikîmizin en önemli şahıslardan olan Abdülkâdir Merâgî'nin mûsikî tanımı ise şu şekildedir: *“İkâ devirlerinden biriyle tertip edilip kulağa yumuşak gelen nağmelerin bir araya getirilmesi.”*⁸⁵

Elbette şiirin ve mûsikînin tanımları bunlarla sınırlı değildir. Buraya aldığımız tanımlamalar şiir ve mûsikî ilişkisine dair genel bir çerçeve oluşturması açısından.

⁸² Cinuçen Tanrıkorur, *Osmanlı Dönemi Türk Mûsikîsi*, thk. İsmail Kara, 4. b., İstanbul: Dergah Yayınları, 2016, s. 16.

⁸³ İlhan Ayverdi, *Misalli Büyük Türkçe Sözlük*, İstanbul: Kubbealtı Neşriyat, 2006, s. 2952.

⁸⁴ İbn-i Sina, *MUSİKİ*, çev. Ahmet Hakkı Turabi, 1. b., İstanbul: Litera Yayıncılık, 2004, s. 95.

⁸⁵ Yalçın Çetinkaya, Nuri Özcan, *Mûsikî*, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2006, C. 31, s. 257.

“Söz ve ses ikilisinin birlikteliği oldukça eskiye dayanır. Eski Yunanda şairler şiirlerini ‘lir’ adı verilen sazlarla okuduğu bilinir. Bugün edebiyatta kullandığımız ‘lirik şiir’, bununla ilgilidir ve lre ait, lirle ilgili anlamına gelmektedir.”⁸⁶

Eski Türklerde ellerindeki kopuzla şiir söyleyen ve destanlar okuyan, ozan, baksı, kam, şaman gibi adlarla anılan şairlerin, şiirlerini bu şekilde okumaları, şiirin ve mûsikînin daha başlangıçtan itibaren mündemiç olduğunu bizlere göstermektedir.⁸⁷

Türk edebiyatının klâsikleştiği dönemin ardından özellikle tanzimat döneminde, kendine has bir nazım şekli olan şarkı türü, bestelenmek üzere yazılan şiirlerden ibarettir. Edebiyat ve mûsikînin bahsetmiş olduğumuz izdivacı şekil olarak bu dönemde kurulmuştur.⁸⁸

Modern dönemlere gelinceye kadar şiirin gerek hece ölçüsüyle söylenmesi gerek aruz kalıpları ile söylenmesi yine bize bu birlikteliği gösteren ipuçlarındandır. Çünkü mûsikîdeki ıstılahıyla îkâ, şiirdeki kullanımıyla vezin bu birlikteliğin kurulmasının en önde gelen şartlarından birisidir.

Mevzu bahis ettiğimiz bu birliktelik esnasında iki sanat dalı da elbette ki birbirlerini etkilemişlerdir. Bu etkileşimi maddeler halinde şu şekilde sıralayabiliriz:

“1. Klâsik Türk Edebiyatına ait nazım şekilleri ve türleri Türk mûsikîsinde bir form ve biçim olarak kullanılmıştır.

2. Klâsik Türk Edebiyatında mûsikî terimleri anlamlandırılarak edebî sanatlar yapılmıştır.

3. Divanlarda kullanılan mûsikî unsurları / Makam, çalgı, perde adları

4. Edebî şahsiyetlere, Sultanlara ait şiirler ve bestelenmiş eserleri

⁸⁶ Yavuz Yedek, *Türk Mûsikîsinde Sâkinâmeler*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Tezi), İstanbul: Marmara Üniversitesi, 2011, s. 6.

⁸⁷ Mehmed Fuad Köprülü, *Edebiyat Araştırmaları 1*, 2014. 1. b., İstanbul: Alfa Yayıncılık, 2014, C. 1, s. 77.

⁸⁸ Bilal Kemikli, *Türk İslam Edebiyatı Giriş*, 7. b., Bursa: Emin Yay., 2017, s. 98.

5. Edebiyattaki temalar / gül ve bülbül mûsikîde de önem kazanmıştır.”⁸⁹

Şiir ve mûsikî ilişkisini iki bölüme ayırarak daha tafsilatlı bir şekilde inceleyebiliriz. Bunlardan ilki Aruz – Usûl ilişkisi, ikincisi ise Güfte – Beste ilişkisidir.

2.1. Aruz – Usûl İlişkisi

Aruz ilk önce Arap Edebiyatında doğmuş daha sonra Fars ve Türk Edebiyatına geçmiş ve şiirdeki hecelerin, uzun veya kısa ya da açık veya kapalı dizilerine dayanan bir ölçü sistemidir.⁹⁰

Yılmaz Öztuna'nın kaleme aldığı Türk Mûsikîsi Ansiklopedisinde Usûl kavramı ise şu şekilde geçmektedir: “Bir ilmin nasıl tedkîk edileceği hususundaki kaidelerin toplamı ve ritm.”⁹¹ Üstad Cinuçen Tanrıkorur ise usulün tanımını “Doğu müziklerinde kullanılan vuruş veya ölçü birimlerinin, sadece sayıca değil, yapı açısından da kalıplaşmış şekli” diyerek yapmıştır.⁹²

Klâsik Türk Mûsikîmizde, belirli usullerde bestelenen eserlerin genel itibariyle aruzun belirli kalıplarından seçilmesi ve bu işlem yapılırken herhangi bir geleneğe yahut kurala bağlı olup olmadıkları hususu tartışıla gelen mûsikî meselelerinden biridir.⁹³ Bu ilişkinin ileri derecede var olduğunu savunan Üdî Cinuçen Tanrıkorur, bu münasebetin varlığını ortaya atmış olduğu dört ilişki ile delillendirmiştir. Kısaca bu münasebetler şu şekildedir,⁹⁴

1. Arûzun “*Fā ‘i lā tûn / Fā ‘i lā tûn / Fā ‘i lā tûn / Fā ‘i lûn*” veya “*Fā ‘i lā tûn / Fā ‘i lā tûn / Fā ‘i lûn*” vezinleriyle yazılmış güfteler öncelikle Ağır Aksak, daha az “Devrihindî, Aksak, Curcuna ve Müsemmen” usulleriyle bestelenmiştir.

⁸⁹ Gülçin Yahya Kaçar, “Klâsik Türk Mûsikî ve Klâsik Türk Edebiyatı Arasındaki Etkileşim”, *İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi*, C. 3, S. 1 (2017), s. 126, <http://dergipark.gov.tr/doi/10.22252/ijca.330899>.

⁹⁰ Nihad M. Çetin, “Arûz”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, İstanbul: Diyanet Vakfı Yayınları, 1991, C. 3, s. 424.

⁹¹ Öztuna, *Türk Mûsikîsi Ansiklopedisi*, C. 1, s. 137.

⁹² Tanrıkorur, *Osmanlı Dönemi Türk Mûsikîsi*, s. 87.

⁹³ a.g.e., s. 85.

⁹⁴ a.g.e., ss. 95-107.

2. Arûzun, “Fe ‘i lâ tün / Fe ‘i lâ tün / Fe ‘i lâ tün / Fe ‘i lün” veya “Fe ‘i lâ tün / Fe ‘i lâ tün / Fe ‘i lün” vezinlerinde yazılmış güfteler, öncelikle “Aksak”, daha az da diğer usullerde bestelenmiştir.

3. Arûzun “Mef ‘û lü / Me fâ ‘î lü / Fe ‘û lün” vezinlerinde yazılmış şiirler öncelikle “Sengin Semâi” daha az olarak “Curcuna” ve “Türk Aksağı” usulleriyle bestelenmiştir.

4. Arûzun “Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün veya Müs tef ‘i lâ tün” vezinleriyle yazılmış şiirler öncelikle “Türk Aksağı, Aksak, ve Düyek” daha az olarak “Semâi” usulleriyle bestelenmiştir.

Cinuçen Tanrıkorur’un bu mümtaz çalışmasının ardından bu meyanda çalışmalar devam etmektedir. Yök Ulusal Tez Tarama merkezinde “Aruz – Usûl” anahtar kelimeleriyle bir tarama yaptığımızda karşımıza iki sonuç çıkmaktadır.⁹⁵ Yine burada “Vezin- Usûl” başlıklı bir tarama yaptığımızda karşımıza muhtelif zamanlarda hazırlanmış iki adet yüksek lisans çalışması çıkmaktadır.⁹⁶ Böyle çalışmalar vesilesi ile söz konusu ettiğimiz münasebetin kuralları, geleneğin içindeki yeri gittikçe belirgin hale gelecektir.

Çalışma konusu olarak belirlediğimiz Kazasker Mustafa İzzet Efendi’nin Güfte Mecmuasında bu tarzda bir araştırma maalesef yapılamadı. Bunun sebebi mevzu bahis ettiğimiz eserde, şarkıların makam bilgilerinin verilmesine karşın herhangi bir şekilde usul bilgilerine yer verilmemiş olmasıdır. Eserlerin pek çoğunun günümüze notalarının ulaşmaması ve usullerinin belirlenmesinin çok güç olması aynı zamanda bunları tespit etmek için süremizin dar olması gibi sebeplerden dolayı bu meyanda bir çalışma yürütülemedi.

2.2. Güfte – Makam İlişkisi

Sözlü müzik eserinin şiiri anlamına gelen güfte ile makam arasında da münasebetler olduğu düşünülmektedir. Öyle ki tertip edilen makamın insan psikolojisine bir takım tesirleri olduğu söylenilmektedir. Osmanlı döneminde Amasya ve Edirne’de

⁹⁵ <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> Erişim tarihi: 18.07.2019

⁹⁶ <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> Erişim tarihi: 18.07.2019

açılan mûsikî yoluyla psikolojik rahatsızlıkları tedavi eden şifâhâneler makamın insan psikolojisi üzerine tesirli olduğunun bir nişânesi sayılabilir.

“Makam, Türk müziğinde dizilerin, bestecinin isteğine göre değişen bir düzen içinde değil, seyir adı verilen kurallara göre kullanılmasından doğan: Bütün doğu müziklerinde ezgi, kültürlere göre değişik adlar alan bu temel üzerine oturur. Makamlar gerek sayıca, gerek şekil ve muhtevâ bakımından Osmanlılar eliyle geliştirilmiştir: Tarih içinde bestekârlarca meydana getirilen 584 makamdan en az 1 eserle bugüne ulaşmış olanların sayısı 259, günümüzde en çok kullanılanlarsa 80 civarındadır. Makam teriminin Merâgî tarafından yerleştirilmesinden önce, Asya Türkleri aynı anlamda küğ kelimesini “mûsikî icrâ etmek” anlamında da küğlemek fiilini kullanırlardı.”⁹⁷

Klâsik Türk Mûsikîsinde ana kaynak olan şiirin, uygun bir şekilde usul ve makam ile birliktelik kurması, eserin kalıcı olması ve halk nezdinde kabul edilebilir olmasını da beraberinde getirir. Bir şiir şayet hüznü bir mana taşıyorsa ona uygun usul ve makamda bestelenmeli, ya da neşeli bir muhtevaya sahipse yine ona uygun usul ve makamda bestelenmelidir.⁹⁸

İsrail millî kütüphanesinde bulunan 17. yüzyıla ait Risâle-i Mûsikî’de mûsikînin tesirleri üzerine şunlar anlatılmaktadır: *“Karayağız kişi kızgın, çabuk öfkelenen, cahil, kaba mizaçlıdır, ona irâk makamı uygundur. Buğday tenli kişinin mizacı çok öfkelidir, omna ısfahân makamı uygundur. Çiyan sarısı olan sert ve kabadır, ona rast makamı uygundur. Sarının mizacı çok serttir, ona kûçek makamı uygundur.”⁹⁹*

Makamların elbette insan ruhuna birtakım tesirleri vardır. Bunları açıklamak veya delillendirmek de güç kabul edilebilir. Ancak bir mûsikî eserinde şiirin içindeki muhteva ve makam uyumlu oldukça o eser daha tesirli bir hale gelir. Farabi makamların insan psikolojisine tesirlerini şu şekilde tasnif etmiştir:

⁹⁷ Tanrıkorur, *Osmanlı Dönemi Türk Mûsikîsi*, ss. 209-10.

⁹⁸ Yedek, *Türk Mûsikîsinde Sâkinâmeler*, s. 14.

⁹⁹ Mehmet Sait Halim Gençoğlu, “17. Yüzyıla Âit Özgün Bir Mûsikî Risâlesinde Mûsikînin Te’sîrine Dâir Bilgiler”, *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, C. 7, S. 3 (2018), s. 1616

- “1. Rast Makamı: İnsana sefa (neşe, huzur) verir
2. Rehavi Makamı: İnsana bekâ (sonsuzluk düşüncesi) verir
3. Kûçek Makamı: İnsana hüznün ve elem verir
4. Büzürk Makamı: İnsana korku verir.
5. Isfehan Makamı: İnsana hareket becerisi ve güven duygusu verir.
6. Nevâ Makamı: İnsana lezzet ve ferahlık verir.
7. Zirgûle Makamı: İnsana uyku verir.
8. Uşşâk Makamı: İnsana dihek (gülme) verir.
9. Sabâ Makamı: İnsana şecaat verir
10. Bûselik Makamı: İnsana güç verir.
11. Hüseyinî Makamı: İnsana rahatlık verir.
12. Hicaz Makamı: İnsana tevazu verir.”¹⁰⁰

Makamın güfte ile olan münasebeti başka bir vecihten de olabilir. Öyle ki makam seçilirken güftede, manası en kuvvetli olan kelimeye dikkat edilir.¹⁰¹ Örneğin incelememize konu olan Kazasker Mustafa İzzet Efendi'nin Güfte Mecmuasında “*Muhayyer Sünbüle*” makamına ayrılan son güftede Şeyh Gâlip'in “*Ey nihâl-i işve bir nevres fidanımsın benim*” mısraıyla başlayan şarkısının mahlas kısmında “Oldu Gâlip perde-i âhım muhayyer sünbüle” lafzı geçmektedir. Bir başka örnek olarak “*Sûz-i Dil*” makamına ayrılan bölümün ilk şarkısında “*Sûz-i dilden nağme ettikçe ney ve sine keman*” mısraı bulunmaktadır.

¹⁰⁰ Haşmet Altınöçek, *Müzikle Tedavi*, 2. b., İstanbul: Kitabevi, 2016, s. 56.

¹⁰¹ Yedek, *Türk Müsikişinde Sâkinâmeler*, s. 14.

3. Kazasker Mustafa İzzet Efendi'nin Güfte Mecmuasındaki Nazım Şekli: Şarkı

Klâsik Türk edebiyatına has bir nazım şekli olan şarkının 17. yy. 'da ortaya çıktığı düşünülmektedir. Halk edebiyatında ise Türkü'nün karşılığıdır.¹⁰² Şarkı olarak kabul edilebilecek muhammes ve müseddesler de bulunmakla birlikte şarkı misalleri ekseriyetle murabbadır.¹⁰³ Şarkıların üçüncü mısraına “miyân”, bend sonlarında tekrar edilen mısralarına da “Nakarat” denilmektedir.¹⁰⁴

Şarkıların kafiye düzeni oldukça muhtelifdir. Dört mısralık bendlerle söylenmiş şarkı kafiyeleri şu şekildedir:

1. Çapraz Kafiyeli Şarkının Kafiye Düzeni:

Abab cccb dddb

Örnek Şarkı;

“1

Kimlerün çeşmüne ol sîne aceb nûr oldı

Nereye gitdi o hercâyi o mehpâre aceb

Kimlerün yâresine merhem-i kâfur oldı

Kandedür kande o zâlim o sitemkâre aceb

2

Meclis-i Cem kurulaldan ola-gelmiş elbet

Câmdan sonra birer bûse verilmek âdet

Bâri sen ey nigeş-i hasret edüp bir cür'et

¹⁰² Haluk İpekten, *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*, 8. b., İstanbul: Dergah Yayınları, 2006, s. 87; Turan Karataş, *Ansiklopedik Edebiyat Terimleri Sözlüğü*, 2. b., Ankara: Akçağ Yayınları, 2004, s. 431.

¹⁰³ M.A. Yekta Saraç, *Klasik Edebiyat Bilgisi: Biçim-Ölçü-Kafiye*, 2. b., İstanbul: 3F Yayınları, 2007, s. 117.

¹⁰⁴ İpekten, *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*, s. 88.

Şunu bir söylesen olmaz mı kadehkâre aceb

5

Varup ol derd şinâs-ı dil ü cânı görsem

Hâk-i pâyine Nedîma yine yüzler sürsem

Gizlice arasam ağzın lebin emsem sorsam

Hiç bir çâre bilür mi dil-i bîmâre aceb

(5 bend) ”¹⁰⁵

Nedîm

2. Nakaratlı Çapraz Kafiye Şarkının Kafiye Düzeni:

aAaA bbbA cccA¹⁰⁶

Örnek Şarkı;

1

“İyd erişsün ba ’is-i şevk-i cedîd olsun da gör

Seyr-i sa ’dâbâdı sen bir kerre iyd olsun da gör

Gûşe gûşe mihrler mehler bedîd olsun da gör

Seyr-i Sa ’dâbâdı sen bir kere iyd olsun da gör

2

Anda seyr et ne fırsatlar girer cânâ ele

Gör ne dîlcûlar ne mehrûlar ne âhûlar gele

¹⁰⁵ Abdülbaki Gölpınarlı, *Nedim Divanı*, Ankara: Akçağ Yayınları, 2004, s. 343.

¹⁰⁶ İpekten, İpekten, *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*, s. 88.

Tıfl-ı nâzum sevdiğüm bir iki gün sabr et hele

Seyr-i Sa'dâbâdı sen bir kerre iyd olsun da gör

5

Tıfl-ı nâzum cümle gördüm deyü aldatma beni

Görmedün hoşça sen dahi o dilcû gülşeni

Serv-i nâzım gel Nedîm-i zâr gezdirsün seni

*Seyr-i Sa'dâbâdı sen bir kerre iyd olsun da gör*¹⁰⁷

(5 bend)

Nedîm

“Şarkının asıl kafiyesi böyle olmakla birlikte daha önceleri şarkı yerine ve bestelenmek üzere söylenen murabba'ların kafiye şekli, şarkının ortaya çıktığı 17. yüzyıldan sonra da kullanılmıştır.”¹⁰⁸

3. Murabba-ı Müzdevic Kafiye Şarkını Kafiye Düzeni:

aaaA bbbA cccA

Örnek Şarkı;

1

“Sevdiğüm bir hûb sadâdur

Mâ'il-i zevk u safâdur

Kârı uşşâka vefâdur

Meşrebümce dilrübâdur

¹⁰⁷ Gölpınarlı, *Nedîm Divanı*, s. 344.

¹⁰⁸ İpekten, İpekten, *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*, s. 88.

2

Firkati kesdi amânum

Göklere çıkdı figânum

Nola sevdümse a cânım

Çeşm-i mahmûrı elâdur

5

Sen gücenme dilpesendüm

Ben seni gayet begendüm

Kim demiş sevmez efendüm

*Vâsıfa bu iftirâdur*¹⁰⁹

(5 bend)

Vâsıf

4. Murabba'-ı Mütekerrir Kafiye Şarkının Kafiye Düzeni:

aaaA bbbA cccA

Örnek Şarkı;

1

“Ey nihâl-i işve bir nevres nihâlimsin benim

Gördüğüm günden beri hâtır nişânımsın benim

Ben ne hâcet kim diyem rûh-ı revânımsın benim

¹⁰⁹ Rahşan Gürel, *Enderûnlu Vâsif Divanı*, İstanbul: Kitabevi, 2009, s. 407.

Gizlesem de aşikâr etsem de cânımsın benim

2

Derd-i aşkın ben senin bihûde ızhâr eylemem

Lâf edip âh u enini kendime kâr eylemem

Hâsılı âlem bilür bu sırrı inkâr eylemem

Gizlesem de âşikâr etsem de cânımsın benim

5

Beste kıldım sâz-ı efkârı o zülf-i sünbüle

Oldı Gâlib perde-i âhım muhayyer sünbüle

Herçi-bâd-âbâd bağlandım hevâ-yı sünbüle

Gizlesem de âşikâr etsem de cânımsın benim”

(5 bend)

Gâlib¹¹⁰

5. İlk Bendin Üçüncü Mısramın Serbest Olduğu Şarkıların Kafiye Düzeni:

aaxa bbba ccca

1

“Fâriğ olmam eylesen yüz bin cefâ sevdim seni

Böyle yazmış alnıma kil-i kazâ sevdim seni

Ben bu sözden dönmezsem devr eyledikçe nüh felek

¹¹⁰ Muhsin Kalkışım, *Şeyh Galib Divanı*, 2. b., Ankara: Akçağ Yayınları, 2013, s. 206.

Şâhid olsun aşkıma arz u semâ sevdim seni

2

Bend-i peyvend-i dilim ebrû-yı gaddarındandır

Rişte-i cem 'iyyetim zülf-i siyeh-kârındandır

Hastayım ümmîd-i sıhhat çeşm-i bîmârındandır

Bir devâsız derde oldum mübtelâ sevdim seni

5

Gâlib-i dîvâneyim Ferhâd u Mecnûna salâ

Yüz çevirmem olsa dünyâ bir yana ben bir yana

Şem 'ine pervâneyim pervâ ne lâzımdır bana

Anlasın bigâne bilsin âşîna sevdim seni”

(5 bend)

Gâlib

6. Muhammes Şarkıların Kafiye Düzeni:¹¹¹

aaaaA bbbbA ccccA¹¹²

1

“Ey şâh-ı felek-kevkebe devrân senündür

Ey mihr-i melek-dâ 'ire meydân senündür

Eyvân-ı dil ü dîdede dîvân senündür

¹¹¹ Muhammes Şarkı: 18. Yüzyıldan sonra görülmeğe başlayan beş mısralık bendli şarkılardır. Detaylı için bkz. Haluk İpekten, *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*, ss. 87-100

¹¹² İpekten, *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*, ss. 87-88-89.

Vâbeste cihân emrüne fermân senündür

Fermân senün kul senün ihsân senündür

2

Sâyende cihân benzedi gülzâr-ı baharâ

Reşk oldı saf-ı askerün ezhâr-ı baharâ

Şevkün getürür bülbüli güftâr-ı baharâ

Vâbeste cihân emrüne fermân senündür

Fermân senün kul senün ihsân senündür

4

Hurşîd-i zafer nâsiye-i nûr-feşânun

Âfâka resâ şenşene-i şevket ü şânun

Şân oldı kulun Perteve ihsân-ı nişânun

Vâbeste cihân emrüne fermân senündür

Fermân senün kul senün ihsân senündür”

(4 bend)

Pertev Paşa

Şarkıların muhtevası genellikle aşk ve sevgilinin güzelliğidir. Bestelenmek için kaleme alındıkları için genellikle kısa, üç – beş bend arasında yazılmaktadırlar. Şairler, genellikle son bendlerde mahlaslarını gösterirler. Pek çok şairin ise mahlas kullanmadan şarkı yazdığı da bilinmektedir. İlk olarak 17. yüzyılda yaşayan Nailî'nin divânında

rastladığımız bu edebî nazım şeklinde, daha büyük bir kitleye hitap ettiği için dil genellikle sadedir.¹¹³

“Şarkı ile murabbayı biçim bakımından birbirinden ayırmak mümkün değildir. Aşk konusunda yazılan bir murabba ile bir şarkıyı eğer başlık olarak yazılmamışsa, hangisinin murabba, hangisinin şarkı olduğunu nazım biçimi, konu ve vezin bakımından belirleyebileceğimiz bir ölçü elimizde yoktur. Ayrıca murabba dışındaki nazım şekilleri ile de şarkı yazılmış olması dikkate alınması gereken diğer bir noktadır.”¹¹⁴

Klasik Türk Mûsikîsinde bir kompozisyon olan şarkının, Batı mûsikîsinde karşılığı lied'dir. Yine mûsikîmizde de şarkı formu kadîm edebiyatımızda olduğu gibi mısra sayısı ile isimlendirilir. Şarkılar genellikle kısa usullerle bestelenir ancak nadir de olsa Evsat usûlü ile bestelenen şarkılarda mevcuttur. Mûsikîmizdeki bu formun mucidi sayılmasa da ıslahatçısı veya öncü sayılabilecek bestekârı ise Hacı Ârif Bey'dir. Kendisi bu formda bir ekol oluşturmuş ve kendinden sonra gelen tüm bestekârları da bu meyanda etkilemiştir. Aruz – Usûl ilişkisi açısından da geleneğin kurucu ismi olarak görülebilir.¹¹⁵

Bunun yanı sıra 312 adet şiirden oluşan mecmuada sadece bir adet şair Mahtûmî'ye ait gazel nazım şekliyle yazılmış bir şiir bulunmaktadır. Bu gazel “sabâ-bûselik” makamında “Dede Efendi” tarafında bestelenmiş olup, “Sahbâyı doldur sakiyâ peymânenen peymâneye / Devr eylesün câm-ı safâ mestânenen mestâneye” matla beyti ile başlamaktadır.

3.1.Kazasker Mustafa İzzet Efendi'nin Güfte Mecmuasında Tespit Edilen Mahlaslar

İncelemiş olduğumuz Kazasker Mustafa İzzet Efendi'nin Güfte mecmuasında 312 adet şiir bulunmaktadır. Bu şiirlerden bazıları hece ölçüsü ile yazılmış bazıları ise aruz vezniyle yazılmıştır.

¹¹³ Saraç, *Klasik Edebiyat Bilgisi: Biçim-Ölçü-Kafiye*, ss. 117-18; İpekten, *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*, s. 88.

¹¹⁴ Saraç, *Klasik Edebiyat Bilgisi: Biçim-Ölçü-Kafiye*, s. 118.

¹¹⁵ Yılmaz Öztuna, *Türk Mûsikîsi Kavram ve Terimleri Ansiklopedisi*, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, 2000, ss. 444-47.

Nazım şekli olarak şarkı formundan bahsetmiş olduğumuz başlıkta şairlerin son bendlerde mahlas kullanabilecekleri ama kimi şairlerinde mahlas kullanmadıklarından söz etmiştik.¹¹⁶

Tespit ettiğimiz mahlaslar şunlardır; Sami, Sabit, Nuri, Tanbûri, Mihrî, Cevdet, Vâsıf, Sâkıb, Said, Sermed, Şemsi, İzzet, Mahtûmî, Fâik, Besim, Leylâ, Şeref, Şâkir, Ârif, Hayri, Nazif, Miskâlî, Hâfız, Râsih, Gâlib, Ferid, Vehbî, Zeynî, Nâşid. Bu şairlerin ise mecmua içindeki eser sayıları çeşitlilik arz etmektedir. Şairler ve şiir sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

	Tespit Edilen Şairlerin Mahlasları	Şiir Adedi	Mahlasın Geçtiği Mısra'ya Örnek	Şiirlerin Bulunduğu Varak Numaraları
1.	Sâmi	2	Çat' a mevzûn zülfü sünbül Sâmiyâ	79.A, 61.A
2.	Sâbit	8	Geçer mi Şâbitin senden	22.A, 34.A, 34.B, 39.A, 67.B, 71.A, 89.A, 100.A
3.	Nûri	7	Nûrî ğayri pek gücendi	4.A, 6.B, 20.A, 45.A, 59.B, 67.B, 91.B
4.	Tanbûri	19	Çanbûriniñ sözün çutsa	11.A, 16.A, 16.A, 39.A, 42.A, 42.A, 43.A, 44.A,

¹¹⁶ İpekten, *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*, s. 88.

				44.B, 51.B, 54.A, 54.B, 56.B, 59.A, 65.B, 65.B, 73.B, 108.A 108.B
5.	Mihrî	9	Mihrî dağî bir meh cemâl	18.B, 34.B, 35.A, 56.A, 56.A, 62.A, 70.A, 86.A, 104.A
6.	Cevdet	1	Cevdet gibi gel yanıma	47.B
7.	Vâsıf	15	Vâsıf gibi çarha çıkarub nağme-i âhı	6.B, 14.A, 17.A, 25.B, 25.B, 27.A, 30.A, 37.B, 51.B, 58.B, 63.A, 84.A, 84.A, 85.B, 91.A
8.	Sâkıb	1	Şākıba nâfile küsme ey mäh	52.A
9.	Saîd	6	Ey Sa'îd başladîñ güftâr-ı 'aşğa	57.B, 63.B, 65.A, 76.A, 76.B, 98.A

10.	Sermed	9	Sermed-i bî-çâreyi görmüş omuzdan attığıñ	4.B, 34.A, 35.B, 38.B, 52.B, 55.A, 100.B, 103.A, 106.A
11.	Şemsî	3	Sen sevindir Şemsî-i mestāneyi	9.A, 33.A, 101.B
12.	İzzet	8	Luḫ it unutma ‘İzzeti	22.B, 25.B, 28.B, 39.A, 31.B, 40.A, 59.B, 82.B
13.	Mahtûmî	1	Mahtûmî mîrâş oldı dil cānāneden cānāneye	71.A
14.	Fâik	5	Başlasun Fâ’iḫ ḫuluñ şarḫılara	14.B, 26.A, 33.B, 83.A, 99.A
15.	Besim	2	Eyler Besîm āh u fiḡān	5.A, 21.B
16.	Leylâ	2	Söylesün Leylâ ḫuluñda güfteler	7.A, 37.A
17.	Şeref	1	Çıḫ raḫşa nāz eyle Şeref	49.A
18.	Şâkir	3	Şâkir ḫuluña gitmeli Her yerde bir zevḫ itmeli	17.A, 53.A, 69.B
19.	Ârif	1	‘Ârif gülererek oynayarak bî-elem ü bāk	58.A
20.	Hayrî	1	Ḥayrî-i mecnûn gibi ḫayrānım	18.A

21.	Hâfız	2	Hâfız geçme bu sevdâdan	30.B, 66.B
22.	Râsih	1	Râsih asâ bendeler eyler niyâz	85.B
23.	Gâlib	1	Oldı Ğâlib perde-i âhım muhayyer sünbüle	64.A
24.	Ferid	1	Bu Ferîd pür gam u derdin seniñ	23.A
25.	Vehbî	1	Luţf eyle Vehbî bendeñe	24.A
26.	Zeynî	1	‘ Arz u destâvîz ider Zeynî kuluñ mânend-i mür	25.A
27.	Nâşid	1	Yalñız Nâşid mi meftûn	87.A
28.	Miskâlî	1	Mişķâlîye eyle edâ	18.A
29.	Pertev	4	Dil Pertevdedir dâ’im hayâlîñ	29.A, 85.A, 102.A, 108.A
30.	Lüţfi	1	Lüţfiyâ zîrâ ħâlim dîger-gûn	35.A
31	Fâzıl	1	Daĥî Fâzıl saña üftâde oldu	16.B

Tablo I

Bu tablodan hareketle “İzzet” mahlasına sahip şairin Kazasker Mustafa İzzet Efendi olduğunu düşünmekteyiz. Zira Kazasker Efendi’nin hat icazeti alırken bu mahlası aldığını daha evvel zikretmiştik. Aynı zamanda yine bazı hat yazılarına “İzzet” mahlasıyla imza attığı da bilinmektedir. İbn’ül – Emin Mahmud Kemal İnal da yazmış olduğu tezkirede, Kazasker Efendi’nin şiirlerinin olduğunu bildiğini ve oğluna bunları

sorduğunu ancak bir sonuç elde edemediğini beyan etmiştir.¹¹⁷ Burada geçen aruz vezni ile yazılmış şiirlerden bazıları Kazasker Mustafa İzzet Efendi'nin hayatı ile ilgili olduğunu düşünmekteyiz. İncelemiş olduğumuz mecmuanın 59.B varağında bulunan şarkısının üçüncü ve dördüncü bendleri şu şekildedir;

“Gördün beni hiç bilmediñ

Efgânıma ir gülmediñ

Bir dem sirişkim silmediñ

Güş itmediñ feryādımı

Ben bülbül-i gülzârîñim

Tâ şubh olunca zârîñim

‘İzzet gibi bî-zârîñim

*Güş itmediñ feryādımı*¹¹⁸

Burada adeta Sultan II. Mahmûd'un Yeniçeri Ocağını kapatmasıyla Kazasker Mustafa İzzet Efendi'ye herhangi bir görev vermemesi aynı zamanda kimsenin onun adına padişahın böyle bir şey isteyememesi ve bu sebeplerden dolayı Kazasker Efendi'nin hacca gidişi hadisesine bir telmih vardır. Alıntıladığımız ilk bendde şairin, bu hadiseden bahsetmiş olma ihtimali vardır.¹¹⁹ Eserin alıntıladığımız ikinci bendinde ise şair, padişaha ne kadar yakın olduğunu anlatmaktadır ve bu yakınlığına rağmen padişahın onu görmemesine hayıflanmaktadır.

Bir başka “İzzet” mahlaslı şiirden örnek vermek gerekirse, mecmuanın 82.B varağındaki şiirin üç ve dördüncü bendleri şu şekildedir ;

“Kerem kıl ey kıdd-i bālā

Yanar ‘aşkıñla dil hālā

Ben izhâr eylemem ammā

Saña gāyetle mecbûrum

¹¹⁷ İnal, *Son Asır Türk Şairleri: Kemâlü’ş- Şuarâ*, C. 2, s. 1088.

¹¹⁸ N.E., Kazasker Mustafa İzzet'in Güfte Memuası, T.Y. 5649, Vr. 59.B

¹¹⁹ İnal, *Son Asır Türk Şairleri: Kemâlü’ş- Şuarâ*, C. 2, s. 1087.

Ne vahşî olduñ ey âfet

Sever cânım seni gâyet

Ne inkâr eylesün ‘İzzet

*Saña gâyetle mecbûrum*¹²⁰

Alıntıladığımız bu bendlerde ise; Kazasker Mustafa İzzet Efendi'nin, hac vazifesini yerine getirdikten sonra tekrar İstanbul'a dönmesiyle Beyazıt camiinde müezzinlik yapması ve II. Mahmud'un camiye gelip onun sesini duyarak tanınması hadisesine gidebiliriz. Olayın nihayetine baktığımızda, Kazasker Efendi kendini sûfî kıyafetlerle gizlediği ve II. Mahmud'dan kaçtığı için, padişah bu olaya fevkalade sinirlenir ve idamını emreder. Çeşitli devlet adamlarının araya girmesiyle ceza ilk önce sürgüne indirilir, daha sonra padişah tarafından tamamıyla kaldırılır. Biz de alıntıladığımız şiirlerde bu hadiseye bir telmih olduğu düşüncesindeyiz.¹²¹

¹²⁰ N.E, 82.B

¹²¹İnal, İnal, *Son Asır Türk Şairleri: Kemâlû'ş- Şuarâ*, C. 2, ss. 1088-89.

3. BÖLÜM
(TRANSKRİPSİYONLU METİN)

1. TRANSKRİPSİYONLU METİN

Tezimizin bu bölümünde, çalışma konusu edindiğimiz “Güfte Mecmuasının” transkripsiyonu yer alacaktır. Kazasker Efendi’ye ait olan bu yazma, ünük nüsha olması hasebiyle metin tamiri yapılması gerektiren yerlerde, metin tamirleri yapılmıştır. Yapılan tamirler “m.t.” şeklinde gösterilmiştir. Eserdeki şiir başlıkları koyu bir şekilde yazılmıştır. Bunun yanı sıra tespit ettiğimiz vezinler koyu ve italik olarak başlığın hemen altında gösterilmiştir. Mecmuadaki sırayı takip etmeyi kolaylaştırmak maksadıyla her bir şiire bir numara verilmiştir. Numaralara dipnot verilerek o şiirin mecmua içindeki yeri gösterilmiştir.

ا	a, ā	ص	ş
ا	a, e, ı, i, u, ü	ض	ž, ḍ
ب	b, p	ط	ṭ
پ	p	ظ	ẓ
ت	t	ع	ʿ
ث	ṯ	غ	ğ
ج	c, ç	ف	f
چ	ç	ق	q
ح	ḥ	ك	k, g, (ñ)
خ	ḫ	گ	ñ
د	d	ل	l
ذ	ẓ, ḍ	م	m
ر	r	ن	n
ز	z	و	v, u, ū, ü, o, ö
ژ	j	ه	h, a, e
س	s	لا	la, lā
ش	ş	ی	y, ı, i, ī
		ء	ʾ

Tablo II

Fihrist

Nikrîz 11	Pencgâh 10	Sâzkâr 9	Rast 4
Zâvîl 15	Büzürk 14	Nihâvend – Sünbüle 13	Nihâvend 12
Hiçâz – Kâr 25	Rast – Mâye 24	Sûz-i Nâk 20	Mâhûr 15
Nişâbûr 33	Nevâşîr 32	Pesendîde 30	Sûz-i Dilârâ 29
Hüseynî 41	Beyâtî 37	‘Uşşâk 36	Şabâ 33
Hiçâz 47	İşfehân 44	Nevâ 43	‘Acem 42
Nişâbürek 56	Şehnâz 54	Ṭâhir 51	Hümâyûn 51
Muḥayyer – Sünbüle 63	Beyâtî – ‘Arabân 61	‘Araz – Bâr 58	Gerdâniyye 58
Hişar – Bûselik 73	Nevâ – Bûselik 72	Şabâ – Bûselik 71	Bûselik 65
Gerdâniyye – Bûselik 78	Arazbâr – Bûselik 77	‘Arabân – Bûselik 76	‘Acem – Bûselik 75
Muḥayyer – Bûselik 84	Şehnâz – Bûselik 82	Ṭâhir – Bûselik 80	Mâhûr – Bûselik 79
Muḥayyer – Kürdî 89	‘Acem – Kürdî 88	Şabâ – Zemzeme 87	Evc – Bûselik 85
‘Acem- ‘Aşîrân 93	Şevk – Efvâ 91	Yegâh 91	Şevk – Avâr 90
Şet – ‘Arabân 99	Sûz-i Dil 98	Bûselik – Aşîrân 97	Şevk u ṭarab 95
Evc – Arâ 104	Evc 103	Ferahfezâ 101	Nühüft 100
Mâye 110	Hüzzâm 108	Ferahnâk 107	Beste – Nigâr 106
Müste‘âr 111			

1¹²²

Şarkı-yı Hâfız

“Fâ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün”

Zülfünüñ târ-ı şu‘ â-ı başiremdir şânesi

Ol hümâ-yı gamzeniñ cismim sa‘ âdet hânesi

Âteş-i ruhsâra yandı mürğ-i cânım lânesi

Şem‘ -i hüsnüñ ey perî dildir bu şeb pervânesi

Meclisi hâş eyleme her bâr nâ-maḥremlere

Bâde şun kâhî lebiñden ‘ aşık-ı pür-gamlara

Yansın âteşler gibi ehl-i ḥased bu demlere

2¹²³

Velehü

“Fâ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün”

Ögredir her dem füsünüñ dide-i mekkârına

Dürlü dürlü renk ider her bir nigeḥde yârine

Bende yandım al ruhsâr-ı güle ‘ aşkıñ nârına

Şem‘ hüsnüñ ey perî dildir bu şeb pervânesi

Semt-i ‘ uşşâka yüri ey mâh-ı peyker câ – be – câ

Neş‘e bulsun çeşm-i mestiñden seniñ bir dem hebâ

Şişe-i fânûsa döndi cism-i zârım dilberâ

¹²² N.E., Kazasker Mustafa İzzet’in Güfte Memuası, T.Y. 5649, Vr. 3.B

¹²³ N.E., 3.B

3¹²⁴

Şarkı-yı Hâfız

“Fe ‘i lā tūn / Fe ‘i lā tūn / Fe ‘i lā tūn / Fe ‘i lūn”

Fırkatiñle dil-i bî-çāreyi bīmār itdiñ
Acımaz mı yüregiñ merḥametiñ yok mı seniñ
Cevr ile cān u cihāndan beni bīzār itdiñ
(eyzan)

Seni cānā giceler şubḥa degin ben anayım
Ḥasret-i la‘liñ ile ḥūn-ı derūna ḳanayım
Āteş-i ‘aşḳiñ ile böyle bütün gün yanayım
(eyzan)

Hele būs-ı leb-i la‘liñde söze yatmazsın
Perçemiñ olsun a zālīm niçün oḥşatmazsın
Bu ḳadar yalvarırım ḥālime raḥm itmezsin
(eyzan)

Fitne-i ḥāliñ ile ben saña meftūn oldum
Dürlü dürlü sitem ü cevri ile maḥzūn oldum
Seni her dem görüb ellerle ciger-ḥūn oldum
(eyzan)

¹²⁴ N.E., 4.A

Şarkı-yı Yâfî

“Fâ‘i lâ tûn / Fâ ‘i lâ tûn / Fâ ‘i lâ tûn / Fâ ‘i lûn”

Rûh-ı ‘âlemin efendim heb saña benddir cihân

Şevket-i zâtıñla virdiñ ser-te-ser dünyâya şân

Hâşılı yoğdur eşin ey dâver-i devr-i zamân

(eyzân)

Çok ‘adüvler havfa düşdi şevketiñden heb seniñ

Çande ‘azm eylersin olsun şevk u nuşret rehberiñ

Gün – be – gün efzûn ola iqbâl u ‘ömr ü devletiñ

(eyzân)

Bende-kâniñ säyeñüzden olmasun bir dem cüdâ

Hem vücûduñ hıfzı ide her dem hañalardan Hudâ

‘Adl u dâdiñ güş idenler eylemez mi cân fedâ

(eyzân)

Herkesedir seniñ herân hüsni himmetiñ

Cân bağışlar halka nuğk-ı iltifât şoñbetiñ

Her zamân Nürî kuluñ eyler duâ-yı devletiñ

(eyzân)

¹²⁵ N.E., 4.A

5¹²⁶

Şarkı-yı Nu‘mān Ağa

“Mūs tef ‘i lün / Mūs tef ‘i lün”

Ey pādişāhım şevketiñ

‘Adl ile tıtdı şöhretiñ

Dünyāya hüsni-himmetiñ

Çoğdur bu luğ u ni‘metiñ

Fasl-ı şitāda dā’imā

Ala – firanğalu hevā

Müzikalar virsün şadā

Olsun şafālar ülfetiñ

Döndükçe bu çarğ-ı felek

Elğāfiñi vaş eylemek

Yetmez mi şarkı söylemek

Sermed kuluña rif’atiñ

6¹²⁷

Şarkı-yı Aḥmed Ağa

“Me fā ‘i lün / Me fā ‘i lün”

Seniñle neş’e yābım ben

Şafā-yı ḥātır mısın sen

Mizāciñ luğ u şefkatiñin

¹²⁶ N.E., 4.B

¹²⁷ N.E., 4.B

(eyzān)

Efendim nāzlı cānānım
Güler bu çeşm-i giryānım
Benim ‘ālemde şulṭānım

(eyzān)

Seni gördük de ey gülfem
Gelür keyfim benim her dem
Gider miḥnet gönülden hem

(eyzān)

Amān ey sevgili yārim
Seni medḥ itmedir kārım
İşit Sāķıb’dan eṭvārım

7¹²⁸

Şarkı-yı Dede

“Fā ‘i lūn / Fā ‘i lūn / Fā ‘i lūn / Fā ‘i lūn”

Yine bir gülñihāl aldı bu gönñlümü
Sīm ten gonca fem bī-bedel pür emel
Āteşin ruḥları yaķdı bu gönñlümü
Pek edā pür vefā pek küçük pek güzel

Görmedim kimsede böyle bir dilrubā
Böyle göz böyle kaç böyle yüz böyle el

¹²⁸ N.E., 5.A

‘Āşıkıñ göñlüni almağa göz süzer
Her zamān el-amān el- amān ol güzel

Niçe ben sevmeyim kimsede var mıdır
Böyle söz böyle dil böyle nāz böyle bel
Bezmime luḡ idüb gel beñim bir gice
Korqma ben söylemem kimseye tuymaz el

8¹²⁹

Şarkı-yı Hâfız

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Ey dilber-i ‘ālī neseb
Kimlerle hem-demsin bu şeb
Fikrim budur ey meh ‘aceb
(eyzan)

Üftādeñi zār eyleme
Cevriñle azār eyleme
Gel söyle inkār eyleme
(eyzan)

Bunca niyāz itdim saña
Güş itmiyorsañ dilberā
Yalvarırım bildir baña
(eyzan)

¹²⁹ N.E., 5.A

Hicr u firāqıñla hemān
Eyler Besīm āh u fiġān
Üzme beni söyle amān
(eyzan)

9¹³⁰

Şarkı-yı Dede

“Mef ‘ū lü / Fe ‘ül”

Dil bir güzele
Meyl itdi hele
Fāş itme ele
Dil sevdi seni
Gel gül dil sevdi seni amān ruyanda beni
Amān o sīm gerdeni yaqdı bendeni

Samūr gibi qaş
On altıdır yaş
Gel eyleme fāş
(eyzan)

‘ Aşqıñ bendedir
Dil efkendedir
Göñlüm sendedir
(eyzan)

Raķıble gezme

¹³⁰ N.E., 5.B

Bağrımı ezme
Gel beni üzme
(eyzān)

10¹³¹

Şarkı-yı Oseb

Yitürdüm gül-i ra‘ nāmı āh el-amān
Başıma dār oldu şimdi bu cihān
‘ Aceb kınde giceler ol mihribān
Yağdı beni yandırdı nār-ı hicrān
Amān nār-ı hicrān

Bezm-i ‘ uşşāğda idi ol perī
Şimdīcek terk itdi gitti ol yeri
Nāle vü āh etmeyem mi serserī
(eyzān)

İdeli ol şūh-ı cihān beni yād
Bülbül gibi kılmadayım āh u dād
Ġuşşa vü ‘ umde kıaldı dil-i nāşād
(eyzān)

¹³¹ N.E., 5.B

11¹³²

Şarkı-yı ‘Ali Efendi

“Me fā ‘ī lün / Me fā ‘ī lün”

Bugün gördüm di bir mehveş

Daḥī şanki yanar âteş

O şūḥa hîç bulunmaz eş

Bu da kırk yılda bir dü-şeş

Görüb meyl eyledim birden

Ne mümkün vaşf idem dilden

Cihāna bir gelenlerden¹³³

(eyzān)

Geçen Gökşū’da rastlandım

Görünce ḥayrete ḫaldım

Bu işe ben şāşūb ḫaldım

(eyzān)

Ruḥ-i nāzendesi pürtāb

İder ‘ aşıklararı bī-tāb

Hele emşāli pek nā-yāb

(eyzān)

¹³² N.E., 6.A

¹³³ Gelenlerden: kelānlardan (m.t.)

12¹³⁴

Şarkı-yı Marķar

“Mef ‘ū lū / Fa‘ lūn”

Ey nūr-i meylū

Ey çeşm-i āhū

Ṭanbūrī ebrū

Poncornio

Geldim bābına

Rūyīñ tābına

Āh cenābına

(eyzan)

Ṭanbūr çenbālū

Ney kemān ķālū

Zevķa sīm-rū

(eyzan)

Pek dilrubādır

Kān-ı vefādır

Ḳılsam revādır

(eyzan)

¹³⁴N.E., 6.A

13¹³⁵

Şarkı-yı Hâfız

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn”

Hîç bulunmaz böyle dilbâz

Neler itdi baña bu yaz

‘Āşığa gâyetle kırnâz

(eyzân)

Pek küçükdür girmez ele

Bezme gelür güle güle

Gönlümü pek üzdi hele

(eyzân)

Bî-vefâdır inân olmaz

Gönlüñ alur saña şormaz

Cânı tîzdir tek de şurmaz

(eyzân)

Çeşmi güzel gonca fidân

Virirse işi işte meydân

Şağın kendiñ Nürî bundan

¹³⁵ N.E., 6.B

14¹³⁶

Şarkı-yı Sa'îd Efendi

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Dün sen bakub benden yaña

Söyle niçün küsdün baña

Ġâyet gücendim ben saña

(eyzan)

Amân amân amân söyle niçün

Gördük de sen sîmîn teni

Hîç şübhesiz sevdim seni

Sen çünki sevmezsın beni

(eyzan)

Yakdı beni nâr-ı firâķ

Kâr itdi cāna iştiyāk

Oldı baña ġâyet merāk

(eyzan)

Bu Vāşıf nālânıña

Cevr itme düşmez şanıña

Aġyârı alub yānıña

(eyzan)

¹³⁶ N.E., 6.B

15¹³⁷

Şarkı-yı Şâlih Efendi

“Fā ‘i lâ tûn / Fā ‘i lâ tûn / Fā ‘i lûn”

Vahtidir ey pâdişâh-ı mehlikâ

Kaşr-ı Kâğıdhâne’de eyle şafâ

Gel açıl bülbüller itdikçe nevâ

(eyzan)

Dehr fer virdikçe şânîñ sū-be-sū

Kalmasun dünyâda ğam şimdengerū

Bî-karâr olduğça dil mânend-i cū

(eyzan)

Sürdigiçün pâyiñe rûy-ı niyâz

Reşk-i me’vâdır bahâriyye bu yaz

Diñle bülbül çaldırub ney ince sâz

(eyzan)

Virdi mihr-i tal’atîñ dünyâya fer

Heb açıldı ğonca-i nevresteler

Söylesün Leylâ kuluñda güfteler

(eyzan)

¹³⁷ N.E., 7.A

Sāzkār

16¹³⁸

Şarkı ‘Ali Ağa

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lūn”

Düşdi göñlüm saña şimdi ey perī
Alub ‘aqlım itdiñ ey meh serserī
Yoluña virsem sezā cān u seri
Sevdi cānım sen gibi yoşma dilberi

Bağmış oldum bir kerre gerdānına
Hālimi fehmi idüb aldıñ yānına
‘Āşıkıñ āteşi birağdıñ cānına
(eyzan)

Seyr idüb ruhsār alıñda beni
Cān u dilden sevdim ey meh ben seni
Kendiñe üftāde kıldıñ sen beni
(eyzan)

Şimdi buldum sen gibi cānāneyi
Gel fedā itme dil-i dīvāneyi
Sen sevindir Şemsī-i mestāneyi
(eyzan)

¹³⁸ N.E., 9.A

Pencgāh

17¹³⁹

Şarkı

“6+5= 11’li Hece Ölçüsü”

Şalma nāzlım beni ğurbet iline
Āhū gözlüm sensiz ҡande gideyim
Kimse raħm eylemez eşmim seyline
Ṭūṭī dillim¹⁴⁰ sensiz ҡande gideyim

Ḥasretiñle cigercigim daĝlanur
Şabr olunmaz firāķıña aĝlanur
Ḳande gitsem sensiz yolum baĝlanur
Elā gözlüm sensiz ҡande gideyim

Luṭf eyleyüb dü çeşmimden seylin mi
Baña aĝyār sözi virdi el mi
Geşṭ ü güzār eylesem heb ‘ālemi
Şehsüvārım sensiz ҡande gideyim

Nikrīz

18¹⁴¹

Şarkı-yı Ṭanbūrī

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

O güzeller alayı ҡursa
El baĝlasa dīvān ҡursa

¹³⁹ N.E., 10.A

¹⁴⁰ Dilmim: Dillim (m.t.)

¹⁴¹ N.E., 11.A

Virir idim cümle vârim
Yeñi dünyâ benim olsa
Güzeller çok ʔâlî‘ im yok ʔaldım âvâre
Yâr berü gelse ʔoynuma girse cânıma minnet
Kimse tuymaz

Dilber dünyâ zînetidir
Zevk anlarıñ hâletidir
Râm olursa baña dünyâ
O da ‘aşkıñ himmetidir

Tenhâ bulub gizli varsam
Gerdenine ʔolum şarsam
Teslîm olsa ʔarılmasa
Şu dünyâdan murâd alsam

Dünyâ böyle güzel ʔalsa
Bir ‘aşkıñ göñlün alsam
Zevk iderdiñ şu ‘âlemde
Tanbūrîniñ sözün ʔutsa

Nihāvend

19¹⁴²

Şarkı-yı Dal

“Mef ‘ū lū / Me fā ‘ī lū / Me fā ‘ī lū / Fe ‘ū lūn”

Gel ‘azm idelim bu gice Gökşu’ya berāber
Āmāde kayıkda ney ü mey hem daḥī şāğar
Üftādeleriñ ḥayli zamāndır seni özler
Mehtāba buyur mevsimidir ey meh-i enver
‘Ālem ola tā nūr cemāliñle münevver

Bu demleri beyhūde fedā itmeyelim gel
Tenhāca gidüb zevḳ idelim irmiş iken el
Ağyār tıyub olmaya cānā bize engel
(eyzan)

Nüş-i mey-i gülgünla sermest olalım tā
Gül gibi açıl şevḳ eyle diller ola iḥyā
Bu mevsimi şādīde gel ey ḡonca-i ra‘ nā
(eyzan)

Gitmezseñ eger böyle leṭāfetli hevāda
Yarın başıma kaçma benim vaḳt-i şitāda
Gel gül kerem it gitme amān semt-i ‘ināda
(eyzan)

¹⁴² N.E., 12.A

20¹⁴³

Şarkı-yı Dal

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lūn”

Olmasun mı mübtelâsı serserî
Seyr iden eyler fedâ cān u seri
Bir nigeşle aldı ‘aqlım ol perî
Görmedim hiç böyle fettān dilberi

Zîr-i fesde pürham olmuş perçemi
Turre-i tarrâre beñzer her hamı
Nîm nigeşle şerha itdi sînemi
(eyzan)

Nev-nihâl bağ-ı ‘işve dilrubâ
Cünbüş reftârına olmaz hebâ
Gösterir her bir nigeşde biñ edâ
(eyzan)

Mestdir ‘uşşâkı ayılmaz rûz u şeb
Mey midir la‘l-i lebi şorsam ‘aceb
‘Aks-i ruhsârı döner sâgarde heb
(eyzan)

¹⁴³ N.E., 12.A

21¹⁴⁴

Şarkı-yı Mim

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Nâr-ı hasret bende her dem
Âh u efgân gündüz gicem
Hele başım hoş degildir
Sevdâ beni itdi sersem
Söyle kızum yanağından kirâs gibi
Dudağından hîç benim yok mıdır hışsem

‘ Aşk müşkildir çeken bilür
Firâkıyla gam çekilür
Âmâde ol şu meclisde
Belki dilber şimdi gelür
(eyzan)

Her gün bir nev-mintân giyer
Fesin eger zülfün döker
Şeftâlusi biñ altuna
Virir ise ancağ deger
(eyzan)

¹⁴⁴ N.E., 12.B

22¹⁴⁵

Şarkı-yı İbrâhîm

“Fâ ‘i lâ tûn / Fâ ‘i lâ tûn / Fâ ‘i lâ tûn / Fâ ‘i lâ tûn”

Ayıblamañ beni dostlar şacı leylâ’ya bend oldum
Yanub pervâneler gibi çâresiz derde dūş oldum
Kendi hâlimde gezerken nâzlı cânâne şayd oldum
A benim ğonca dehânım bil ki sâyeñde kul oldum

Ben hâlimi arz eyledim söz geçmiyor zâlim saña
Ey ‘âşıklar himmet idiñ şu dilber şayd olsun baña
Geçmem ben sevdiğim senden dünyâ da gelse bir yaña
(eyzan)

Gözleri bir hoş efendim sendedir gönlüm benim
Başñ için olsun nâzlım kuluñdur ‘âşık seniñ
Gice gündüz âh iderdim vaşlıña irmez elim
(eyzan)

Büzürk

23¹⁴⁶

Şarkı-yı ‘Ali Ağa

“Fe ‘i lâ tûn / Fe ‘i lâ tûn / Fe ‘i lâ tûn / Fa‘ lûn”

Niçün ey meh seni ‘uşşâkıñ arayıp tıramaz
Kankı ‘âşık ‘acabâ sevdiği şūhı aramaz
Böyle herkesle seniñ ülfetiñ işe yaramaz
Sende söz diñlesen olmaz mı azıcığ yaramaz

¹⁴⁵ N.E., 12.B

¹⁴⁶ N.E., 14.A

Mişli yoğ tazesin ey ğonca dehen it ħulyā
Saña lāyık mıdır ađyār ile gezmek tenhā
Gerçi çođ sōyliyor ūftādeleriñ de ammā
(eyzan)

Olur olmazla münāsib mi seniñ seyrāniñ
Baña sōyle sır isterse efendim cāniñ
Ne Şekil sōyleyemem Őabri yanar insāniñ
(eyzan)

Her zamān bōyle sitem sōzlerini işidemem
Bende olsam saña ūftāde Őuyuñca gidemem
Ćehre itse ne ĳadar Vāřıf'ı tā' ayyūb idemem
(eyzan)

24¹⁴⁷

Şarkı-yı Ĥāfız

“Me fā ‘i lūn / Me fā ‘i lūn”

Bulanlar vařlıñ imkāniñ
Olur bende-i fermāniñ
Benim gel luşfa Őāyāniñ
Seniñ dil oldu ħayrāniñ
Bırağmam zīr dāmāniñ

Nazīri yođ gūzelsin sen

¹⁴⁷ N.E., 14.A

Civānsın bī-bedelsin sen

Baňa t̄ul-i emelsin sen

(eyzān)

Göñül olmaz mı pervāneñ

Cihān heb şimdi dīvāneñ

Mey-i ‘aşkıñla mestāneñ

(eyzān)

Meleksin şanki sīmāda

Eşin yok mülk-i dünyāda

Olur Fā’iğ de üftāde

(eyzān)

Zāvil

25¹⁴⁸

Şarkı

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Āfet gibi bir dīlrubā

Şabr u karar oldı hebā

Kākülün pejmürde olur

Ŧoğanmasun bād-ı şabā

Gel a cānım kızucağım āfet-i devrān

Nedir sende bu leţāfet

Ey gül-i bağ-ı melāhat

¹⁴⁸ N.E., 14.B

Nergis cemāliñi göster
Döndür yüziñ benden yaña
(eyzan)

Şāl mintānın yine giymiş
Şol yanına fesin ekmiş
Pek şirinsin gönül virmiş
Anıñ için ‘ aşık saña
(eyzan)

Māhūr

26¹⁴⁹

Şarkı-yı Dal

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Ne ararsıñ sende mevcūd
Zevk mevsimi itdi Vedūd
Şāh-ı cihān kıldı hoşnūd
(eyzan)

Zevk eyle sen çok görmez el
Bu ana dek kırmadıñ tel
Olmaz saña kimse engel
(eyzan)

Zevk eylemek eyyāmıdır
Faşl-ı bahār hengāmıdır
Heb güzeller seyrānıdır

¹⁴⁹ N.E.,15.A

(eyzān)

Terk eyleme hīç rāḥatīñ

Bilen bildi şadāḳatīñ

Geçürme gel bir sâ‘atīñ

(eyzān)

27¹⁵⁰

Şarkı-yı Dal

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Aldı ‘aqlım bir ğonca leb

Şīve – engīz şūḥ meşreb

Gördüm bir māh-i māh tābān

Ṭavşan mı āhū mı ‘aceb amān amān amān

Ḳaşı kemān ṭavşan mı āhū mı ‘aceb

Ey serv-i ḳad ḥoş edā

‘Uşşāḳa ammā bī-vefā

Amān o şūḥ-ı dīlārā

(eyzān)

Baḳınca çeşm-i ğazāle

Ḳopar meclisinde nāle

Gezdirir elde piyāle

(eyzān)

¹⁵⁰ N.E., 15.A

Amān o kākūli hoş-bū

İder ‘āşıklarī yā hū

Perī mi yoḥsa nedir bu

(eyzan)

28¹⁵¹

Şarkı-yı Hâfız

Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün

Ben seni evvel görüşde ey perī

Serserī oldum be-ğāyet serserī

Görmedim ben sen edāda dilberi

Ğayrı bundan şoñra luḫ it gel beri

Defter-i ‘uşşāka yaz bu kemteri

Çeşm-i maḥmūrīñ sözünce bir yaña

Sen bilürsün ne hāl oldu baña

Pek niyāzımdır beñim şimdi saña

(eyzan)

Yār ‘ād itdim seni ben kendime

Sende luḫ it bāri ben olmam dime

Bir sözümdür benim efendime

(eyzan)

Ḥak-i pāye işte bizden ‘arz-ı hāl

Sizde de cānā mürüvvet ber-kemāl

Olmasun hiç kıl ü kāl

¹⁵¹ N.E., 15.B

29¹⁵²

Şarkı-yı Yâfi

“Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün”

Mübtelâyım hayli demdir bî-vefâya
Âteş-i ‘aşkıyla düşdüm müşkil-i sevdâya
Zerrece merhamet itmez ben gedâya
Sevdiğim dilberin şirindi etvârı
Nazardan şaklasun mevlâm bari

Saňa eylerim günde biñ kerre niyâz
Kuluña itme cefâ iderseñde az
Taħammül kalmadı bende itme böyle nâz
(eyzan)

Vebâl-i hasretle âh ideyim yansun felek
Ne lâyıķ olsun kuluna böyle cefâ melek
İtme nazâr raķibe budur saňa dilek
(eyzan)

Gel efendim mürüvvet eyle alma âhım
Saňa lâyıķ degil bî-vefâlık ey yüzi mâhım
Uyma aġyâr sözine yokdur günâhım
(eyzan)

¹⁵² N.E., 15.B

30¹⁵³

Şarkı

“6+5= 11’li Hece Ölçüsü”

Gül mevsimi seyr idelim baharı
Bülbül sesi diñleyelim seheri
Meram bağın leyle dek yār āmāde
Hemān gelsün şafā şabā reftārı
Sensiz olmaz yeter gel ‘ ömrüm vārı

O gülçehre teşrīf ide her anda
Hāzır ola nāy u ŧanbūr hānende
Şuyūn- hicrāna ŧalurdı cünbüşüñ
‘ Āşıklarıñ güler oynar sāyende
(eyzan)

O giderdi serden dilden efkārı
Sen tek gelsen yanımıza her bārı
Fedā gibi gösteriş var ‘ uşşākı
Nağme günüdür fedā olsun ŧanbūrī
(eyzan)

31¹⁵⁴

Şarkı

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Nazar itdi ba‘ zı yārān

¹⁵³ N.E., 16.A

¹⁵⁴ N.E., 16.A

O Muğpeçe aldı meydān
Ne ‘ayārdır ma‘lūm oldu
Tamğalandı gümüş gerdān
Geçilür mi şivekārdan
Ele girse gümüş gerdān

Kimyā imiş nazarımız
Uyuşaydı bāzārımız
Gümüş gerdān ele girse
Belki olmaz zārārımız
(eyzān)

Mağlaş oldu gümüş gerdān
‘Āşıklarī oldu hayrān
Heb güzeller kıl kıl oldu
Var Tanbūrī eyle seyrān
(eyzān)

32¹⁵⁵

Şarkı

“Fe ‘i lā tūn / Fe ‘i lā tūn / Fa ‘ū lūn”

Edāsı cilvesi hoş dil-pendim
Seni gördük de gāyet begendim
Saña bir toğrı sözüm var efendim
Nazīriñ yok cihānda şeh- levendim
Bir şuphi leylā’ya dūş oldum zūlf-i kemendim

¹⁵⁵ N.E., 16.B

Efendim Şimdiyecek meydān seniñdir
Hemān sen nāza başla cān seniñdir
Ne kim eyler iseñ fermān seniñdir
(eyzān)

Güzeller içre ya' nī bī-bedelsin
Daĥī 'āşıklara ul-i emelsin
Güzelsin sevdiğim ġāyet güzelsin
(eyzān)

Bütün 'ālem saña üftāde oldı
Turub karşıñda heb āmāde oldı
Daĥī Fāzıl sanā üftāde oldı

33¹⁵⁶

Şarkı-yı Hāşim Beg

“5+3= 8’li Hece Ölçüsü”

Ey dilber-i ĥoş nev-resim
Avrupa edāsı kesim
Luĥf eyle gel nev-hevesim
Őād it kerem ıl meclisim

Gerdāna baġlama siyāh

¹⁵⁶ N.E., 16.B

Setr eylme endāmiñ āh
Göster miyāniñi kâh kâh
(eyzân)

Ala franğa hey'etiñ
Dünyayı tutdı şöhretiñ
Şanpanya ise 'âdetiñ
(eyzân)

Çundura giymiş ayağa
'Aşk âteşine yakmağa
Mintanı çıkar şarmağa

34¹⁵⁷

Şarkı-yı Mim

"Fe 'i lâ tün / Fe 'i lâ tün / Fe 'i lâ tün / Fa' lün"

Gel açıl gönca dehen zevk idecek günlerdir
Gidelim gülşene gâyetle şafâ gösterdir
Lâleler güller ile şahñ-ı çemen pür-ferdir
(eyzân)

Ṭağıdub zülfünü ol mâh-ı mişâl-i sünbül
Ruḥ rengini ider bâde-i nâbî gel gül
Bezme teşrîfi ile eyledi minâ kul kul
(eyzân)

¹⁵⁷ N.E., 17.A

Şokmuş ol perçem pür-ham içine merzerin
Reşkle dîdeleri kıldı benefşe ğamgîn
Luţf it ey kâmet-i mevzûn yeter artık mümkün
(eyzân)

Mevsim lâle degil esdi nesim ezhâra
‘îd bir ‘îd olur gelsin eyâ mehpâre
Şâkir zârın ile bir de bu ben bî-çâre
(eyzân)

35¹⁵⁸

Şarkı-yı Mim

“Fâ ‘i lâ tûn / Fâ ‘i lâ tûn”

Sen şeh-i hüsn ü behâsın
Bî-bedel bir mehlikâsın
Yok nazîriñ dil-rubâsın
Dilber-i memdûh edâsın
Sevmege lâyıķ sezâsın

Ṭavrına mâ’il zârâfet
Hüsnüñe ‘ aşık nezâket
Başkadır sende leţâfet
(eyzân)

¹⁵⁸ N.E., 17.A

Ülfete vardır devâmiñ
Göñlüm almağdır merâmiñ
Hoşdur endâm-ı hırâmiñ
(eyzan)

Sen gibi bir şüh yoşma
İtmemiş Vâşif temâşâ
Yok eşin ‘ âlemde hâlâ

36¹⁵⁹

Şarkı Nu‘mân Ağa

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Kurđum seniñle ülfeti
Geldi zamân sa‘ati
Bir an geçürme fırsatı
(eyzan)

Zinciri zülfünde emân
Kösteklenüb kaldım hemân
Raqs eylesün ol nev-civân
(eyzan)

Hulyâ-yı vaşlıñla yatdım
Çariñ geçer geçmez kalkđım

¹⁵⁹ N.E., 17.B

Hele vâkı̇t geçdi Şandım
(eyzan)

Sensiz bir sa‘ at idemem
Hiç gnlümi egleyemem
Bir dakı̇ka Şabr idemem
(eyzan)

37¹⁶⁰

Şarkı-yı Aħmed Aĝa

“4+4 = 8’li Hece Ölıüsü”

Niçün küsdüñ baña böyle
Yalvarırım kıuzum söyle
Vaķit geldi baħāneyle
Gel gidelim Kāĝıdħāne’ye

Karaĝacı bir seçelim
İmraħor’da Şu içelim
Ĝam-ı dünyadan geçelim
(eyzan)

Donandı gül ile baĝlar
Bülbüller gül içün aĝlar
aĝlayandan Şular aĝlar

¹⁶⁰ N.E., 17.B

(eyzān)

Nāy ü t̄anbūr kemān ile

Z̄evk̄ idelim zamān ile

Seniñ gibi cānān ile

(eyzān)

38¹⁶¹

Şarkı-yı Hâfız

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lūn”

Olmuşum dīvāne vü hayrān-ı rūm

‘Āşıkın bend eylemekdir şān-ı rūm

Perçemin gösterdi ol fettān-ı rūm

Aldı ‘aqlım āh bir tavşān-ı rūm

Rakşa başlarsa o sīmīn bir eger

Ĥazne-i devrānī bir devri dige

Eyledi şeydā beni ol ‘işveger

(eyzān)

Hāşılı virse perişanlık cefā

Ĥurtuluş yok bend zūlfünden baña

Ĥayd-ı zūlfī olsa da başa belā

(eyzān)

Gāh ĥandān u gehi giryānım

¹⁶¹ N.E., 18.A

Fāriğ olmam ‘āşık-ı nalānım
Ḥayrī-i mecnūn gibi ḥayrānım
(eyzān)

39¹⁶²

Şarkı

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Sende nedir bu leṭāfet
Bu güzellik bu zārāfet
Şırma saçlı kalem kaşlı
Bir nev-civān güzel āfet
Semtimi bilse yanıma gelse bir buse
Virse amān amān gonca feminden

Güzel oynar edā ile
Yağdı dili sevdā ile
Fesin eger perçem saçar
Şarkı oğur şadā ile
(eyzān)

Meclise gel eyle şafā
‘Āşıkā şun cām şahbā
Gitsün dilden ‘aşkın ğamı
Mişkālīye eyle edā
(eyzān)

¹⁶² N.E., 18.A

40¹⁶³

Şarkı

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn”

Meyl idüb bir meh cemāle

Döndüm ‘ aşkıyla hilāle

Bağ beni koyduñ ne hāle

İrmeden derhay kemāle

Düşdüm ümmīd-i vişāle

Luţf-ı inşāfa gelmez

Sīm ü zer vir lāfa gelmez

Ĥüsni hem evşāfa gelmez

(eyzan)

Pertev-i mihr-i ĥubbāndır

Nūr-i çeşm-i ‘ aşikāndır

Pek küçüktür nev-fidāndır

(eyzan)

Ġayrı itdim ‘ āleme fāş

Mihr ile olmuş qarındaş

Nur-ı ĥüsün seyr idüb şaş

¹⁶³ N.E., 18.B

41¹⁶⁴

Şarkı

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Diñle sözüm ey bî-bedel

Erken olmaz aḥşâma gel

Fırşat gözler kâfir engel

(eyzan)

Bir el ile tıyar aḡyâr

Belki gelür bizi ḳollar

Gel ḳararsın biraz şular

(eyzan)

Mâni‘ degil olsun mehtâb

Niye lâzım sâ’ir aḥbâb

İşte gözüm şaḡdan ḥab

(eyzan)

Ben diyemem bizi şormaz

‘ Adüye hiç inân olmaz

Hele vazgeç şimdi olmaz

(eyzan)

¹⁶⁴ N.E., 18.B

Sûz-i nâk

42¹⁶⁵

Şarkı-yı Zekî

“Fâ ‘i lâ tûn / Fâ ‘i lâ tûn”

Hiç eşiñ yok nev-civânsın

Buña naşıl cân tayansın

Güzelsin mûy-i miyânsın

(eyzan)

Ṭarz-ı tavriñ başka hâlet

Yoşmasın hem var zarâfet

Saňa maḥşûş bu kıyâfet

(eyzan)

Maṭlûbumuz bûse sizden

Luṭf u iḥsân kendiñizden

Dönmeñiz va‘ dinizden

(eyzan)

Bir evvel söylenildi

Yok cevâbiñ şimdi geldi

Nûri ğayri pek gücendi

¹⁶⁵ N.E., 20.A

43¹⁶⁶

Şarkı

“6+5= 11’li Hece Ölçüsü”

Bir niğehle saña oldum mübtelâ
Gerçi bî-ḥad saña ‘ aşık dil-rubâ
Var ise ben gibi şâdık es-şalâ
‘ Āşıkım hem şâdıkım cānâ saña

Beytü’l aḥzânımda müheyyâ eyledim
Ben seni dilde temâşâ eyledim
Ḥâk-i pâye dîdemi câ eyledim
(eyzan)

Bendeñe raḥm eyle kıyma cānıma
Ḥaṇçer-i hicriñle girme kanıma
Sâ’ire itme kıyâs gel yanıma
(eyzan)

44¹⁶⁷

Şarkı-yı ‘ Ali Efendi

“Müs tef ‘i lâ tün / Müs tef ‘i lâ tün”

Dîdeñde ey meh fitneler ḥâzır
‘ Uşşâka raḥmıñ gâyetle nâdir
Cevr eyler iseñ luṭfuñda zâhir
Yandım eliñden yandım a kâfir

¹⁶⁶ N.E., 20.A

¹⁶⁷ N.E., 20.B

Günde biñ dürlü hîle düzersin
Geh luş idersin gāhī üzersin
Söze gelince Şanki seversin
(eyzan)

Yok mı a zālīm sende mürüvvet
'UŐŐāka dā'im kārīñ eziyyet
Böyle cefāda yokdur meziyyet
(eyzan)

45¹⁶⁸

Őarķı

"4+4 = 8'li Hece Ölçüsü"

Nedir bu sendeki hālet
Vaş idemem yok nihāyet
Sevdi gönül seni gāyet
(eyzan)

Nīm nıgehle yaķdın teni
Tecrübe it sende beni
Ne rütbe severim seni
(eyzan)

Terk eyledin beni ey māh
Ben itmeme mi her gün āh

¹⁶⁸ N.E., 20.B

Bir ala yandım ki eyvâh
(eyzân)

Bakañ seniñ bu hâline
Yanar elbet cemâline
Hiç söz olmaz cemâline
(eyzân)

46¹⁶⁹

Şarkı

“Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün”

Bir gice ragbet bize eylerseñiz
Müntezır teşrifine bu bendeñiz
Âh efendim bende hânın bilseñiz
(eyzân)

Semt-i dilde hâzır iken yer saña
Şormağa hâcet mi var ey mehlikâ
İşte heb ağyârı şavdım bir yaña
(eyzân)

Şaqlamam ben senden ey sîm benim
Bende hâneñ pek mu‘ ayyendir benim
Muğaddemin kılsun münevver meskenim
(eyzân)

¹⁶⁹ N.E., 21.A

Ey felek meşreb geçersin dā'ımā
Pek bilür ağzım ararsın ğālība
İtme istiḥza buyur bir şeb baña

47¹⁷⁰

Şarkı

“Me fā ‘ī lün / Me fā ‘ī lü / Fe ‘ū lün”

Dem-â-dem eylerim feryād eliñden
Seniñ ey bî-mürüvvet dād eliñden
Dil zār olmadı azād eliñden
(eyzan)

Efendim ḥayli müddetdir ṭayandım
Seniñ ‘aşkıñ ile ben odđa yandım
Yeter ğayrı bu cānımdan uşandım
(eyzan)

Gücenmişsin işitdim ey sitemkār
Nedir cürmüm be hey şūḥ dilāzār
Üzersin bendeñi beyhūde her bār
(eyzan)

¹⁷⁰ N.E., 21.A

48¹⁷¹

Şarkı-yı Hâfız

“Fā ‘i lā tūn / Fe ‘i lā tūn / Fa‘ lūn”

Bezm-i ‘uşşâka niçün gelmezsin

‘Āşıkā rūyını göstermezsin

Āh u efgānıda gūş itmezsin

Sevdiğim resm-i vefā bilmezsin

Beste-i zūlf-i siyāhındır dil

Hüsn cānsüz ki olmuş mā’il

Ṭoğrusı işte budur ve’l-ḥāşıl

(eyzan)

Bir levendāne kim yoşma edā

Dilber-i hoş rubāsın cānā

Nāz u reftāriña söz yoқ ammā

(eyzan)

Bir gün ol şūḥa Besīmā gidelim

Mū be mū ḥāl- i dili ‘arz idelim

Hātrı qālmaz ise böyle diyem

¹⁷¹ N.E., 21.B

49¹⁷²

Şarkı-yı Mişkāl

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Bir neveste tāze fidān
Pesend itdi cümle cihān
Hüsni-i güzel sesi güzel
Nazīri yoqdur bī-bedel
Yalvarırım seni şarayım
Āh āh gel itme cefā

Elde şahbā dolaşıydı
Lātifeye karşıydı
Fenn-i ‘aşkı taḥşil idüb
Söylemege alışdı
(eyzan)

Sende şöhret bulduñ nihāl
Endāmında nedir bu ḥāl
Pek vaḥşīdir ‘uşşāqına
Şeftālüsün almaq muḥāl
(eyzan)

¹⁷² N.E., 21.B

50¹⁷³

Şarkı

4+4 = 8'li Hece Ölçüsü

Var iken bu şīve sende

Ben de oldum saña bende

Çalmadı hīç şabr tende

‘ Āşık-ı zārīñim bende

Baña luṭf it bāri sende

Ben seni ey gülfidānım

Çaynadı gördükde kıanım

Ya naşıl ḥaz itdi cānım

(eyzan)

Ṭavriñi ġāyet begendim

Cān u dilden saña bendim

Nice var geçem efendim

(eyzan)

51¹⁷⁴

Şarkı-yı Şālīḥ Efendi

“4+4 = 8'li Hece Ölçüsü”

Fedā olsun saña bu ten

Beni iḥyā buyurduñ sen

Efendim ne gelür elden

Āzādsız bir kıuluñum ben

¹⁷³ N.E., 22.A

¹⁷⁴ N.E., 22.A

Sehāvetin kânısın her bār
İdemez kimseler inkār
Riyā itmek ne haddim var
(eyzān)

Seniñ zevkın bize ni‘ met
Kul olmak ‘ ömrüme minnet
İdersin bendeñe şefkat
(eyzān)

Kulun Şābit saña mecbūr
Şakın itme kapuñdan dūr
Olayım sāyeñde mesrūr

52¹⁷⁵

Şarkı-yı Neyzen

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Va‘ d eylemişdiñ ey perī
Bir buseñi çoğdan beri
Var mı bunuñ şimdi yeri
Üzdüñ beni dünden beri

‘ Aşkıñla bağ döndüm neye
Her derdi çekdim sineye
Söz geçmiyor bir büseye

¹⁷⁵ N.E., 22.B

(eyzān)

İtdiñ baña haylice dek
Oldı hebā bunca emek
Raħm eyle bārī ŧimdicek
(eyzān)

İtsem n'ola ey ŧivekār
' İzzet gibi feryād u zār
Beyhūde çekdim intizār

53¹⁷⁶

Şarkı Hāşim Beg

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Ben seniñle itmem kelām
Nāfile gönderme selām
Eger ülfet ise merām
(eyzān)

Ben dimedim beni bulsun
Ne arasın ne de ŧorsun
Bu ikrāma sebep n’olsun
(eyzān)

Vefā gelmez esen yelden
Kes ümīdiñ kızum benden

¹⁷⁶ N.E., 22.B

Hoşlanmadı cânım senden
(eyzân)

54¹⁷⁷

Şarkı

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lūn”

Dilnüvâz-1 ‘ aşık-1 âvâresin
Mâhitâb her dil seyyâresin
Âfiţâb-1 kevkeb bahtım benim
Gönlümün eglencesi mehpâresin

Şevk -1 dîdârîñla yandı cân u dil
Renk-i gül-güne boyandı cân u dil
Ġamze-i ħüninîñ itmemiş kaçd-1 cân
Anladım ben ‘ aşıkâ ġaddâresin

Bu Ferîd pür ġam u derdin seniñ
Tâ ölünce tutdı ey meh dâmeniñ
Böyle terk itmek olur mu sevdiğim
Derd-i ‘ aşka mübtelâ bî-çâresin

55¹⁷⁸

¹⁷⁷ N.E., 23.A

¹⁷⁸ N.E., 23.A

Şarkı-yı Hâfız

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Esrâr-ı aşkıñ ey civân
Sînemde itmişken nihâl
Sen ğayrıya meyl eyleyüb
Kıldıñ benim şabrım ziyân
İtme eyle vefâ yeter kıldıñ baña cefâ
Olsun bu dil luţfa sezâ

Ben mâ’ilem eţvârına
Şeker gibi güftârına
Bülbül daĥi ĥayrân olur
Gül’ izâre-i ruĥsârına
(eyzan)

Ĥasretle dil ey rûy-mâh
Pek çok zamândır eyler âh
İşte ruĥ-ı zer dem nişân
Eyler iseñ sen iştibâh

Rast - Mâye

56¹⁷⁹

Şarkı-yı Mim

“Fâ ‘i lâ tün / Fe ‘i lâ tün / Fe ‘i lün”

Beni ey dilber dâ’imî reftâr
Eylediñ kendiñe giriftâr

¹⁷⁹ N.E., 24.A

Saňa maħşûş bu şîrîn güftâr
Başkadır sende edâ vü eṭvâr
Şûh levendim gül sîne bendim âh âh
Kalmadı qarâr

Sevdigiñ berbat mehpâre mi var
Sende de bencileyin yâre mi var
Saňa virmemeye çâre mi var
(eyzân)

Hüsünüñe bakmağa gözler kamaşur
Vaşfıñı itmege diller dolaşur
Kaddiñe her ne giyersen yaraşur
(eyzân)

57¹⁸⁰

Şarkı-yı Tâhir Ağa

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Bu itdigiñ düşmez saña
Söyle niçün küsdün baña
Bir kerre baq benden yaña

¹⁸⁰ N.E., 24.A

Söyle niçün küsdüñ baña
Amân amân şîrîn zebân söyle niçün

Bağ ‘ aşık-ı nâlânîña
Rağm eyle gel efgânına
Düşmez bu işler şânına
(eyzân)

Luğf eyle Vehbî bendeñe
Mâ’îl senin nîm ħandeñe
Bu çehrene efgendeñe
(eyzân)

58¹⁸¹

Şarkı-yı Fes

“Fâ ‘i lâ tûn / Fâ ‘i lâ tûn”

Mişli yoğ bir şûğ ra‘ nâ
Görmedim böyle dilârâ
Yoğ eşîñ ‘ âlemde ħâlâ
Târız-ı tavrîñ gâyet a‘ lâ

Meşrebiñ luğf u vefâdır
Ülfetiñ câna şafâdır
Var ise mişlin şalâdır
İşte ħüsnüñ işte dünyâ

Görmedim ben sen edâda

¹⁸¹ N.E., 24.B

Oldum anıñcün fütâde
Var mıdır benden ziyâde
Saña bir meftûn-i şeydâ

İtmesin cevr u eziyyet
Derd-i ‘aşkın cāna minnet
Firḫatîñ bir gûne miḫnet
Vuşlatîñ bir gûne sevdâ

Hicâz-kâr

59¹⁸²

Şarkı-yı Hâfız

“Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün”

Zülf-i ‘anber bularıñ bād-ı şabâ taḫrîk ider
İns ü ḫürî heb du‘ â-yı devlete teşrîk ider
Cebhesin pây-i semende ferş idüb zerrîn ider
Pâdişâhım sever yeni ‘âlem saña tebrîk ider

Görmemişdir dîde-i ‘âlem şehâ böyle şafâ
Gelmemişdir bu cihâna sen gibi bir pâdişâ
Ġam gidüb geldin ferâḫ buldun cihân neşv ü nemâ
(eyzân)

Mevsim-i gül zevḫ-ı mülden ‘âlem oldu neş’e-yâb
Gice gündüz farḫ olunmaz ḫandîl oldı âfitâb
Böyle sevrî görmemiş çeşm-i cihân bî- irtiyâb

¹⁸² N.E., 25.A

(eyzān)

Feth̄ olub eyyām ‘adlinde nice müşkil ‘umūr
Sāye-i luṭfuñda herkes bulmada zevk u sürūr
‘Arz u destāvīz ider Zeynī ḡuluñ mānend-i mūr

Ḥicāz-kār

60¹⁸³

Şarkı Tāhir Aḡa

“Mūs tef ‘i lūn / Mūs tef ‘i lūn”

Sen gibi bir sīmīn bilek
Görmüş degil çeşm-i felek
Saña fedādır mā melek
Aḡyār ile yār olma tek

Yoḡ mişli ‘anberdir beniñ
Ġāyetle nāzīkdir teniñ
Nem var ise olsun seniñ

(eyzān)

Hiç bakma engeldin baña
Bu söz niyāz mıdır saña
Söyle ne istersiñ baña

(eyzān)

Gönlüm saña meyl itdi bir tek

¹⁸³ N.E., 25.A

Vâşîf da haṭâ itmek gerek
Çek gayrılardan el etek

61¹⁸⁴

Şarkı-yı Tâhir Ağa

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Seyr eyleyüb sîmîn teniñ
Mecbûrun oldum ben seniñ
Şem eyleyüb nâzik beniñ
(eyzan)

İtseñ n’olursun bir nigâh
Zahmettir ammâ gâh gâh
Âh itmemek mümkün mi âh
(eyzan)

‘Aşkıñla yanmışken tenim
Güş itmedin âhım benim
Bil böyle ey şûh-ı şenim
(eyzan)

Mâ’îl iken ‘İzzet saña
Raḥm itmedin aşlâ baña
Cevri n’olur ço bir yaña
(eyzan)

¹⁸⁴ N.E., 25.B

62¹⁸⁵

Şarkı-yı Tâhir Ağa

“Fâ ‘i lâ tûn / Fâ ‘i lâ tûn”

Gönlümü bir tıfl-ı dilbâz

Eyledi kendine hem râz

Mişli yok bir şûh-ı mümtâz

Hüsn-i sertâb-ı kadem nâz amân amân kaşî kemân

Cilveli çeşm-i siyâhı

Câna işler her nigâhı

Kimseniñ yok iştibâhı

(eyzân)

Her kimiñle itse ülfet

Kendine bend eyler elbet

Bulsa lâyıq şân u şöhret

(eyzân)

Vâşîf o şûh-ı hoş avâz

Nâlem itdi nâye demsâz

Var ise mânendi pek az

63¹⁸⁶

Şarkı-yı Şâkir Efendi

“Müs tef ‘i lûn / Müs tef ‘i lûn”

¹⁸⁵ N.E., 25.B

¹⁸⁶ N.E., 26.A

Cân ile ben ey dilrubâ
Sevdim seni itmem riyâ
Sen de beni itme fedâ
Tâ haşra dek ey mehlikâ

Derd-i derûnum rû-be-rû
Söylet baña ey fitne-cû
Lâyık mıdır şimdengerû
Ben ‘âşıkın itmem fedâ

Derd-i derûnum dem-be-dem
Artmaktadır ey gonca-fem
Olmaz ise senden kerem
N’itsün ne yapsun mübtelâ

El-ğâşılı ey gül beden
‘Aşkıñla yandı cân u ten
Meylide ‘âşık bir de ben
Bil hâlimi eyle vefâ

64¹⁸⁷

Şarkı-yı Nu‘mân Ağa

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Ey derd-i rüy al saña
Varım vireyim al saña
Şâyeste penbe şal saña

¹⁸⁷ N.E., 26.A

Ġāyet yaķıřmıř al saña

İtdiñ dile çok renk-i al

Ben řaķlamam ey nev-nihāl

Eyler iseñ benden su 'āl

(eyzan)

Kāhıce giysen lāciverd

Olsun řasūduñ rūy-ı zerd

Diñle beni ey ġonca verd

(eyzan)

Fā 'iķ ķuluñ itmekde āh

Luş eyle ey çeşm-i siyāh

Hiç eyleme sen iřtibāh

65¹⁸⁸

şarkı-yı ' Ali Efendi

"Fā 'i lā tūn / Fā 'i lā tūn / Fā 'i lūn"

Ey münevver-i sāz iķlīm-i cihān

Sāye-i luřfuñda ' ālem řādımān

Sāķi-i ġülķehre devr itsün hemān

(eyzan)

¹⁸⁸ N.E., 26.B

Bezm-i rû-nikâb idüb şevk u sürür
Sâzum mı ney cümlesi şâdî ħubûr
Kalmadı ‘ âlemde âşâr-ı küdûr
(eyzân)

Gülşen-i teşrîfe ragbet eyle kâh
Zevk-ı mehtâba daĥî kıl nîm nigâh
Ĥâk-i pâye neş’eler kılsun penâh
(eyzân)

Pâdişâhım zevkıla sever ‘ ömr-i nûĥ
Sâye-i luĥfuñ cihâna virdi rûĥ
Bezm-i zînet-yâb idüb şevk şubûĥ
(eyzân)

66¹⁸⁹

Şarkı-yı Şâkir Efendi

“Mef ‘û lû / Me fâ ‘î lû / Me fâ ‘î lû / Fe ‘û lûn”

Olmuş saña maĥşûş o edâ ile nezâket
Tavriñ bütûn ey şûĥ zarâfetden ‘ ibâret
Nâz ile gelüb bezm-i meye eyle ‘ inâbet
Meclisde kudümüñle olur başka şetâret

¹⁸⁹ N.E., 26.B

Heb maḥzur olmuş mezeler sāğır u meyler
Ki def çalunub kâhî kemân kâhî çü neyler
Giysüñe giriftâr olan elbet seni peyler
(eyzan)

Bülbül-veş olursam n'ola ben 'aşkla şeydâ
Cânım gibi sen ḥâşılı ey gül-i ra' nâ
Pek zâhmet ile cebr iderek gel dimem ammâ
(eyzan)

67¹⁹⁰

Şarkı-yı Mim

"Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün"

Kim görse ol la' l-i müli
Olur esîr kâküli
Olsam sezâdır bülbüli
Açıldı bir sâķız güli
Gel gel sâķız güli

Yoķ mişl-i şūḥ ince bel
Ġayetle nâzik bî-bedel
Eṭvârı kendinden güzel
(eyzan)

Reng-i rûyî gibi gül az
Gülpenbeye ma' il biraz
Açılmadan güller bu yaz

¹⁹⁰ N.E., 27.A

(eyzān)

Dün gülistanda Vāşıfā
Bülbül haber virdi baña
Şimdengerü müjde saña
(eyzān)

68¹⁹¹

Şarkı

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Ey āfet-i şüh-ı cihāñ
Olsun fedā saña bu cān
Reftārı hoş serv-i revān
Donañ pür māhtābān

Kim kapılmaz cilvesine
Oyun ile ‘ işvesine
Mecbūr oldum būsesine
(eyzān)

Mā’ilem ben o tavşana
Her bir sözi işler cāna
Kapıldım o hūsn ana
(eyzān)

Çeşm-i āhūsuna meftūn

¹⁹¹ N.E., 27.A

Oldum ‘aşkı ile mecnûn
Eser teni gönül hergün
(eyzân)

69¹⁹²

Şarkı

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Yokdur gönülde ferâhım
Güldürmez baht-ı siyâhım
Âsumâña çıkdı âhım
Yandı b’illâh cigergâhım

Ben seni böyle bilmezdim
Sırr-ı ‘aşkıım hiç dimezdim
Şabr eyleyüb söylemezdim
(eyzân)

Ben ağlayam ey şühşen
Ġayrılarla zevk eyle sen
Ağyâr ile görüñce ben
(eyzân)

Her mâh vişâl ey gonca fem
Çekmekdeyim bu nice elem
Âh itmeden şeb tâ seher
(eyzân)

¹⁹² N.E., 27.B

70¹⁹³

Şarkı-yı Nu' m̄ān Ağa

“Mūs tef ‘i lūn / Mūs tef ‘i lūn”

Geldi şafā cān u dile

Kim k̄apılmaz āšnā dile

Gönlümü aldı al ile

(eyzan)

Ġāyet küçük nevrestedir

‘ Ālem aña dilbestedir

Eṭvārı pek ülfettedir

(eyzan)

Ta‘ rīf olunmaz pür edā

Mānendi var ise şalā

Görsün naşıl şūḥ-ı ra‘ nā

(eyzan)

Hīç raqşına yoḫdur sözü

Görme elem iki gözüm

Encām-ı kār budur sözü

(eyzan)

71¹⁹⁴

¹⁹³ N.E.,27.B

¹⁹⁴ N.E., 28.A

Şarkı-yı Hâfız

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Bu bî-vefâlığı senden
Ümîd itmezdim gerçekden
Çünkü cevr idi murâdıñ
Niçün gönlüm aldıñ yekden
Hilâf düşmezken şânına
‘ Aceb n’oldu şulţânıma

İtdigin ‘ ahde inandım
Bilmezlikle nâra yandım
Dilbend olub sözlerine
Bende senden geçmez şandım
(eyzân)

Aldadub dil-yâre yandım
Bir âteşde yanar ƣaldı
Cemâlınden devr itmezken
Bendesin ferdâya şaldı
(eyzân)

72¹⁹⁵

Şarkı

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Düşmem seniñ ben üstüne

¹⁹⁵ N.E., 28.A

Benim zevkım dert üstüne
Lâzım degil hîç üstüne
(eyzân)

Zan itme ki beni sever
Kendiñe bul başka sever
Ben eylemem ašlâ keder
(eyzân)

Bilür misin sen n'eylediñ
Ėayrılarıñı peylediñ
Kendiñe kendiñ eylediñ
(eyzân)

Ben añladım meşrebini
Tecrübe eyledim seni
Ėayrı hîç kayd itme beni
(eyzân)

73¹⁹⁶

Şarkı-yı Nu' mân Ağa

“Fā ‘i lâ tün / Fā ‘i lün”

Hoş edālı bir civân
Kaşları ‘aynı kemân
Beklerim hayli zamân
Gel efendim el -amân

¹⁹⁶ N.E., 28.B

Ġayra başmaz giç gözüm
Saña da yoşdur yüzüm
Diñle luř it bu sözüm
(eyzan)

Nāz iderse ol peri
Kim dimez vardır yeri
Cümle ‘ālem müşteri
(eyzan)

‘ İzzetin ħāli tebāh
Zıkr u fikri āh vāh
‘ Afv it itdimse günāh
(eyzan)

74¹⁹⁷

şarkı-yı Dal

“Mef ‘ū lū / Me fā ‘ī lū / Me fā ‘ī lū / Fe ‘ū lūn”

Gülşende yine meclis-i rindāne donansun
Gül devridir elde mi gül-gūn dolansun
Biz zevķ idelim cām-ı cemiñ ağı şulansun
Ol ġonca-i sermest řabāh oldu uyansun
Āyine-yi mül gül yüzünü görsün utansun

¹⁹⁷ N.E., 29.A

Nergis ne ki çeşm-i siyâh mestine hayrân
Sünbülşenin pür çeşm-i serbestine hayrân
Şâh-ı gül-i ter sâğırdır destine hayrân
(eyzân)

Âşufte edâ pür çeşm-i çıkdıkça fenden
Şu dideleriñ âh çıkar her nefesinden
Cân bülbülü feryâda gelür ten kafesinden
(eyzân)

Olduğ bu gice biz bize ney mey ile
Mey derdime maḥrem idi ney âhıma hem-râz
Pertev idelim bülbül ile nağmeye âğâz
(eyzân)

75¹⁹⁸

Şarkı-yı Dal

“Me fâ ‘î lün / Me fâ ‘î lün / Fe ‘û lün”

Nihâl-i kâmetüñ bir gül-fidandır

Seniñ üftâd-kânıñ bülbülândır

Nigâhıñ âfet-i cân u cihândır

Yamândır şöhret-i ḥüsünüñ yamândır

Seniñle ülfete gönüm alışdı

Geçenlerde biraz gerçi eyleşdi

Civânım nâzik endâmiñ gülüşdi

¹⁹⁸ N.E., 29.A

(eyzān)

Leṭāfet bağıniñ ey derd-i nāzı
Cihānda buldı hüsün imtiyāzı
Bu bağıñ şimdi sensin ‘ işvebāzı

(eyzān)

Bu şeb gel bezme yoğdur bunda engel
Ne mümkündür el atmaq meclise el
Görenler zülfüni kırmaz mı hiç tel

(eyzān)

76¹⁹⁹

Şarkı-yı Hâfız

“Fā ‘i lā tün / Fā ‘i lā tün / Fā ‘i lün”

Bendeñi terk ideli kâşı kemān
Yeter cevriñ eyledi ḥālīm yamān
Dāḥī raḥm itmez misin ey nev-civān
Ġayrı yandım yaqma cānā el-amān
Dil-penāhım alma āhım merḥamet kıl bī-günāhım

Eyledim derdlerim²⁰⁰ bir bir beyān

¹⁹⁹ N.E., 29.B

²⁰⁰ Derdim: derdlerim (m.t.)

Güş idüb raḥm itmedün ey bī-emān
Eyler oldum ḥicr ile āh u fiġān
(eyzan)

Gülşen-i kûyında dil ey gül-nihāl
Şubḥ- dem feryād ider bülbül mişāl
Āh bilsem bir dahī ḳande vişāl
(eyzan)

Pesendide

77²⁰¹

Şarkı-yı Hâfız

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

İtdi eşir ‘ aşḳ cānıma
Var bir sözüm şulṭānıma
Maḥfice gelsün yanıma
(eyzan)

Gelmişken ammā çoḳ yeri
Oldı meraḳ dünden beri
Onuñ olursa ey perī
(eyzan)

Ben kim ile gönlüm egledim
Sensiz cihānı n’eyleyim
Maḳbül olursa söyleyim

²⁰¹ N.E., 39.A

(eyzān)

Ağyāra itme rağbeti

Luṭf it unutma ‘ İzzeti

Ḳorḳma uzatmam şoḥbeti

(eyzān)

78²⁰²

Şarkı-yı Yānī

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn”

Serv-i bülendimsin benim

Zülf-i kemendimsin benim

‘ Ālem-i pendimsin benim

Sen sīne-bendimsin benim

Kendi efendimsin benim

Cām lebindir ey perī

Bezm-i meyiñ zīb ü ferī

Āğuşa alsam var yeri

(eyzān)

Bilmezsın eşiñ evvelin

Uyma sözüne sen elin

Şarsam n’olur ince belin

(eyzān)

²⁰² N.E., 30.A

Vâşıfla ey şüh ülfette
Var ise meylîñ şöhbette
Yat câma hıob-ı vuşlata
(eyzân)

79²⁰³

Şarkı-yı Yâni

“Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün”

Ey benim ‘âlî pesendim
Şağ ol hemân bî-menendim
Şafâ kesb eyle efendim
Hüsn melek bir perîdir
Cümlesiniñ dilberidir

Qaddi mevzûn bir nev-civân
Menendi yoğ serv-i revân
Anda iken bu hüsn-i an
(eyzân)

O ebrûlar siyâh dîde
Gisûlarında nâdîde
Her eţvârı pesendîde
(eyzân)

Müste‘iddir ‘ağl-ı evvel
Her hezde bir bî-bedel

²⁰³ N.E.,30.B

Uyuyanı da gāyet güzel
(eyzān)

80²⁰⁴

Şarkı

“Me fā ‘ī lūn / Me fā ‘ī lūn”

Benim ser ü ser efrāzım
Benim ey çeşmi şebbāzım
Benim maḥbūb-ı mümtāzım
Efendim şāh-ı ḥubānım

Eşir miḥnet olmuşdum
Ġarīb firḳat olmuşdum
Saña ben ḥasret olmuşdum
(eyzān)

Hele oldum şükr-i ḥandān
Gönül oldı yine şādān
Seni özler idi bu cān
(eyzān)

Görünce añladım bende
Var imiş merḥamet sende
Söndü Ḥāfız-ı efgende
(eyzān)

²⁰⁴ N.E.,30.B

81²⁰⁵

Şarkı

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Va‘d eylediñ sen şitâda

Zevk idelim nev-bahârda

Vaqt geldi evvel amâde

(eyzan)

Ey çeşmi siyâh u maħmûz

Luţf eyle gel eyle mesrûr

Düşünüb hiç bulma maħzûr

(eyzan)

Müntezır dil bekler seni

Gel itmedeñ üzme beni

Tuymadan aġyâr-ı denî

(eyzan)

Dil virmiyem ġayr-ı yâre

Sen de raħm it bu nâ-çâre

Nisbet içün o aġyâra

(eyzan)

82²⁰⁶

Şarkı-yı Dede

²⁰⁵ N.E.,31.A

²⁰⁶ N.E.,31.A

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Ey mäh- evc hüsni an
Olsun ruhuñ pertev-feşân
‘Āşıkların kıl şādımāñ
Mehtāba çık zevk it hemān

Gitsün riķābında şabā
Şebnem neşār olsun şehā
Meş‘ale geş olsun meh saña
(eyzan)

Āmādedir bezm-i ʔarab
Meyler sebūlar munteħab
Cennet gibi deryā bu şeb
(eyzan)

83²⁰⁷

Şarkı-yı Nu‘mān Ağa

“Müs tef ‘i lā tün”

Ben saña bendim
Sensin efendim
Gel diñle pendim
(eyzan)

Dil saña bende
Olmuş geçende

²⁰⁷ N.E.,31.B

Bil Şimdi sen de
(eyzan)

Cevriñden elbet
İtmem Őikāyet
Dil sevdi ğāyet
(eyzan)

Ğayrıya başmam
Başsam da aşmam
Ölsem biraşmam
(eyzan)

‘ İzzet geçerken
Haşa itdi senden
Bilmez misin sen
(eyzan)

Nevāřir

84²⁰⁸

Şarkı

“5+3 = 8’li Hece Ölçüsü”

Görünce sen Őūř-1 Őeni
Ğāyet begendim ben seni
İtme fedā cānā beni
Gönülden sevmişim seni

²⁰⁸ N.E.,32.A

(eyzān)

Mürüvvet ma' denisin sen

Kerem-kān u ' aṭāsın sen

Efendim pür edāsın sen

(eyzān)

Vişāliñ ile memnūn it

Dil-i ğam-ḥār mesrūr it

Beni kendiñe mecbūr it

(eyzān)

Çıkar raḳībi aradan

Atarlar zīra paradan

Şorarsıñ ben bī-çāreden

(eyzān)

Nişābur

Şabā

85²⁰⁹

Şarkı

“6+5= 11’li Hece Ölçüsü”

Saña bir karanfil virdim cānla қоқlayasın

Saña bir gizlü sözüm şaḳın unutmayasın

Üstüme yaraşub ḥatırcıgım bıḳmayasın

Saña neler alayım gel a cānım şarayım

²⁰⁹ N.E.,33.A

Rūyınıñ önünde tāşın olayım

Elā göz üstünde kaçın olayım

Yalnız kalursan eşiñ olayım

(eyzan)

Rūyının önünde şoķaķ dolaşur

Ayda bir selāmiñ gelür ulaşur

Sen güzelsin her ne giyseñ yaraşur

(eyzan)

Rūyımın önünden gelür geçersin

Yād ellere beyaz gögüsüñ açarsın

Ne cāndan seversin ne var geçersin

(eyzan)

86²¹⁰

Şarkı-yı Hāfız

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lūn”

Sevdi cānım şimdi bir nevres fidān

Virmedim sır kimseye ben bir zamān

Pek çābuk hālīm aña oldı ‘ayān

Ṭuydı mecbūr oldıgım ol nev-civān

Var yanağında o şūhūn çifte ben

Cān u dilden bende oldum aña ben

²¹⁰ N.E.,33.A

Hiç mürüvvet eylemez ol gül beden
(eyzân)

Hayli dem rahlende çekmişdim emek
Ben niyâzı vaşlını itdim dilek
Virmedi fırsat bize ammâ felek
(eyzân)

Düşdi gönlüm Şemsî bir mehpâreye
Kâfir engel girmek ister araya
Kim acır hâl-i dil-i bî-çâreye
(eyzân)

87²¹¹

Şarkı

“Me fâ ‘î lün / Me fâ ‘î lün / Fe ‘û lün”

Degülsem de saña lâyıķ efendim
Ne çâre ‘ aşıkım ‘ aşık efendim
Beni kıl vaşlınâ lâyıķ efendim

Dil ü cân ile oldum saña bende
Nazar kıl hâl-i zardır deminde
Teraḥḥim it beni sevmez isen de
(eyzân)

Naşıl şabr ideyim ey verd-i ra‘ nâ
Nihâyet yok seniñ cevriñe ḥâlâ

²¹¹ N.E.,33.B

Teħammül gelmez oldu ğayrı ammā
(eyzan)

88²¹²

Şarkı-yı Dede

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Güş eyle gel bülbülleri
Nüş eyle cām u dilleri
Ruhsāra şac sünbüleri
Açın kudümüñ gülleri

Ķapladı şahrāyı çemen
Bağı donatdı yāsemen
Zevķ eyle bu āşnada sen
(eyzan)

Şac perçem şebbüleriñ
Aç ‘arız verd-i teriñ
Göster gel neşrin-i beriñ
(eyzan)

Fā ‘iķ kuluñ eyler fiĝān
Ey dīdesi nergis amān
Açdı yine bülbül dehān
(eyzan)

²¹² N.E.,33.B

Şarkı-yı Muşafa Ağa

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lūn”

Eylemişsin dün gece ağıyar ile haylī şafā
 Sevdigim heb söyledi bir bir baña bād-ı şabā
 Uğrayub maḥşūş geçerken bu havādişle baña
 (eyzan)

Ġālība mestānelikten anda da ҡalmıř eşer
 Her olan cūnbūřleriñ toęrısını virdi ḥaber
 Uyķudan bīdār idūb maḥmūr gelūb vaķt-i seḥer
 (eyzan)

Şīvelerle fes kenārından dōkūb de perçemiñ
 Bī-muḥābā çoķ gōñūller olmuř ol dem ḥurremiñ
 Kimler ise meclisiñde hem enīs ü maḥreminiñ

Sermed-i bī-çāreyi gōrmūř omuzdan attıęıñ
 Sā’ir ‘ uřřāķı zemīn ile ne gūne řattıęıñ
 Serpilūb tā řubḥa dek mestāne ey meh yattıęıñ
 (eyzan)

²¹³ N.E.,34.A

90²¹⁴

Şarkı-yı Marķar

“Me fā ‘ī lūn / Me fā ‘ī lūn”

Şaķın sen eyleme inkār
Geçen gün eylediñ iķrār
Ķabāhat sendedir her bār
Benim bunda ne şun‘um var

Düşünme ğayrı zevķ eyle
Felekdir bu yapar öyle
Nedir çāre ķader böyle
(eyzan)

Teşekkür eyle derdine
Gücenme hiç tecellīne
Sen itdiñ kendi kendine
(eyzan)

Sever seni Şābit ğāyet
Velākin eylemez ülfet
Bunuñ bir aşlı var elbet

²¹⁴ N.E.,34.A

91²¹⁵

Şarkı ‘ Ali Efendi

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Seyr it ol mäh-ı täl‘ ati

Dilber dīdedir şöhreti

Vaşf eylerim ol āfeti

(eyzan)

Rakşa çıkar bī-iştibāh

Lāvta kemānçeyle o mäh

Seyr itmege şāyeste āh

(eyzan)

Mihri daḥi bir meh cemāl

Ġāyet güzel bir nev-nihāl

Eyler iseñ nāmıñ su ’āl

(eyzan)

92²¹⁶

Şarkı-yı Marķar

“Me fā ‘i lün / Me fā ‘i lün”

Saña düşmezdi oynaşmaq

O aġyārla kucaklaşmaq

Ne olsun öyle iş yapmaq

Gice gündüz fısıldaşmaq

²¹⁵ N.E.,34.B

²¹⁶ N.E.,34.B

Ben meşrebden efendim sen
Güzel olmaz mı var gelsen
Yetişmez mi o ipsizlen
(eyzan)

Begim gel sen sözüm diñle
‘ İnād itme kerem eyle
Yeter ğayrı nedir öyle
(eyzan)

İdüb şoĥbetleri bizsiz
Ağız ağıza bütün gün siz
Münāsib mi bu Şābitsiz
(eyzan)

93²¹⁷

Şarkı

“Mef ‘ū lū / Me fā ‘ī lū / Fe ‘ū lūn”

Sevdim seni pek ey bī-menendim
Cān u gönülden ben saña bendim
Gel diñle cānā şimdi bu pendim
Ben ğayrı senden ey dil-pesendim
Geçmem ĥülāsa sensin efendim

Ĥāl-i derūnum itdikçe taqrīr

²¹⁷ N.E.,35.A

İtmez mi aşla hiç saña te'sîr
‘Afv it kuşûrum gel itme tenfir
(eyzân)

Dâmânîñi ben ey yoşma âfet
Tutdım bırakmam tâba kıyâmet
Mihrî kelâmım budur nihâyet
(eyzân)

94²¹⁸

Şarkı

“Müs tef ‘i lâ tün / Müs tef ‘i lâ tün”

Hicriñle ey meh dil pâre pâre
Kılsın terahhim ben hâk-i sâre
Dil düşdi şimdi sen neşive-kre
Gel nüş idelim seniñle bâde

Bülbül mişâli kıлмақdayım zâr
Hasret-i hicriñ itdi câna kâr
Gel maḥfi şakın duymasun aġyâr
(eyzân)

Hüsünüñe ey meh dil oldı meftün
Lütfiyâ zîrâ hâlim dîger-gün
Kıl bezmi teşrîf ey kıadd-i mevzün
(eyzân)

²¹⁸ N.E.,35.A

95²¹⁹

Şarkı Li Muḥarririhī

“Me fā ‘ī lü / Me fā ‘ī lü / Fe ‘ū lün”

Gücenmeziñ budur ‘ arz u niyâzım

Şabaḥ oldı uyan ey mest-i nâzım

Muḥabbet idelim uyḥuna lâzım

(eyzan)

Giceden eyledim heb bezm-i tecdīd

Şafakgiriniñ ol emân ey şubḥ-i ümmīd

Ḳıyâs itsün görenler toḡdı ḥürşīd

(eyzan)

Vişâle meyliñi görsem de tutmam

Geçen ḥâtır nişânımdır unutmam

İki gözüm seni maḥmūr uyutmam

(eyzan)

Bu şeb bel bağlayub ḡayrı sözüne

Girdi mi Sermediñ uyḥu gözine

Oturub şubḥa dek baḡdım nūrına

(eyzan)

²¹⁹ N.E.,35.B

Şarkı-yı Dede

“*Mef ‘ū lū / Me fā ‘ī lū / Me fā ‘ī lū / Fe ‘ū lūn*”

Pür âteşim açdırma benim ağzımı zinhār
 Zālīm beni söyletme derūnumda neler var
 Bilmez miyim ittikleriñi eyleme inkār
 (eyzan)

‘ Aşkıñla yürek yaraları işler oñulmaz
 Meydān-ı muḥabbetde bu hicrān unutulmaz
 ‘ Āşık saña çoksa baña dilber mi bulunmaz
 (eyzan)

Bed çehre raqībi ‘ aceb adam mı şanursun
 Bir gün olur andan daḥi ey meh uşanursun
 İtdikleriñe nādīm olursun utanursun
 (eyzan)

Her derdine ben şabr ideyim şūḥ- cihānım
 Bendeki cefā ‘ ādetiñ olsun yine cānım
 Te ’şir ider elbet saña bu āh u fiğānım
 (eyzan)

²²⁰ N.E.,36.A

97²²¹

Şarkı

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Cânım azdır şabr idemem
Seni sevmeden gidemem
Çok güzeller sevdim ammâ
Seni de fedâ idemem
Amân amân ey kaşı kemân hâlim yamân
Âh nev-civân seni de fedâ idemem

Ne hâlet var güzel sende
İrâdem kalmıyor elde
Dilde mihnet kalur mı hiç
Gelse güzel bâde elde
(eyzan)

Dâ’imâ ‘ aşîka bakar
O bakışlar beni yaçar
Çok cefakâr olma böyle
Zîrâ çeşmimden seyl açar
(eyzan)

²²¹ N.E.,36.A

98²²²

Şarkı

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Yavrucağım güzellendi
Cihānda yokdur menendi
Şeftālisi çiçek açmış
Yanağları ebrūlandı
Depretme derdim amān amān
Amān amān zūlfü kemendim

Tāzelendi eski derdim
Bir güzel yok ide yardım
Kara gözlü yār olunca
Şağınmadım gönül virdim
(eyzan)

Üstteki saña ne karşıur
Tek тұrmayub dil ulaşur
Saña bir gizlü sözüm var
Söylemege dil tolaşur
(eyzan)

²²² N.E.,36.B

Şarkı-yı Dal

“Mef ‘ū lü / Me fā ‘ī lü / Me fā ‘ī lü / Fe ‘ū lün”

Ey şāh-ı cihān eyleye Hakk ömrünü efvn
Hem düşmen-i bedhāhın ide reşk ile maızvn
İtmekdesin erbāb-ı dili luţufla memnvn
Mes‘ūd ola şāhım saña bu serv-i hümāyvvn

Cānın bu donanmaya n’ola virse cihān bey
Āfāka şadā virmede tanbūr u kemān ney
Bu şevkle gelmekde ‘aqlıma hey hey
(eyzan)

Hayretde alır bezmini görseydi eger cem
Da‘vā-yı kerem haddi midür eyleye hātem
Sāyeñde seniñ bāy u gedā olmada hurrem
(eyzan)

İtdikçe münevver bu cihānı şeh-i devrān
Leylā gibi bir mūyine biñ cān ola urbān
Bu mışra‘ı heb bendeleriñ söylese şāyvān
(eyzan)

²²³ N.E.,37.A

100²²⁴

Şarkı-yı Dede

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lūn”

Nice bir ‘aşkıñla feryād eyleyim
Bir oñulmaz dağ-ı derdim var benim
Söylemezdim derdim ammā n’eyleyim
(eyzan)

Sīnemiñ bir kez oñulmaz yāresi
Ey melāḥat burcunun mehpāresi
Dem-be-dem āh eylemekdir çāresi
(eyzan)

Ḥasretiñle eylerim feryād u āh
Vāh ki oldı ḥurremin ‘ömrüm tebāh
Senden uzağa şāha olmam dādḥ(V)āh
(eyzan)

101²²⁵

Şarkı

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lūn”

Şimdi göñlüm düşdi bir nevres güle
Döndi feryādım nevā-yı bülbüle
Her ne dem ol ḡonca-i zibā güle

²²⁴ N.E.,37.A

²²⁵ N.E.,37.B

Gösterir bülbül güle gül sünbüle
Âh sünbülüm gel gülüm şöhretiñ
Virdi cihâna ğalgâle

Misk-rû meyle buhûrumı mı
Bağlamış târ-ı siyâh perçemi
Bu leţâfetle görüb ol gülfemi
(eyzân)

Söz yok ol muğpeçenin bu çağına
Mest olub ekmiş fesini şağına
Varsa bu perçemle sünbül bağına
(eyzân)

Bend idüb dünyâyı Vâşîf ol güle
Bezm-i   alemde kopardı ğalgale
Destine aldıķça ol gül bülbüle
(eyzân)

102²²⁶

Şarkı-yı Hâfız

“Fâ ‘i lâ tûn / Fâ ‘i lâ tûn / Fâ ‘i lûn”

Pek güzelsin ey şeh melek vefâ
Mübtelâ   alem saña sertâbapâ
  Aşıkım zıkrım budur şub  u mesâ
Şâh nâzım cân fedâ olsun saña

²²⁶ N.E.,37.B

‘Āşıkā şorma anıñ aḫvālını
İdemez ta‘ bîr melek ef‘ ālini
Cān u dilden dir görenler ḫālını
(eyzān)

Ḥüsn anı ‘ ālemi mecbūr ider
Herkesi luṭfi ile mesrūr ider
Bende böyle dir isem ma‘ zūr ider
(eyzān)

Āh ey nūr – ı dü – çeşmim mübtelā
‘Āşıkım eglencedir ‘aşkıñ baña
Oldı ihyā kuluña bu söz – nümā
(eyzān)

103²²⁷

Şarkı

“Mūs tef ‘i lā tün /Mūs tef ‘i lā tün”

Luṭf ile bir dem ey nev-nihālim
Cevr ile geçdi her māh visālim
Ġāyet perīşān olmakda ḫālīm
Tā‘ rife yoḫdur aşla mecālīm
İnşāf idersin görsün a zālīm

Vazgeç cefādan ey māh-ı ṭal‘ at

²²⁷ N.E.,38.A

Bilmez misin hîç luḡ u mürüvvet
Kâr itdi cevriñ cānıma ğāyet
(eyzān)

Raḥm itmediñ hîçbir dem baña sen
Genc-i firāķı dil itdi mesken
Tenevvür ğamda yanmaķdayım ben
(eyzān)

104²²⁸

Şarkı-yı Muştafa Aĝa

“Fā ‘i lā tün / Fā ‘i lā tün / Fā ‘i lün”

Kesdi tār-ı ṡākātım tıĝ-ı edā
Yıķadı ķaşr-ı şevķımı cevır u cefā
Bu teĝāfül bu sitem n’olsun baña
Bī-vefā zālīm ne itdim ben saña

Āteş-i hicrāna yandırdıñ beni
Cevr u istiĝnāya ķandırdıñ beni
Cevr ile cāndan uşandırdıñ beni
(eyzān)

Mekr ile ğönlüm bilürsün ķapdıĝıñ
Semt-i aĝyāra bilürsün şapdıĝıñ
Söyle ‘isyānım seversin ṡapdıĝıñ
(eyzān)

²²⁸ N.E.,38.A

Diñle bir nâķūs āhın şafvetiñ
İltifāt itmekdi evvel ‘ādetiñ
Şimdicek aşlı nedir bu miñnetiñ

105²²⁹

Şarkı-yı Markar

“6+5= 11’li Hece Ölçüsü”

Sebeb ne baķmıyor yārim yüzüme
Görünmiyor cihān şimdi gözüme
Bu günlerde baķma benim sözüme
(eyzan)

Arayanlar ğayrı beni yorulsun
Sevenler her zamān gönülde bulunsun
Ne ħāl oldu baña eyvāhlar olsun
(eyzan)

O mehle şöyle bir kerre görüşdüm
Ayaķdan kuş dili ile şoruşdum
Naşıl oldu o dem bu ‘aşķa düşdüm
(eyzan)

Olur mı Sermedā böyle muħabbet
Bu ‘aşķdan gelmiyor aşlā ferāğat
Ne ħāletdir ne ħāletdir ne ħālet

²²⁹ N.E.,38.B

(eyzān)

106²³⁰

Şarkı-yı Yorgaki

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lūn”

Eylemek lāyık mıdır bunca cefā
Senden ummazdım bunu ey bī-vefā
Şefqatiñ yok mu seniñ bildir baña
(eyzān)

Olmadım hīç vuşlatiñla şādımān
Nice bir itsün gönül āh u fiğān
Kānde kaldı itdigiñ ‘ahd u emān
(eyzān)

Ben seni gördüm raķīb ile bile
Şaklama benden gezerken el ele
Yandı şabrım hāşılı bunda hele
(eyzān)

Dün gice meclisde enver gāliba
Pek gücenmiş zannım ey şīrīn edā
Tuydım āhirden gücenmişsin baña
(eyzān)

²³⁰ N.E.,38.B

107²³¹

Şarkı-yı Şâlih Efendi

“Me fâ ‘î lün / Me fâ ‘î lün”

Hased eyler bu bezme el
Şaķın geç alma erken gel
Tuyar aġyār olur engel
(eyzan)

Buyur ey m h-ı cih n-t b
İdelim biz bize meht b
Saņa heb muntazır aġb b
(eyzan)

Seni hiç kimseler Şormaz
Tel ş itme felek tıymaz
Bu firŐat her vaķit olmaz
(eyzan)

Buġ n bekler seni Ő bit
Küçük amlıca’ya var git
Bu aġŐam b ga teşrif it
(eyzan)

²³¹ N.E.,39.A

108²³²

Şarkı-yı Tanbūrī

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Çok taķılmam utanma gel
Gir koynuma görmesün el
Dile düşmüş söyleniyor
Gülüşü hem hüsnu güzel
Dolanur ‘ aşıklar gezer
Geliver perçemi güzel

Var mı böyle siyāh perçem
Dudağıdır şeker emsem
Dilinden bir haber alsam
Yok mu zarar her gün öpsem

Yaklaşarak güzel çatdın
Bizi perendeden atdın
Doğrı söyle Tanbūrī’ye
O hüneri nerden kapdın

109²³³

Şarkı-yı Dede

“6+5= 11’li Hece Ölçüsü”

Bahar geldi güzel seyre gelmez mi
Gönül özler ne nāz eyler bilmez mi

²³² N.E.,39.A

²³³ N.E.,39.B

Gel a cânım bu cefâlar yetmez mi
Amân dilber nâz itme tez gel ‘aqlım aldıñ
Göñül çaldıñ a sevdiğim yetmez mi

Varayım yâr otağına gireyim
Hâk-i pâye yüzüm gözüm süreyim
O dilberiñ cemâlini göreyim
(eyzân)

Şikâr oldı göñlü âhû gözine
Sevdiceğim uyma eller sözüne
Bağmayınca şabr idemem yüzine
(eyzân)

110²³⁴

Şarkı-yı Aḥmed Ağa

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Dâ’im seni ben arardım
Gizli gizli hem şorardım
Derd-i ‘aşkıñla yanardım
Buldum seni ben nihâyet
Bu ne devlet ne ‘inâyet

Bir kerre gördüm cemâliñ
Çeşmimde dâ’im ḥayâliñ
Ârzü eylerken vişâliñ

²³⁴ N.E.,39.B

(eyzān)

Seni evvel ben bildim

Bunca zamān şabr eyledim

‘ Aşkıñla göñlüm egledim

(eyzān)

111²³⁵

Şarkı

“5+3 = 8’li Hece Ölçüsü”

Görüb ‘ uşşākı bilmezsin

Gözi yaşını silmezsin

Gerçi bize açılmazsın

Güzelsin pek geçilmezsin

Görüb aġyār ile tenhā

Gücendimdi saña hālā

Burası böyledir ammā

(eyzān)

Bu şādık bendeñi cānım

Fedā itdiñde şulţānım

Ne çare şāh-ı hūbānım

(eyzān)

²³⁵ N.E.,40.B

112²³⁶

Şarkı-yı Nu‘ mān Ağa

“Mūs tef ‘i lā tūn”

Bildim kelāmıñ

Üzmeñ merāmıñ

Gördüm hırāmıñ

(eyzan)

Göñlüm kaparsın

Yoldan şaparsın

İşler yanarsın

(eyzan)

Yok işte engel

Gel itme vaz gel

Bildim ben evvel

(eyzan)

‘ İzzetde bī- şek

Var luṭfa istek

Lâkin bu gerçek

(eyzan)

²³⁶ N.E.,40.A

Ḥuseynī

113²³⁷

Şarkı-yı Dede

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Nâzlı nâzlı söküb gider

Ne güzel ceylân ne şîrîn ceylân

Dönüb dönüb bakub gider

Aldanmaz avlanmaz serkeş ava gelmez

Ne güzel ceylân ne şîrîn ceylân

Gelir yazın gider güzin

Avcısına ider nâzın

Şarmalamış elâ gözin

(eyzan)

Kaşları benzer hilâle

Şîvesi gelmez hayâle

Kim gördi böyle gazâle

114²³⁸

Şarkı-yı Dede

“4+3 = 7’li Hece Ölçüsü”

Şu gibi çağladığım

Yüregim dağladığım

Senin ‘aşkıñ degil mi

²³⁷ N.E.,41.A

²³⁸ N.E.,41.A

Her gice ağladığım
Amān a cānım amān a gülüm
(eyzān)

Güzelliğin bildiren
‘ Āşıkların öldiren
Seniñ ‘ aşkıñ degil mi
Halkı baña güldiren
(eyzān)

Baña şöyle böyle dir
Derūnumu iñledir
Seniñ ‘ aşkın degil mi
Beni böyle söyledir

‘ **Acem**

115²³⁹

Şarkı-yı Tanbūrī

“6+5= 11’li Hece Ölçüsü”

Açıl bahtım şen ol gönülüm uyuma
Bir güzel sev gizli halka tıyurma
‘ Aşkı sende gül ‘ ālemde ağlama
Sevdiğini pek tut elden ayırma
Heb güzeller gönülüm egler amān amān
Gel gül felek beni efendimden ayırma

²³⁹ N.E.,42.A

‘ Aşkladır bahadırılık her yerde
‘ Āşık olan kāmīl olur hezde
S‘ ay iderim dosta vāşıl olayım
Ezelīdir düşdi gönül bir derde
(eyzān)

Bez̄l-i vücūd idüb halka yorulma
Dost bulunmaz bī-vefāya tārılma
Gir haq̄iat deryāsına Tanbūrī
Cevher çıkar her ‘ āleme açılma

116²⁴⁰

Şarkı-yı Tanbūrī

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Bir ‘ aşkın olsa yāri
Gizleyemez āh u zārı
Pervāne veş oda yanar
Benim gibi var hezārı
Amān amān amān cānım amān amān amān
Ömrüm saña ben gönülüm virdim amān amān
Geçme benden ‘ ömrüm vārı

Şaçın leylā şorma zülfün
Bu güzellik seniñ hüsnün
Haqq nazardan emīn itsün
Sen efendim eyle zevkın

²⁴⁰ N.E.,42.A

Gül gül olmuş rah-ı eli
Sevmek sezâ gül nihâli
Tanbûri'nin ' aql u fikri
Heb ' aşkla durmaz hâli

Nevâ

117²⁴¹

Şarkı Dede

“Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün”

İdemem hâl-i dil şerh u beyân
Hâlimi taqrîre kâdir mi zebân
Şâhid maşşûdumuz gözden nihân
Âh kim dilbesteyim hayli zamân

Yâr şormaz hâl-i zârımdan benim
Nâle-i bî ihtiyârımdan benim
Bir haber yok nâzlı yârimden benim
N'eyleyim hâlim yamân oldu yamân

N'eyleyim ol çarh-ı geçrev bî-vefâ
Eyledi ol nâzeñnimden cüdâ
Mülk idindim kaşr-ı hicrânı şehâ
Vağf olub ' aşkın ğamına ben hemân

Muktezâ-yı baht nâ- hemvâr mıdır

²⁴¹ N.E.,42.B

Bâ' iş-i firqât ' acerb aġyâr mıdır
Dânişe raġmıñ tarîķi var mıdır
Çâresiz qaldım efendim el-amân

118²⁴²

Şarkı-yı Hâfız

“Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün”

Hayli demdir mübtelâyım ben saña
Yanmada yaqılmadayım ben saña
Qan döker qan aġlarım baqsam saña
Mübtelâyım mübtelâyım mübtelâ

Gizli gizli eyledim çok âh u zâr
Başladım feryâda şimdi âşikâr
Aġlamaqdan ġayrı var mı baña kâr
(eyzan)

Çeşm-i bîmârıñ görüb qan aġladım
Hâliñe baqdıķça sînem daġladım
Zülfüñe dîvane göñlüm baġladım
(eyzan)

Göñlüm aldın bâri inletme beni
Kâh u bî-gâh nâle sâz itme beni
Güldürüb aġyârı inletme beni
(eyzan)

²⁴² N.E.,42.B

119²⁴³

Şarkı

“6+5= 11’li Hece Ölçüsü”

Taḥammül ḳalmadı zerrece dilde
El- amân ey nâzlı yârim el-amân
Nedir efendim bu edâlar sende
Ḥüsnüñe ḥayrân yoluna ḳurbân
Ben olam gel efendim

Bu istiğnâya sebep ne a cânım
Ḳalmadı gitdi şabra dil-i sāmânım
İntizârın çekmege yoḳ dermânım
(eyzân)

Nice bir nâlân ola ‘ âşîḳlarıñ
Bil efendim bende-i şâdıḳlarıñ
Ḥâli yamâñdır baḡrı yanîḳlarıñ
(eyzân)

Her güzele mey itmez göñlüm benim
Tende râḫat ḳalmadu cânım benim
Dil ne çeker ḫasretiñle efendim benim
(eyzân)

²⁴³ N.E.,43.A

120²⁴⁴

Şarkı

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Şafā geldiñ efendim sen

Dağ-1 sīnem oldu rūşen

Felekden bir iyü gün toğdı

Nūr ile yaratıldı gülşen

Gül şād olsun bülbülleri sever iseñ

Dilberleri yaqma cānım begenmezseñ

Dilde cānım efendimsin

Ĥüsnüñ gibi bāğ-1 irem

Bulunmaz ki gönül virem

Şeref burcı açılursa

Māhitabda belki görem

(eyzan)

‘ Āşık mısın Ĥanbūrī sen

Gör kendiñi ĥaddiñ bil sen

O nūr gibi cemālini

Nic’olur ĥāl göremez sen

(eyzan)

²⁴⁴ N.E.,43.A

121²⁴⁵

Şarkı-yı Li Muḥarrihī

“Fā ‘i lā tūn / Fe ‘i lā tūn / Fa‘ lūn”

Seni ister dil-i gümrāh seni
Ġayrı bilmez seni b’illāhi seni
Görmedim ḥayli zamān āh seni
Özledim özledim ey māh seni

Tāb-ı ruḥsārīnī andım yandım
Reng-i hicrāna boyandım yandım
Sūzeş-i ḥasrete ḳandım yandım
(eyzan)

Āh kim pür – seş-i ḥāl eylemediñ
Rağbet-i luṭf -ı vişāl eylemediñ
Ḥāyli dem arz-ı cemāl eylemediñ
(eyzan)

Ḥālīnī öpdigim endām bu gice
Ḳara sevdāya boyandım gün gice
Zulmet-i firḳate ḳandım bu gice
(eyzan)

²⁴⁵ N.E.,43.B

Işfehan

122²⁴⁶

Şarkı-yı Dede

“Mef ‘ū lü / Me fā ‘ī lü / Fe ‘ū lün”

‘ Āşık olalı sen yāre gönül

Yanmağda yürek pür yāre gönül

Tek itme fedā sen bu kuluñı

Rāzı oluyor āzāde gönül

O şalınmayacak hiç çāresi yok

Dīvāne gönül bī-çāre gönül

‘ Aşğ āteşi yağdı özümü

Bilmem ne için tutmaz sözümi

Ağlar göricek gül-rüyımı āh

Ta‘ ciz ideyor iki gözümü

(eyzan)

Sevmekde seni itdimse ħaḫā

‘ Afv it suçumu ey kân-ı vefā

Āyinesidir güller ħullerinin

Seniñ siteme gel görme sezā

(eyzan)

²⁴⁶ N.E.,44.A

123²⁴⁷

Şarkı

“6+5= 11’li Hece Ölçüsü”

Māh yüzine bakmağ ile toyılmaz

Şu cihānda bir nazīriñ bulunmaz

Güzelliğin günden ‘ ayān şāy‘ dır

‘ Aşkıñ ile mest olanlar ayılmaz

Āh qalbim maḥzūn amān sensiz göñlüm şen olmaz

Yine bir güzele oldum üftāde

Efendimi çok göreydim şafāda

Māhitabda geşt u güzār iderken

Efendimiñ ‘ aksin gördüm deryāda

(eyzan)

Fermānım yoq kūy-ı yāre varılmaz

Ben de ḥālīş qulum deyü sorulmaz

Qorqarım seni ‘ aşq yaqar Tanbūrī

Çāresin göre nār-ı şedīd başılmaz

(eyzan)

124²⁴⁸

Şarkı

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Ne şafādır eyyāmı gül

Zevq artırır bir kāse mül

²⁴⁷ N.E.,44.A

²⁴⁸ N.E.,44.B

O şafâlar serden geçdi
Bir olalım güle bülbül
Cânım ömrüm ey seni şarmağ gâyet müşkil

Ṭalib olub fenn-i ‘aşka
Bî-vefâlar ṭursun başka
‘Aşka lâyıq efendim var
(eyzan)

Cevr eyleme gel yüze gül
Ṭanbūrî’nin kudümünü bil
Ehl-i ‘aşkıñ bendesidir
(eyzan)

125²⁴⁹

Şarkı

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Gönlüm seni şadıq şandı
İtdigin ‘ahde inandı
Yüze gülmege aldandı
İşte buña şabrim yandı

İltifât idüb şuretâ
Raķibe eylediñ imâ

²⁴⁹ N.E.,44.B

Cümlesin hażm itdim ammā
(eyzan)

Aldadub gönlümü evvel
Kırarsın sende bir gün tel
İşitdim seni şarmış el
(eyzan)

Evvel niçün ‘ahd eylediñ
Vuşlatıñı va‘d eylediñ
Ėayrıları şād eylediñ
(eyzan)

126²⁵⁰

Şarkı

“Fā ‘i lā tün / Fā ‘i lā tün”

Göz sürerek bezme geldiñ
Gönlüme bir neş’ e virdiñ
Söyle baña niye virdiñ
Kaçma benden sen a nāzlım
Şimdi gönlüm sende mazlum

Al eline bādeyi çağ
Oyna turma zilleri tak
Ben ‘ aşıkım sen baña bağ
(eyzan)

²⁵⁰ N.E.,45.A

Ġalaṭanıñ var şafası
Gözlerinin yoġ vefası
Nürî'niñ budur ricası
(eyzan)

127²⁵¹

Şarkı

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn”

Düşdi gönlüm yandu nāra
Başladım feryād u zāra
Söz geçmiyor nāzlı yāre
Olsa ciger pāre pāre
Terk idemem āh ne çāre

Meyl ideli ol güzele
Gönlüm neş'e buldı hele
Aġyār ile gezse bile
(eyzan)

Bir görüşde ‘āşık oldum
‘Aşkıyla şararub şoldum
N'eyleyeyim mecbūr oldum
(eyzan)

Eyleyim hālim hikāyet

²⁵¹ N.E.,45.A

Yâreden itmem şikâyet
Söz budur ancak nihâyet
(eyzân)

128²⁵²

Şarkı

“Fâ ‘i lâ tûn / Fâ ‘i lâ tûn”

Mübtelâyım ben o yâre
Oldı gönlüm dâğ u yâre
Çeşm-i hünhârın süzüb yâr
Yağdı gönlüm ‘aşk-ı nâra

Çeşm-i şîrîn kaşlar kara
Yok sözüm tâb-ı ruhsâra
Aña mecbûrum ne çâre

Bir nigehe kıldı meftûn
Oldı aḥvâlim dîger-gûn
Beste-dil gîsûlarına
İtdi bağrım baqışı hûn

(eyzân)

Böyle n’olsun bu edâlar
‘Āşıkâ itmez vefâlar
Kâle gelmez yâr elinden
Çekdigim cevr u cefâ

²⁵² N.E.,45.B

129²⁵³

Şarkı

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lūn”

Şimdi sevdim ben seni ey dilâram
Sen de bî-vefâ imişsin ve’s -selâm
Her ne dirsен olmuşum emriñe râm
(eyzan)

Çünkü aldıñ gönlümü ey nev-civân
Bâri rahm it kuluña sen de amân
Saña dirdim ey benim sînemde cân
(eyzan)

Cânıma kâr itdi ğamzen ey perî
‘ Aşkınıñ gönlümde vardır meskeni
Hakîkatde ey gönüller serveri
(eyzan)

130²⁵⁴

Şarkı

“4+4= 8’li Hece Ölçüsü”

Aldı gönlüm bir cefakâr
Nâz ile eyleyün reftâr
Kalmadı hiç dilde qarâr
‘ Āşıkım hayli zamândır

²⁵³ N.E.,45.B

²⁵⁴ N.E.,46.A

Raḥm eyle ḥālim yamāndır

Gel meclisi şu‘lelendir

Bu vîrân bâğımı şenlendir

Maḥzûn göñlümü eglendir

(eyzân)

Gel cevr itme hoş reftârim

Ṭuyıldı dilde esrârim

Severim yoḡdur inkârım

(eyzân)

Şırma kākülûñ pür siyâh

Ḥâl-i siyâhıñ bir nişân

Yandım elinden el-amân

(eyzân)

131²⁵⁵

Şarkı

“Müs tef ‘i lâ tün”

Ey vechi ḥûrum

Ben bî-ḥuzûrum

Gitdi şu‘ûrum

Raḥm eyle nûrum

‘Afv it kuşûrum

²⁵⁵ N.E.,46.A

Dâ'im ben ey yâr
Eylemekdeyim zâr
Sersemliğim var
Raḥm eyle nûrum
(eyzân)

Beyt'ül – ḥazende
Kaldı bu bende
Luṭf idüb sende
Raḥm eyle nûrum
(eyzân)

Ey verd-i alım
Seyr eyle ḥâlim
Yandım a zâlim
Raḥm eyle nûrum
(eyzân)

Hicâz

132²⁵⁶

Şarkı-yı Dal

“Fâ ‘i lâ tûn / Fâ ‘i lâ tûn / Fâ ‘i lûn”

Söylemez miydim saña ey gül‘ izâr
Bağ naşıl oldu müzeyyen lâlezâr
Nev- nihâlim idelim geşt-i güzâr
Başka ‘âlemdir bu zevk nev-nihâl

²⁵⁶ N.E.,47.A

Sū- be- sū kayıkda dilberler revān
Dem tutar neyler fiġān eyler kemān
Çaġlayanlar başı cennetden nişān
(eyzān)

Buldı ezhār ile şahrā zīb ü fer
Geldi eyyām-ı şafā gitdi keder
Bizde zevk itsek n'ola ey verd-i ter
(eyzān)

Gül yüzüñden ideli feyz-i iktibās
İtdi bülbüllerle her dem istinās
Beñzemez bir vakte hem almaz kıyās
(eyzān)

133²⁵⁷

Şarkı-yı Li Muḥarririḥi

“Me fā ‘ī lün / Me fā ‘ī lün / Fe ‘ū lün”

Ḥarāb oldı dil-i nā-şād eliñden
Seniñ ey bī-vefā feryād eliñden
A zālīm olmadım azād eliñden
(eyzān)

²⁵⁷ N.E.,47.A

Süzünce çeşm-i maḥmūr-ı siyāhıñ
Derüne işledi yeter nigāhıñ
Yeridir eylesem derdiñle āhıñ
(eyzān)

Ciger biñ şerḫa bağrım pāre pāre
Dü çeşmim ağlamağdan oldu yāre
Nedir kaçdın ‘aceb ‘uşşāk-ı zāre
(eyzān)

Nedir bu cevriñ ey şūḫ-ı sitemkār
Neler çekdi eliñden ‘āşık-ı zār
Figān eyler Nedīm elbette nā-çār
(eyzān)

134²⁵⁸

Şarkı-yı Hāfız

“Me fā ‘ī lün / Me fā ‘ī lün / Fe ‘ū lün”

Żiyā verdi raḫıñ bezm-i cihāna
Sözüm yok sevdigim bu hüsn-i āna
Nedir bu sendeki ṭavr-ı yegāne
Mey ‘aşkıñ dili lā ya‘ kı̄l itdi
Beni mecnūn gibi bī-‘ aql itdi

Cemāliñ ğonca niçün bu dil-zār
İder mānend-i bülbül nāle her bār

²⁵⁸ N.E.,47.B

Yazık üftâdeye olma hevâ-dâr
(eyzân)

Göñül ârzû-yı vaşl ile de-mâ- dem
Akıdır yaş yerine dîdeden dem
Yeter nâr-ı firâka yandım sînem
(eyzân)

Nice demdir iderdim âh u feryâd
Görünce rûyîñ oldum ğamdan azâd
Olursa senden olur baña imdâd

135²⁵⁹

Şarkı-yı Rızâ

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Heb cevriñ oldı bî-ħisâb
Zâlim yeter ħâlim ħarâb
İtdikleriñden it hicâb
(eyzân)

Lâyık mı ey şûh-ı cihân
Ben eyleyim âh u figân
Olsun ‘adüvler şâdmân
(eyzân)

Bir kerre gel ħâlime baķ

²⁵⁹ N.E.,47.B

N'etdi baña derd-i firāk

Dād eyle azarı biraq

(eyzan)

Cevdet gibi gel yanıma

Fahr eyleyem aqrānıma

Kār itdi Һasret cānıma

(eyzan)

136²⁶⁰

Şarkı-yı Dede

“Müs tef ‘i lā tün /Müs tef ‘i lā tün”

Çokdur gönülde dāğ-ı melālim

Eyler teğāfūl ol kanlı zālim

Müşkil olubdur gāyetle Һālim

(eyzan)

Bir bī-emāndır şīr-zebāndır aşūb

Cāndır ol kanlı zālim

Sevmek ne müşkil hercāyi yāri

Virdim yoluna cān-ı figāri

Biñ kerre kılsam feryād u zāri

(eyzan)

Ol mest-i nāzım bir bī-emāndır

²⁶⁰ N.E.,48.A

Cevr eylemekde reşk-i bütândır
Hâlim yamândır cânım yamândır
(eyzân)

137²⁶¹

Şarkı-yı Dede

“Müs tef ‘i lâ tün /Müs tef ‘i lâ tün”

Sevdâ-yı ‘ aşka dâ ’im yanarım
Mecnûn-ı ‘ aşkıım tağlar mekânım
Yağmaladı yâr şabr u qarârım
(eyzân)

Vuşlat umarken ol gül-bedenden
Dür oldı gönlüm semt-i vatandan
‘ Āşık kaçır mı beyt-i eşharından
(eyzân)

‘ Āşık olanın kârı figândır
Bî-gânelerden sözi nihândır
Rağm eyle zâlim hayli zamândır
(eyzân)

Bî- perde oldım şavt-ı nevâda
Ol mâh mesken tütmiş semâda
Ne yerde gönlüm ne hod hevâda
(eyzân)

²⁶¹ N.E.,48.A

138²⁶²

Şarkı-yı Dede

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

‘Aşkıñla ben ey nāzenīn
Mecbūruñum mecbūruñum
Ey serv-i kāmēt nev- zihīn
(eyzan)

Geldi kapuña bendeñim
Hem bende-i efkendeñim
Raḥm eyle gel nālendeñim
(eyzan)

Egilince der ‘aşkıñ baña
Göñlüm seniñle dā’imā
Raḥm eyledim ben saña
(eyzan)

Luṭfuñla buldum tāze cān
Sāyeñ baña rāḥat resān
Raḥm eyle cānā el – amān
(eyzan)

²⁶² N.E.,48.B

139²⁶³

Şarkı-yı Rıza

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lūn”

Pek cefa-cūsun saña yoğdur bedel

Āh mürüvvetsiz yeter inşāfa gel

Var mı böyle cevre mā’il bir güzel

(eyzan)

Tığ-ı cevriñ cānıma kār itdi āh

Böyle çalursa benim hālīm tebāh

İtmediñ hāl-i diltāra nigāh

(eyzan)

Dāğ-ı ‘aşkıñ sīnem itdi lālegūn

Eritmede günden güne derd-i derūn

Ġayrı raḥm it eyleme hālīm zebūn

(eyzan)

Bir gice maḥfice gelsen yanıma

Hāl-i ‘aşkıñ söylesem şulṭānıma

Firḳatin kār itdi geṭti cānıma

(eyzan)

²⁶³ N.E.,48.B

140²⁶⁴

Şarkı

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Raqs eyler iken ez-kaza
Sen şūha oldum mübtelā
Dil virmege gerçi sezā
Ammā cefāsı pek cefā

Devr ideli çarḥ-ı felek
Görmedi sen gibi melek
Dil vuşlatıñ eyler dilek
Bir buse ki cānlar fedā

Mestāne cāna kāh kāh
Eylersin eṭrafa nigāh
Deldi cigergāhımı āh
Tir-i müjeñ ey kaşı yā

Çık rakşa nāz eyle Şeref
Ġamzen dili itsün hedef
‘Aşkıñla döksün sine def
İtsün kemān dil nevā

²⁶⁴ N.E.,49.A

141²⁶⁵

Şarkı

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Güzel gel ‘aqlımı aldıñ
Bir nigehle göñlüm aldıñ
Aldadub ferdāya şaldıñ
Gelüremdir gelmezlenür bilür hālīm
Bilmezlenür cānım hey mīrim hey gülüm hey

Kār mı cefā ‘uşşāka heb
Bu cevre ne bilmem sebeb
Çande ‘aceb ol ğonca leb
(eyzan)

Ne renk itdi baña ol māh
Oldı şimdi hālīm tebāh
Yağdı beni zālīm āh āh
(eyzan)

Bağarım civānım gelmez
Ne haldeyim hālīm bilmez
‘Āşıkına raħm eylemez
(eyzan)

²⁶⁵ N.E.,49.A

142²⁶⁶

Şarkı

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Gönül virdim bir zālime

Firākıyla baq hālime

Girersin elbet elime

Çekerim seni yemîne

Ṭurub karşında ağlamam

Minnet idüb yalvaramam

İkrârına bel bağlamam

(eyzân)

Her gün bir hîle düzersin

Beni gâyet sen üzersin

Gayrı yârim yoqdur dirsın

(eyzân)

Geçti gamzen tâ cânıma

Âkıbet girdiñ kanıma

Elbet gelürsın yanıma

(eyzân)

²⁶⁶ N.E.,49.B

143²⁶⁷

Şarkı

“Mūs tef ‘i lā tūn /Mūs tef ‘i lā tūn”

Meclisde ey gül elzem mi bāde

Lā‘ liñ münāsib gördü fütāde

Lāzım mı açmağ esrārı yāde

Terebbuğ geçeni beynehümāda

Mecbūr olalı sen gül‘ izāra

Lāyığ mı olsun dil pāre pāre

Bir şeydir oldı ğayrı ne çāre

(eyzan)

Dün gice gördüm ağyārla seni

Zannım ki şarmış ol sīm teni

Şimdi ne lāzım söyletme beni

(eyzan)

Qavurma derūndan luğf eyle söyle

İster mi bendeñ olsun bu böyle

Bir eşi mi şanki uzatma öyle

(eyzan)

²⁶⁷ N.E.,49.B

144²⁶⁸

Şarkı

“Me fā ‘ī lün / Me fā ‘ī lün”

N’ola ben ağlasam her dem

Göñül Һasretle pek bī-tāb

‘Aceb ben n’eyleşem bilmem

(eyzan)

Gözüm giryān amān aҺbāb göñül süzān

Amān aҺbāb gel gel gel a cānım gel

Göñül vireli ol yāre

Cihānda oldum āvāre

Meded dostlar baҺa çāre

(eyzan)

Nażiri bulunmaz yārim

İşidiñ āh ile zārım

Gice tā şubҺa dek zārım

(eyzan)

²⁶⁸ N.E.,50.A

145²⁶⁹

Şarkı-yı Dede

“Fā ‘i lün / Fā ‘i lün”

Ey büt-i nev-edā

Olmuşum mübtelā

‘Āşıkım ben saña

İltifat it baña

Gördüğümden beri

Olmuşum serseri

Bendeñim ey peri

(eyzan)

Vişalle eyle şād

Olayım ber-murād

Eyleyüb kâhi yād

(eyzan)

Hâşılı bunca dem

Ben seniñ bendeñem

Luţf it ey ğonca fem

(eyzan)

²⁶⁹ N.E.,50.A

Hümâyün

146²⁷⁰

Şarkı

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Ey pâdişâh-ı kâmurân
Vaşfiñda ‘acizdir zamân
Pâyende olduğça cihân
Zevk efendim her zamân

Ey kâmkâr ‘adl u dâd
İtsin hüdâ ‘ömrüñ ziyâd
Zevk ile bir vefk murâd
(eyzân)

Ey şâh-ı ‘âlem dâ’imâ
Bezm-i tarab kaçır-ı şafâ
Aramkâh olsun saña
(eyzân)

Luţfuñ ile şâh-ı cihân
Oldı cihân emn ü emân
Gülzâr-ı şevket de hemân
(eyzân)

²⁷⁰ N.E.,50.B

Tāhir

147²⁷¹

Şarkı-yı Şākir Efendi

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lūn”

Bulsun ikbāl devletiñ günden güne olsun ziyād

Her ne eylersen irāde kıla mevlā ber-murād

Zevk u şevk ile şafāda olasın her demde şād

Ey cihāniñ cānı haqq itsün seniñ ‘ ömrüñ ziyād

Sū – be – sū afāka ‘ adl ile resīde şöhreti

Mağz-ı rahmetdir cihāna bu vücūd-ı şevketi

Kimleriñ ‘ ahdinde gördük böyle bir emniyeti

(eyzan)

Haqq idüb revnāk-ı fezā taht-ı hümāyūnda seni

Bir götürmüş ‘ adl ile hem rub‘ meskūne seni

Qıldı her demde muvaffak şer‘ u qānūna seni

(eyzan)

Çarḡ-ı devvār mişlini ityāna itmez iḥtisār

Devletiñde bir serir olsun ‘ ömrüñ şad hezār

Qulluḡuñla ḡ(V)āheriñ her anda eyler iftiḡār

(eyzan)

²⁷¹ N.E.,51.A

148²⁷²

Şarkı Şâlih Efendi

“Müs tef ‘i lâ tün /Müs tef ‘i lâ tün”

‘Älemde şağ ol ey vird-i ra‘ nâ
Luţfuñla kıldıñ ben zârı ihyâ
Yokdur hilâfım şanma müdârâ
Pek çok dilârâ kıldım temâşâ
Dünyada hâlâ yok senden a‘ lâ

Dâ’im seni ben halka şorarken
Her şeb hayâliñ düşde şararken
Ben yerde buldum gökte ararken
(eyzan)

İrgür kerem kıl bir dem vişâle
Fikr-i ruhuñla döndüm hayâle
Hüsnuñ gelür mi hiç kıl u kâle
(eyzan)

İtmem efendim senden şikâyet
Mağza merâmım hâlim hikâyet
Yüzler sürüb ben geldim nihâyet

²⁷² N.E.,51.A

149²⁷³

Şarkı

“Mef ‘ū lū / Me fā ‘ī lū / Me fā ‘ī lū / Fe ‘ū lūn”

Bir tıfla düçâr oldu gönül semt-i Bebekde
Pervâz idemez yavrucağım daḥî tünekte
Ol mâhı şikâr itmek için şayd-ı semekte
Bir ‘âlem-i mehtâb idelim biz de felekde

Buldı henüz eyyâmını zevrağçe-i şahbâ
O resâ pûçe Qandilliye dek çekdirelim tâ
Gök qandil olub şubḥa dek ey mâh-ı şeb-ârâ
(eyzan)

Ṭavşan kanı mey taldıralım cām niyâza
Yalvaralım ol mest-i mey ğurra-i nâza
Maḥfi kayalım yağlı piyâdeyle boğaza
(eyzan)

Vâşif gibi çarḥa çıkarub nağme-i âhı
Zevk eyleyelim şarkı çığırtaḥ ile kâhî
Âğuşa alub hâle şıfat kâhî o mâhı
(eyzan)

²⁷³ N.E.,51.B

150²⁷⁴

Şarkı

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Rûy-ı dille inandırdı

Bağda bülbül uyandırdı

Beni fidan şeftälüsü

Ağzımı şulandırdı

Gel cânım gel kızum rûşen ‘ aqlımı aldı

Şarma da arzumuz kaldı âteşin beni yandırdı

Şekerlenmiş şeftälüsü

Bize yeter bir dânesi

Bir görüş de lezzet aldım

Gerçi oldum dīvānesi

(eyzan)

Birkaç meclis donandırdı

Gelsün deyū arandırdı

Şebbū ile ʤanbūrī’nin

Aldı gönlün dolandırdı

²⁷⁴ N.E.,51.B

151²⁷⁵

Şarkı

“Mūs tef ‘i lün / Mūs tef ‘i lün”

Bir şūhın oldum mā’ili

Eltāfınñ yoq nā’ili

Var mı ‘aceb bir qābili

Tūtī mişāli sözleri

Āhu mişāli gözleri

Çoqdur o şūhın gözleri

(eyzan)

Çeşmi anñ mestānedir

Dil-rūyına pür dānedir

Ġayrı baña pervānedir

(eyzan)

Her kim bakarsa qaşına

Teller taqınsun başına

Girmiş on altı yaşına

²⁷⁵ N.E.,52.A

152²⁷⁶

Şarkı

“5+5= 10’lu Hece Ölçüsü”

Ey leb-i ğonca ‘ izārı sevsen
Ġam yemezdım beni cüz’ı sevsen
Bu revā mı ki raķıbi sevsen
(eyzan)

Gerçi hicrānla yaķdıñ cānım
Şöyle kim tāb-ı seher giryānım
Cümlesi kayd degil şulţānım
(eyzan)

Her ne emriñ var ise heb mümkin
Dil ise ħāk-i deriñde sākin
Ġarażım şekvā degildir lākin
(eyzan)

Çāre ne oldı bir işdir eyvah
Şākıba nāfile küsme ey māh
Çehre itsen daķı şimdengerü āh
(eyzan)

²⁷⁶ N.E.,52.A

153²⁷⁷

Şarkı

“Fā ‘i lā tūn / Fe ‘i lā tūn / Fa‘ lūn”

Āfitābım saña bilmem n’oldı

Bekleyü bekleyü aḥşam oldı

Mey ile kadehler tıldı

(eyzan)

Dün seniñçün hel ey ser ü semen

Meclisi māḥzur itdim görsen

Geleceksin diyerek erkenden

(eyzan)

Söyle ey çeşm-i mişāl-i āhu

Bu yılan Sermed’e n’olsun yāhū

Bu şabır bir ikidir kaç gündür bu

(eyzan)

154²⁷⁸

Şarkı

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Baña bir nīm nıgeh itdi

Be-ğāyet zevkıma gitdi

Tecāhül eyleyüb itdi

(eyzan)

²⁷⁷ N.E.,52.B

²⁷⁸ N.E.,52.B

Qılıb şâyeste-i vuşlat
İdelim gizlice şoĥbet
Bu günlerde olan ülfet
(eyzan)

Düşünüb ĥileler düzerdiñ
Raķıbe çeşmiñi süzerdiñ
Beni ‘aķlıñca sen üzerdiñ
(eyzan)

Tecāhülle o mehpāre
Baķub bu ĥüsni-i dāre
Nevāziş itdi aġyāra
(eyzan)

155²⁷⁹

Şarkı

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Yoşma kesim bir dilrubā
Dil virdim oldum mübtelā
Mānendi var ise şalā
A‘ lādan a‘ lā nev edā

Bālā mı ķaddi bī- bedel
Var mı eşi sır eyle gel

²⁷⁹ N.E.,53.A

Hem ıab' ı hem ıusni güzel
(eyzan)

Nr cemli b-mişl
Cevri ıayl ender ıayl
Ra' ndır ol ıeşm-i gzl
(eyzan)

Ebrları m ider
Gönlüm o şııı pek sever
Sevdiğim egler hem szer

156²⁸⁰

şarkı

“Mf te 'i ln / Mf te 'i ln”

N' olsun ey gülben nz
Ėayrıya keş eyleme rz
Ben sana itdikçe niyz
Eylediiniz cevri dirz
Belle unutma bunu yaz

Gizlice ey d'imi rş
Ėne-i ağyre sıvış
Senden umulmazdı bu iş
(eyzan)

²⁸⁰ N.E.,53.A

Var saña bir gizli sözüm
Diñle benim iki gözüm
Hayli zamân oldu kıuzum
(eyzân)

Senden a nâzik melegim
Terk-i cefâdır dileğim
Şâkir'e çokdur a begim
(eyzân)

Şehnâz

157²⁸¹

Şarkı

“5+5= 10’lu Hece Ölçüsü”

Âh geleydi nûr-i ‘aynım şimdi
Pâyine yüzler süreydim şimdi
Yâr gelmezse kıan ağlarım şimdi
Bir kerre gördüm cemâlin şaşırdım
Ne yamân âteşe düşdüm şimdi

Düşdi gönül âh umûmî meyâna
Nâr-ı firķat kâr eyledi bu cânâ
Dil u cânım fedâ olsun cânâna
(eyzân)

Vücûdum şehri kıasret ile yandı

²⁸¹ N.E.,54.A

İşiden āh u efgānım uyandı
Ṭanbūrī'yi yāri hercāyi şandı
(eyzān)

158²⁸²

Şarkı

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Meclis-ārā muğpeçeniñ
‘ Āşıkı çok perçeminiñ
Taḥrīk ider ‘ aşkın elbet
Ḥüb şadāsın işideniñ
Sevilmez mi şarılmaz mı
Ḥoş reftāriñ vardır seniñ

Ḥub şadāya kim kapılmaz
Bir işiden kurtulamaz
Maḥbūb ile ḥüb sadāya
Taḳlīd olmaz hem şatılmaz
(eyzān)

Şehnāz ile ṭut nevāyı
Ḥişāra git sever şafāyı
Meclis-ārā ṭanbūr ile
Nağme it işit şadāyı
(eyzān)

²⁸² N.E.,54.A

159²⁸³

Şarkı

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Fırsat bulsam yâre varsam
Biraz derdim aña yansam
‘Aşk elinden halk dilinden
Kurtulam âh ne yapsam
Âh amân yanıma gel sensin benim
Gönlüm alan kimden kime şekvâ kılam

Esrârımı söyleyemem
Aşlâ gönlüm egleyemem
Hüb meşrebli şivekârdır
Benim deyü peyleyemem
(eyzan)

Bir kerrecik belin şarsam
Korkarım ki daraldırsam
Tanbūrî’niñ iki yüzden
Gitti ‘aklı tıyulursam
(eyzan)

²⁸³ N.E.,54.B

160²⁸⁴

Şarkı

“6+4= 10’lu Hece Ölçüsü”

Seniñ ile yalnız birlikde şâde
Buluşalım yarın Hâydârpaşa’da
Neye lâzım ikimizden ziyâde
(eyzân)

Oturub biz bize deryâya karşı
Dönüb kâhice hem şahrâya karşı
Amân yalvarıram ağıyâre karşı
(eyzân)

Benim söyledigim gibi idersen
Başım üzre sonra her ne istersen
Fenârbağçesi’ne dahî gidersen
(eyzân)

Geçen gün gibi yine beni şatma
Sır yerlerini bir bir aratma
Efendim baş sözi gayrı uzatma
(eyzân)

²⁸⁴ N.E.,54.B

161²⁸⁵

Şarkı

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Ben sözüne bağlamam bel

Pek bî-vaqt tıyar engel

Hele şabr it qarârsın yel

(eyzan)

Ağyâr bizi aḥşam şorar

El ‘ârifdir şimdi tıyar

Vaqt-i seher gitmek uyar

(eyzan)

Sende varken üç beş aḥbâb

Hâli qalmaz bize mehtâb

Darılma benden şağ cevâb

(eyzan)

Gönüldür bu şabr olunmaz

Qorqma bizi kimse şormaz

Beni yorma aḥşam olmaz

(eyzan)

²⁸⁵ N.E.,55.A

162²⁸⁶

Şarkı

“Me fā ‘ī lün / Me fā ‘ī lün”

Gidersen ey şabā yāre

Ḳuzum maḥşūş selam eyle

Unutma ol simkāre

(eyzan)

Hele sen bir ağız söyle

Olur mu her zamān öyle

Beni bekletmeyesin böyle

(eyzan)

Bilürüm ḥoşlanur senden

Gidersiñ yarın erkenden

İşiñ yok ara bul benden

(eyzan)

Bu eṭvār şimdi ne olsun

Hemān Sermed yāğ olsun

Gelüb muṭlaḳ beni bulsun

(eyzan)

²⁸⁶ N.E.,55.A

Nişburek

163²⁸⁷

şarkı-yı Ahmed Ağa

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Baımazsın ‘aşık pendine

İstersin almak bendine

Gelen seniñ ben fendine

Naz itme kendi kendine

Küsdüm saña ey ğonca-fem

Çekmem şağın aşla elem

Ğayrı seni ben istemem

(eyzan)

Senden fütür geldi baña

Sen nâfile itmeye edâ

Ölsem dağı baımam saña

(eyzan)

Artık hemân sen böyle bil

Ğaıa itmiyorsun senden bu dil

Mihri saña ‘aşık degil

(eyzan)

²⁸⁷ N.E.,56.A

164²⁸⁸

Şarkı-yı Muşafa Ağa

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Ol yoşma gönlüm yıkmıyor

Bir lâhza cânım şıkmıyor

Üftâde senden bıkmıyor

Dilden hayâli çıkmıyor

Seyr eyleyüb ol esmeri

Oldum hemân ben müşteri

Ol dilberin çokdan beri

(eyzân)

Yok hüsnüne aşlâ bedel

Tab‘ımca ol bir ince bel

Çılsam n’ola vaşlın emel

(eyzân)

Bir gün düşerse fırsatı

Mihri o ser ü kâmeti

Olmaz mı şarsam gâyeti

²⁸⁸ N.E.,56.A

165²⁸⁹

Şarkı-yı Marķar

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lūn”

Yāri gördüm bir ḥayāl oldu baña
‘Ālemi görmek muḥāl oldu baña
Başka bir dāğ-ı melāl oldu baña
Ey gönül bilmem ne ḥāl oldu baña

Merḥamet ider cihānda bulmadım
Āh u feryād itmeden ḳurtulmadım
Müddet-i ‘ömrümde böyle olmadım
(eyzan)

Gözlerimde ḥāb-ı rāḥat ḳalmadı
Bir nefes cānımda şıḥḥat ḳalmadı
Zerrece tende liyāḳat ḳalmadı
(eyzan)

166²⁹⁰

Şarkı

“Me fā ‘i lūn / Me fā ‘i lūn”

Meger buymuş senin derdiñ
Baña ḳat‘i cevāb virmediñ
Hele maḳşūduña irmedin
(eyzan)

²⁸⁹ N.E.,56.B

²⁹⁰ N.E.,56.B

‘ Adüvleriñ sözü olsun
Merâmın tek yerin bulsun
‘ Aceb birden bire n’ olsun
(eyzân)

Efendim toğrusın söyle
Amân üzme kerem eyle
Hemân şağdan şağa böyle
(eyzân)

Ne yaptım saña ben ey mäh
Benim hâlimden ol āgâh
Uyub eller sözüne âh

167²⁹¹

Şarkı-yı Dede

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Bīgānelik itdiñ baña
Ey dilber-i cevr āşinā
Rencidedir gönlüm saña
(eyzân)

Ağyār ile germiyetiñ
Kār itdi cāna firqatiñ
Şağınma benden vuşlatiñ
(eyzân)

²⁹¹ N.E.,57.A

Mir'ât-ı rûyîna gider
Bir gün virir âh seher
Eyle hâzer eyle hâzer
(eyzân)

Gönlüm saña efkendedir
Luţf it amân bir bendedir
‘ Afv it şuçum şermindedir
(eyzân)

Gerdâniye

168²⁹²

Şarkı-yı Dede

“6+5= 11’li Hece Ölçüsü”

Bir dilberi sevib bilmezem n’oldum
‘ Aşkıña bu yanub şarardım şoldum
Vuruldum çeşminiñ mecrûhı oldum
Bu yaranıñ yoq mu ‘ aceb çâresi
Oñulmadı gitdi gönül yârası

Gönül bir hümâdır yüksekden uçar
Loqmân devâ itmez eflâţun kaçar
‘ Aşık olan cândan cihândan geçer
(eyzân)

²⁹² N.E.,57.B

Ey Sa‘id bařladıñ güftâr-ı ‘aşķa
Zannım vâķıf olduñ esrâr-ı ‘aşķa
Kimse tımâr itmez bîmâr-ı ‘aşķa
(eyzân)

‘Araz- Bâr

169²⁹³

Şarkı-yı Dal

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Naz itme gel ey ğonca fem
‘Arz eyle vechiñ şubh dem
‘Aşķıñla dönsün câm-ı cem
Zevķ idelim gel dem bu dem
Amân amân ey nev-civân

Ķıl zülfünü ‘anber-feşân
Mührüm saña olsun nişân
Ķitdikçe ğüsnüñ buldı şân
Ol rütbeye irmez ķadem

Tek sen baña gel gizlice
Meclis donansun ol gice
Seyr eyle keyfiyyet nice
Cem‘iyyet-i bâĝ-ı irem

Tertîb-i ‘işret idelim

²⁹³ N.E.,58.A

‘Uşşâkı da‘ vet idelim
Bir şeb meserret idelim
Hâzır ola her bir niğam
(eyzan)

170²⁹⁴

Şarkı

“Mef ‘û lü / Me fâ ‘î lü / Me fâ ‘î lü / Fe ‘û lün”

Va‘ d itmiş idiñ ey gül-i ter vaqt-i şitâda
Yaz gelse de olsağ yalıda zevk u şafâda
Geldi o zamânlar ki cihân feyz-i nümâda
Mehtâb idelim ey meh-i enver bu havada

Deryâya çıkâlim gice ayıñ on üçünde
Mestâne yat âğuşuma zevrağçe kıçında
Zevkın virelim dâdını tâ Boğaziçi’nde
(eyzan)

Eylerse ruţûbet gül ruşsârıñı pür nem
Şal şar başına def ‘ ola târ-ı bağş-ı şebnem
Şarkıyla sevâhil gezerek eyleyelim dem
(eyzan)

Bir muğpeçe’niñ da‘ vetidir gel olalım pāk
Hanende vü muţribile tarbyâde tarbnāk
‘Ârif gülerek oynayarak bî-elem ü bāk

²⁹⁴ N.E.,58.A

(eyzan)

171²⁹⁵

Şarkı

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn”

Oldı göñlüm saña mā’ıl

Vaşlıña kııl bāri nā’ıl

Cümle ālem ola hā’ıl

Şormadan geçmek ne kâbil

Fırqatîñle nev-civānım

Çalmadı tāb ü tūvānım

Tende oldıkça bu cānım

(eyzan)

N’ola ey şūh-ı sitemkār

Vaşlıñı olsam talebkār

Sende mādem ki gözüm var

(eyzan)

Eyleseñ Vāşıfla şöhet

Saña mecbūr olur elbet

İtmeden göñlümce ülfet

(eyzan)

²⁹⁵ N.E.,58.B

172²⁹⁶

Şarkı

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

El çekeli zülf-i yârdan

Elemim var âh u zârdan

Dil ne çeker ‘aşk-ı yârdan

Bilmem yârim ne hâl oldu

‘ Aceb kimlerle yâr oldu

Dünya baña haram oldu

Ben ayrılmam efendimden

Benim ol dîdesi pür- hûn

Âteş ile ciger- hûn

‘ Ko disünler baña mecnûn

(eyzan)

Tâli‘ imdir tâ ezelden

Cefâ çekmek her güzelden

‘ Aşkîñ gitmez ‘Tanbûrîden

(eyzan)

²⁹⁶ N.E.,58.B

173²⁹⁷

Şarkı

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Ezelidir bu ‘aşk bende
Gül gibidir nâzik tende
Bir sevdâya dūş oldum ki
Gönül beste ‘aşkı tende
Amân bir efendim vardır derûnum yanar
Hasret ele mi gül gibidir nâziñ tende

‘Aşka düşen bilür hâli
Hiç eylemez kı̄l ü kâli
Maḥbûbıdır zıkr ü fikri
Gözü görmez dünya mâlı
(eyzan)

Râh-ı ‘aşka gidenlerde
Nihâyet yok düşer derde
Tanbūrî’nin nağmesiyle
Feryâd ider dostum nerde
(eyzan)

²⁹⁷ N.E.,59.A

174²⁹⁸

Şarkı

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

‘ İnāyet kıl ey sīm- ten

‘ Abeş yire gücenme sen

Mümkin mi terk eyleyim ben

(eyzan)

Sendedir āh gizli rāzım

Bañā ancağ sensin lāzım

Benim ğayrı neme lāzım

(eyzan)

Bilürüm ben ‘ işyānımı

Gûş itmediñ efgānımı

Fedā kıldım ben cānımı

(eyzan)

Vişālīñ dā’im özlerim

Şanma ħilāfdır sözlerim

Ġayra bakmaz bu gözlerim

(eyzan)

²⁹⁸ N.E.,59.A

175²⁹⁹

Şarkı-yı Hâfız

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Aldıñ dil-i nâ-şādımı

‘ Āşık çıkardın adımı

Ƙıldın fiğāñ mu‘ tādımı

Güş itmediñ feryādımı

Ƙaşd itdi ğamzen cānıma

Geçmiş beni şulţānıma

N’etdim ‘ aceb cānānıma

(eyzan)

Gördüñ beni hiç bilmediñ

Efgānıma ir gülmediñ

Bir dem sirişkim silmediñ

(eyzan)

Ben bülbül-i gülzārıñım

Tā şubḥ olunca zārıñım

‘ İzzet gibi bî-zārıñım

²⁹⁹ N.E.,59.B

176³⁰⁰

Şarkı-yı Zeki

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn”

Hüsni güzel çeşm-i āhu

Olma şağın sen cefā- cū

Pek niyāzımdır saña bu

Sen benimsin şimdi yāhū

Ben uluña dilpendim

İtme temkīn gel efendim

İlk görüşte pek begendim

(eyzan)

Ben ne çekdim hayli zamān

Sen bilürsün aşı kemān

Teraḥḥum it açma amān

(eyzan)

orkma geçmez Nūrī senden

Çākeriñdir tā ezelden

Cevri aldır gel tiz elden

³⁰⁰ N.E.,59.B

177³⁰¹

Şarkı-yı Li Muḥarririhī

“Me fā ‘i lün / Me fā ‘i lün / Me fā ‘i lün / Fe ‘ülün”

Serāser kablamışdı çarḥ-ı dūn-i dūd-ı āhım
Meger yāver imiş fehm eyledim baḥt-ı siyāhım
İderdim cüstcū şad şükür buldum cāygāhım
Ne buldumsa seniñ sāyeñde buldum pādişāhım

Haḳīkat dolı ni‘ met-i ‘ ālemsin el-ḥaḳ
Bañā zāt-ı hümayūniñ dili ni‘ met ancak
Ḳapuñdan ğayrı bir ümidgāhım yok muḥaḳḳaḳ
(eyzan)

Du‘ ā kūy-i ḳadīmiñ ‘ abd dergāhiñ ferīdiñ
Seniñ müstağraḳ elṭāf u iḥsān-ı mezīdiñ
Ferahyāb-ı şafā ü zevḳ ola ‘ ömr-i mezīdiñ
(eyzan)

Bayāti- Arabān

178³⁰²

Şarkı-yı Aḫmed Ağa

“Fā ‘i lā tün / Fā ‘i lā tün / Fā ‘i lün”

Çeşm-i dünya görmemişdir böyle sever
Seyr idenler eyledi kesb ḥubūr
Gitdi ‘ ālemden hemişe şerr u şūr

³⁰¹ N.E.,60.A

³⁰² N.E.,61.A

Sever şahiden cihân buldı sürür

Pâdişâhım biñ yaşa ‘ âlemde sen

Sâye-i ‘ adliñle yoğdur dilşiken

Böyle eyyâm-ı ferahrâ var iken

(eyzan)

Sen otur şâhâne kesb eyle şafâ

Muṭrib itsün nağme sen ḥayret -fezâ

Eyle fermân ki çalsun müziķa

(eyzan)

Eyledi ‘ âlem şafâ bir niçe gün

Ḳanķı kişver de olur böyle düğün

Sen de şarkı söyleyüb Râ’if o gün

(eyzan)

179³⁰³

Şarkı-yı Şâkir Efendi

“Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün”

Eyledi bir şühla dil imtizâc

Virdim ülfete bende revâc

Derd-i vaşl n’eyleyim olmaz ‘ ilâç

Ḥurdebîn gâyet zarîf oynak mizac

Pür zarafet bî- kuşurdur ol perî

³⁰³ N.E.,61.A

Her ne rütbe vaşf olunsa var yeri
Gerçi oldum ‘ aşkı ile serseri
(eyzan)

Ṭatlıdır ol nev- civānıñ ülfeti
Hiç tıyılmaz pek güzeldir şöḫbeti
Sūy-ı vaşla virmez amma ruḫşatı
(eyzan)

Ruḫları gül lebleri mül bī-riyā
Ḳat‘ a mevzūn zülfü sünbül Sāmiyā
Ancak āh ol dilber nazik edā
(eyzan)

180³⁰⁴

Şarkı-yı ‘ Ali Efendi

“Fe ‘i lā tūn / Fe ‘i lā tūn / Fe ‘i lūn”

Görmedim sen gibi yārin aramaz
Yaramazsın yaramazsın yaramaz
Seni ‘ uşşākıñ renk çün aramaz
(eyzan)

Geçmediñ gitdi yaramazlıqdan
Bilürüm tā küçücükden seni ben
Kimseye şormam efendim hele sen
(eyzan)

³⁰⁴ N.E.,61.B

Gerçi ‘ aşıklarını yormazsın
N’eyleyim uşlıca oturmazsın
Nerede olsa da tek tırmazsın
(eyzān)

181³⁰⁵

Şarkı-yı Ahmed Ağa

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Gönül virdim bir güzele
Ne nâzıkdir görsen hele
Böyle civân girmez ele
(eyzān)

Fedâ olsun aña cânım
Yanar bu qalb sūzânım
Benim ol şâh-ı hūbânım
(eyzān)

Güzeldir yoqdur aqrânı
Cihânîñ çeşmi fettânı
Vişâlin olsa imkânı
(eyzān)

Ne giyse ol gül-i zibâ
Yaraşur qaddine ra‘nâ

³⁰⁵ N.E.,61.B

Nazîri gelmemiş ħalâ
(eyzan)

182³⁰⁶

Şarkı

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn”

Dili eyledi müşteri
Bir görüşde sevdim seni
Ol dilber pür cilveli
Yeter itdin cefâ edâ itme bañâ
Tâze mi meclis müheyyâ

Da‘vet itdim ol civânı
Yâda virdim erġuvânı
Çekdim âġūşa nihânı
(eyzan)

Eyledim ‘aşkıñla efgân
Ĥâşılı ey yâver ü tavşân
Şun lebiñden bâde ihsân
(eyzan)

Bâde süz meclisde her bâr
Perçemiñ saç ol kadehkâr
Sevdiğim gel ol bañâ yâr

³⁰⁶ N.E.,62.A

183³⁰⁷

Şarkı

“Me fā ‘ī lün / Me fā ‘ī lün”

Sevüb sen maḥ-ı ruḥsârı

Göñül fâş itdi esrârı

Efendim söyleyim bâri

Göñül hazm itmez aḡyârı

Amân ey kākülü şebbū

Bu ḡula hiç deme şu bu

Ne çâre meşrebimdir bu

(eyzan)

Murâdım şanma vuşlatdır

Seniñle maḡlab-ı ülfettir

Bu yolda eski ‘âdettir

(eyzan)

Gice gündüz seni cānā

İder Mihrî ḡuluñ ḡülyā

Yalan şanma bunu aşla

³⁰⁷ N.E.,62.A

184³⁰⁸

Şarkı-yı Nu' mân Ağa

“6+5= 11’li Hece Ölçüsü”

Dilber gerdanıñdan gül’ izarıñdan
Amân bir buse vir la’ l-i lebüñden
Bilürüm virmezsın gül bedeniñden
(eyzan)

Niçün ħor idersin baña ey âfet
Düşer mi şanıña ey mihr-i tal’ at
Kopardıñ başıma hezâr kıyâmet
(eyzan)

Tır-i müjgâniñla sînemi delme
Baña bir buse vir ağıyâra virme
Tâzesin sevdiğim günâha girme
(eyzan)

Düşer mi şanıña ey ruĥ-ı zibâ
Bir buse virmediñ yazıklar ħayfâ
Va’ de -i ikrârı unutma câna
(eyzan)

³⁰⁸ N.E.,62.B

185³⁰⁹

Şarkı-yı Dede

“Mef ‘û lü / Fe ‘ül”

Ey bağ-ı edeb

Gel bezme bu şeb

Ol zevka bu sebeb

(eyzan)

Amān a cānım

Amān a gülüm

Luṭf eyle meded

Gel bezme bu şeb

(eyzan)

Ey kaşları yā

Ey çeşm-i elā

Raḥm eyle baña

(eyzan)

Ey derdime üm

Gel eyle kerem

Yüziñi görem

(eyzan)

Ey lebleri mül

Ey ruḥları gül

³⁰⁹ N.E.,62.B

Sende bu gönül

(eyzân)

Muḥayyer - Sünbüle

186³¹⁰

Şarkı-yı Mim

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Bir yoşma şūḥ dilrubā

Seyr idüb oldum mübtelā

Her bir nigāhı bir edā

Her bir edāsı cān-fezā

Bī- mişl-i ḥüsn anı var

Ġāyet ile ‘ irfānı var

İnkāra kimiñ cānı var

(eyzân)

‘ Uşşāķına mā’ il midir

Şorsam ‘ aceb ķā’ il midir

Dil virmemek ķābil midir

(eyzân)

Baķ Vāşıf ol nevres güle

Oķur muḥayyer sünbüle

Ḥayret fezādır bülbüle

(eyzân)

³¹⁰ N.E.,63.A

187³¹¹

Şarkı-yı Hafız ‘ Abd’ullah

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lūn”

Lāle veş dāğ muḥabbet sīnede

Gel açıl ğonca dehānım gel açıl

Derd-i ‘aşkıñ sīne-i bī-gānede

(eyzan)

Hüsn-i cānsūzın beni kıldı eşir

Derd-i ‘aşkıñ çāresi emr-i ‘asir

Gel kerem kıl bezme ey māh-ı münir

Ehl-i ‘aşkıñ sīnesin pür-dāğ iden

Sensin ey hūrī şıfat nāzik beden

Gitdi ‘aqlım meclise geldik de sen

(eyzan)

Luṭf idüb ‘uşşākı ağlatma amān

Hūn eşki pāyiñe kıldım revān

‘Āşkıñ gözlerini ḥayli zamān

(eyzan)

³¹¹ N.E.,63.A

188³¹²

Şarkı-yı Muşafa Ağa

“5+3 = 8’li Hece Ölçüsü”

Niçe ben olmam hevâyı

Cihân heb cümle hercâyi

Kime ideyim şekvâyı

(eyzan)

Kimseye dimem dilberim

Arturmam ğayrı ğamlarım

Hilâf degil bu sözlerim

(eyzan)

Diñle benim iki gözüm

Haķıķat böyledir gözüm

Dünyadan çevirdim yüzüm

(eyzan)

Bî- vefâ yâr çün ağlamam

Nâfile sînem dağlamam

Kimselere bel bağlamam

³¹² N.E.,63.B

189³¹³

Şarkı

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Ey şâh-ı iklîm-i vefâ

Sâyeñdedir zevk u şafâ

Eltâfiñi gördükçe ben

Yüzler sürüb geldim sañâ

İtdim temennâ

Ağyârı mağhûr eylediñ

Dünyayı mesrûr eylediñ

Dil şehri pek vîrân itdi

Luţfuñla ma‘ mûr eylediñ

(eyzan)

Tîr-i nigâhıñ qahramân

Çeşm-i siyâhıñ câna cân

Mecbûr olub deĥâniña

Bende sa‘îd asâ hemâñ

(eyzan)

³¹³ N.E.,63.B

190³¹⁴

Şarkı

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lūn”

Ey nihāl-i ‘ işve bir nevres fidānımsın benim
Gördüğüm günden berū ḥâtır nişānımsın benim
Ben ne ḥācetiñim diyem ruḥ-ı revānımsın benim
Gizlesem de âşikâr itsem de cānımsın benim

Ey gül-i bâğ-ı cefā ma‘ lūmuñ olsun bu seniñ
Ḥār-ı cevriñle şaķın terk eylemem pirāmeniñ
Ölme var ayrılma yoķdur öyle tıtdım dāmeniñ
(eyzan)

Derd-i ‘ aşķıñ ben seniñ beyhüde izḥār eylemem
Lāf idüb āh u enīni kendim kār eylemem
Ḥaşılı ‘ ālem bilür bu sırru inkār eylemem
(eyzan)

Beste kıldım sâzı efkârı o zülf-i sünbüle,
Oldı Ğālib perde-i āhım muḥayyer sünbüle
Her çi bādā bād bağlandım hevā-yı kāküle
(eyzan)

³¹⁴ N.E.,64.A

Büselik

191³¹⁵

Şarkı-yı Dal

“Mef ‘û lü / Me fâ ‘î lü / Me fâ ‘î lü / Fe ‘û lün”

Gülzâra şalın ğonca-i zibâ-i zamânsın
Görsün seni de reşkle gül âteşe yansın
La‘ l-i lebüne ğoncalarıñ ağzı şulansın
Gel açıl efendim gül-i şadberk-i cihânsın
Hulqıñda bahâr oldığına qalbi inansın

Dâm-ı ham-ı zülfüñ çıkar olduğça fenden
Dil-i mürĝi tuıldı atılıb ten kafesinden
Olsun eser feyz- şabâ her nefesinden
(eyzan)

Nergisleri her güz idüb âşüfte nigâhıñ
Şebbüya virür gice şafâ zülf-i siyâhın
Maḥlûb bu gülşende senin zevk u refâhıñ
(eyzan)

Şu rütbe Sa‘ idâ idelüm cümbüşe ağâz
Mey gül gibi derdest ola ney bülbüle dem-sâz
Zevk-i çemeniñ vaḥtidir et serdeser efrâz
(eyzan)

³¹⁵ N.E.,65.A

192³¹⁶

Şarkı-yı Sa‘ d’ullah Ağa

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lūn”

Ey kerem-kānı şeh ‘āli cenāb
Zerre perversin mişāl -i āfitāb
Himmetiñle feyz alub bī-irtiyāb
Sāye-i luţfuñda oldum kām-i yāb
(eyzan)

Bendeñim ey gāzi şāh kāmkar
Dergehiñde buldum ‘izz ü ‘itibār
N’ola kırsam kulluğuñla iftiḥār
(eyzan)

Pādişāhım ben gibi ‘āciz gedā
Kankı luţfuñ şükrünü kılsun edā
Bağmayub noqşanıma kıldıñ ‘aḫā
(eyzan)

Taht-ı ‘āli’de kılub ‘ömrün ziyād
Ḥaqq murādıñ üzre kılsun ber-murād
İltifātıñla derūnum oldı şād
(eyzan)

³¹⁶ N.E.,65.A

193³¹⁷

Şarkı

“6+5= 11’li Hece Ölçüsü”

Kerem-kānı efendim gel gül yüze
Bülbül gibi Һasret oldum gül yüze
Günde yüz biñ elli kere görsem de
Tama‘ kārım közüm tuymaz gül yüze
Āh n’eyleşem yāre bir Һaber göndersem
Maḫzūn gön̄lümü eylesem āh āh sen gel gül yüze

Nār-ı firqat yerden göge erişdi
Burc-i āhım Һamer ile yarışdı
Yüz elli yıl ide bāri ‘ömrünü
Zāhir bāḫın yıldızımız barışdı

Ne mümkündür ben tırayım yüz yüze
Söyleyemem Һāl-i ‘aşkı yüz yüze
Şulṫan-ı ‘aşk Һuzurunda Tanbūrī
Çek çileyi bir göz gele yüz yüze

³¹⁷ N.E.,65.B

194³¹⁸

Şarkı

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Māhitābda buldum yāri
Dersin eyledim āh u zāri
Tā ḥaşra dek ben yanarım
Gül’ izārdır ‘ aşkıñ nāri
Gönül düşdi ol vicāhe
Elem irmez yüzi māha
Aldı bizi yār efkārı

Ol māh ile görüşdiler
Karşu karşu duruşdiler
Güzellikde imtiḥāna
Zühr kamer yarışdılar

Mecnūn mişāl giden ḥālī
Sevdigimi bilür bāri
Ṭanbūrī’nin her nağmesi
Būselikdir gül’ izārı

³¹⁸ N.E.,65.B

195³¹⁹

Şarkı-yı Yānī

“Mūs tef ‘i lūn / Mūs tef ‘i lūn”

Ey mähpeyker dilrubā

‘Uşşāka kıl luţf u vefā

Heb sende mi böyle edā

Ey merhametsiz bī-vefā

İtme bize bunca cefā

Hercāyi dilbersin hele

‘Uşşākı sevmezsın hele

Āgūşa gelmezsın hele

(eyzān)

Luţf eyleyüb bezme buyur

Üftādeler gör n’eyliyor

Hasret çeküb āh eyliyor

(eyzān)

Çekmekdeyim dā’im sitem

Gör n’eyledi baña elem

Kimden kime şekvā idem

(eyzān)

³¹⁹ N.E.,66.A

196³²⁰

Şarkı-yı Yâfi

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Göñül virdim bir güzele
Maḥmūr baķışlı dilbere
Minnet nedir terk-i sere
Gel bî- menendim dilberim
Ḳoynuña girmek isterim

Reftâr ider güle güle
Beñzer şadâsı bülbüle
Bu göñlümü gel al ele
(eyzan)

Gûş itmedim böyle şadâ
Var ise bir mişli şalâ
Bildiñ murâdımı ḥâlâ
(eyzan)

‘ Âşıkıña itme cefâ
Eyle baña luḫf u vefâ
Virmez mi ‘uşşâķa şafâ
(eyzan)

³²⁰ N.E.,66.A

197³²¹

Şarkı-yı İsāk

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Gönül virme bî-vefāya

Şaķın aldanma edāya

Geri almaķ müşkil olur

Teħammül bu ķadar cefāya

Nev- edādır dil-rubādır

Sevdiğim pek bî-vefādır

Bî-bedeldir ol mehpāre

Nazar eyle bu reftāre

Gel efendim kerem eyle

Ĥasretiñle yaķma nāra

(eyzān)

Yare arz eyledim ĥālim

Nikāh itmedi o zālim

Ĥāfız geķme bu sevdādan

Dilde ķalsun bu esrārim

(eyzān)

³²¹ N.E.,66.B

198³²²

Şarkı-yı Marķar

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Baňa ol şūh gör n’eyledi

Gönlüm alub cevır eyledi

Derūnumda seyr eyledi

N’eylediñse sen eylediñ

Serde yoķken böyle sevdā

Kendiñe eyledin şeydā

‘Aqlımı eylediñ yağma

(eyzan)

Kerem eyle beni yorma

İşler yapub uzak durma

Hālim ğayrı baňa şorma

(eyzan)

Țarılma sen iki gözüm

İşte saňa toĝrı sözüm

Bu suç bende degil kızum

(eyzan)

³²² N.E.,66.B

199³²³

Şarkı-yı Şâkir Ağa

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Bir mişli var mı kııl beyân

Olmadığı gündən ‘ ayân

Şimdi anıdır nâm ü şân

Nür kâmer pertev-feşân

Pervânesi şems-i cihân

Dünyâ’ya şâmildir ferî

Çerhın odur ‘ işvegerî

Ya hürîdir ya hut perî

(eyzân)

Yok böyle bir maqbûl edâ

Olsun ne istese fedâ

Vaşfında dahî var şafâ

(eyzân)

Heb tarz-ı tavrı bî-bedel

Hem hüsni hem hulki güzel

İrmez Nazîfâ añâ el

(eyzân)

³²³ N.E.,67.A

200³²⁴

Şarkı-yı Şâkir Efendi

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lūn”

Biñ yaşa ey pâdişâh-ı kâmkâr
‘Ahd-i pâkiñ kıldı dehr-i neş’-e-i dâr
Eyledi baĝ-ı cihânı lâlezâr
Oldı eyyâmıñ zamân nev-bahâr

Bir ٲonanma virdigim rûy-i zemîn
Şandılar indi yere  erh-i berîn
Toĝrıysa ey ĝâzi şâh-ı kâmbîn
(eyzan)

 ıldı bu baĝ-ı meserret bî-kemân
Her  afarda çalmadı ĝamdan nişân
Böyle neş’-e görmedi bezm-i cihân
(eyzan)

Her  uluñ bu ‘âdeti ider niyâz
Ben du‘â-yı pâkin itdim imtiyâz
Bu Nazîfe şıĝhatiñ şâdı vü şân

³²⁴ N.E.,67.A

201³²⁵

Şarkı-yı İsmâ‘il Ağa

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Şanurdum ey meh-i nâzım

Geçer elbet bu niyâzım

Bilmezlikle açdım râzım

Şimden şoñra neme lâzım

Gücendirdiñ beni gitdi

O ülfetler çoğdan bitdi

Ƙırdı Ƙalbim mecrûh itdi

(eyzân)

LâyıƘ mıdır böyle itmek

Bırağub da beni gitmek

Mümkin degil gücüm yetmek

(eyzân)

Ağyârı da terk eylesen

İtdim fedâ istemem ben

Geçdi ğayrı Şâbit tenden

(eyzân)

³²⁵ N.E.,67.B

202³²⁶

Şarkı-yı Aḥmed Aḡa

“Mūs tef ‘i lün / Mūs tef ‘i lün”

Ol meh beni hiç sormuyor
Va‘ dinde de hem tırmuyor
Üstüne toz kondurmuyor
Buña şabrım pek yanıyor

Gerçi güzel inkâr olmaz
Kimse dünde geri qalmaz
Ne söylesek sözden olmaz
(eyzan)

Her murādın teklif itdi
Her ne ise alub bitti
Yine bañā hem dek itdi
(eyzan)

Sever iken ol şūḡ-ı evvel
Ne dīmdi Nūri’ye el
Naşıl itdi gizli engel
(eyzan)

³²⁶ N.E.,67.B

203³²⁷

Şarkı-yı Şâkir Efendi

“Fâ ‘i lâ tûn / Fâ ‘i lâ tûn / Fâ ‘i lûn”

Sünbülîstân itmiş eṭrâf fesi

Perçemiñ başdan çıkardı herkesi

Oldı bülbüller daḥî âşüftesi

(eyzan)

Serpilüb ebrûlara örtmüş beni

Pek perîşân eyledi bu ḥâl beni

Bende olur her bir gören ey meh seni

(eyzan)

Gerdeniñ ey sîm-ten kâfûr gibi

Çeşm-i mestâneñ daḥî maḥmûz gibi

Zir fesâyız uğramış semmûr gibi

(eyzan)

Püskülü ṭop ṭop döküb bir yanına

Nevâ’da ses virdi ḥüsn ânına

‘ Âşıkın kâr itdi gâyet cânına

(eyzan)

³²⁷ N.E.,68.A

204³²⁸

Şarkı

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lūn”

Hoş ola bu nev- bahār gül saña
Ġayrı yār sevmek ħarām oldu baña
Tende cânım gitme aġyārdan yaña
(eyzan)

Seyr-i saħrāyı seversin ey civān
Bā- ħuşuş güzel hevālı çağlayan
Var mıdır hiç ben gibi bir ağlayan
(eyzan)

Mevsiminde bir daħi yār Gökşü’ya
Zevka gelse hem daħi Çubuklu’ya
Luţf idüb gösterme yaşmağdan oya
(eyzan)

205³²⁹

Şarkı

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Bir pür cefā hoş dilberdir
Mübtelāyım ħayli demdir
Elbet gönül ārzu ider
Şeftālisi her şeb terdir

³²⁸ N.E.,68.A

³²⁹ N.E.,68.B

Şarabilsen öpebilsem yār yār
Gül yanağı her şeb terdir

Yalvardıkça ‘inād ider
İnşāfa gel ğayrı yeter
Üzer yine pek varamam
Korğarım ki kaçar gider
(eyzān)

Bir tenhāda anı bulsam
Cevre sebep nedir şorşam
Oynayarak uşūl ile
Gerdānından buse alsam
(eyzān)

206³³⁰

Şarkı

“Me fā ‘ī lūn / Me fā ‘ī lūn”

Benim ey şūh-ı sīmīn ten
İdersin hātırım pūr şen
Mizācımca güzelsin sen
Seni ğāyet begendim ben

Saňa ey ğonca-i zibā
Murādım hālīmī īmā
Bu günlerde kuzum zirā
(eyzān)

³³⁰ N.E.,68.B

Kim olur hüsnuñe Fâ'ik
Eşiñ yoğdur disem lâyıķ
Naşıl olmam saña lâyıķ

207³³¹

Şarkı-yı Dede

“6+5= 11’li Hece Ölçüsü”

Zülfüñdedir benim baht-ı siyâhım
Sende ıaldı gıce gündüz nigâhım

İncidirmiş seni meger ki âhım
Seni sevdim odur benim günâhım

‘ Aşkıñı şaklarım göñlümde nihân
Gizlice gizlice ağlarım hemân
El gibi cefâdan eylemem figân
(eyzan)

Mübtelâyım seniñ âhû gözine
Bağar bağar âh iderim yüzine
Añladım uymuşsun eller sözine
(eyzan)

³³¹ N.E.,69.A

208³³²

Şarkı-yı Hâfız

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Nevreside bir gül-i al
Bezm-i haşşa geldi derhal
Şordum o gül gonca kimdir
Didiler kim yine feryâl
Yine feryâl eyleme al
Gönlüm oldu saña meyyâl

Körpedir kaşı kemandır
Büyüse cevri yamandır
‘Âşıkların kadriñ bilmez
Dâhi pek taze fidandır
(eyzan)

‘İşve bağında o âfet
Gün be gün bulsun leţâfet
Görmedim emşâlini ben
Kendine maşşûs kıyâfet
(eyzan)

³³² N.E.,69.A

209³³³

Şarkı-yı ...

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Ey nâzenin nev edâ
Vârım saña olsun fedâ
Söyle nedir zevkın baña
Tek sen şafâ eyle şafâ
Ey tıfl-ı nevres dâ’imâ
Reşk itsün aqrâmın saña

Şaf – bestedir efkender
Hâzır bezmde bendeler
Afâka çıksun handeler
Çalsun hemân sâzendeler
(eyzan)

Erbâb-ı zevkle ülfet it
Zevk itmeyenden ‘uzlet it
Nûrum efendim ‘işret it
Rindlerle dâ’im şöhet it
(eyzan)

Envâ‘i zevk saña sezâ
Mehtâba da git câ – be – câ
Pek mu‘tedil işte hava
Terk eylemek lâyıķ mı ya

³³³ N.E.,69.B

(eyzān)

Yokdur bu devriñ engeli

Āhımın üzeredir teli

Şākir kuluña gitmeli

Her yerde bir zevk itmeli

(eyzān)

210³³⁴

Şarkı-yı Şākir Ağa

“Mūs tef ‘i lā tūn”

Dün gice sende

Ben dermende

Oynarken ey meh

Atdıñ parende

Ey zevk-i zerrin

Gel eime temkīn

Pek küçücüksin

Büyüyeceksin

Bilmez miyim ben

Sen ne çiçeksin

(eyzān)

Gerdān kırarsın

³³⁴ N.E.,69.B

Cilve yaparsın
Küçüksün ammâ
Pek cilve-kârsın
(eyzan)

211³³⁵

Şarkı

“Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün”

Sevdiğim sır var mıdır
Çekdiğim cevr u sitemdir
Şanma her luğf- ı keremdir
‘Āşığa bir dürlü yemdir
Pek güzeldir gönca femdir

Şerbet-i la‘ liñle kıandır
Renk-i ruhsâra boyandır
Şîrîn esmer nev- civândır
Nevresîde bir fidandır
(eyzan)

Va‘dine itmez vefâyı
Dâ’imâ eyler cefâyı
Meşrebi ancak hevâyı
Seyr it o nâzik edâyı
(eyzan)

³³⁵ N.E.,70.A

212³³⁶

Şarkı

“Me fā ‘ī lün / Fe ‘ū lün”

Baňa ğayrı arıřma

Barış ister barışma

Göñüldür bu yarışma

(eyzan)

Güzelsin nev- civānım

Benim vardır zebānım

Muħayyersin řultānım

(eyzan)

Raıb ile gezersin

Baňa çeřmiñ süzersin

Niçün kendiñ üzersin

(eyzan)

Saňa Mihrı mi bende

Bütün ‘ālem figende

Vefā yo ğayrı sende

(eyzan)

³³⁶ N.E.,70.A

213³³⁷

Şarkı-yı Dede

“Me fā ‘ī lün / Me fā ‘ī lün”

Göñül geçdi güzel senden
Barışsam da görüşmem ben
Gücendirdiñ beni pek sen
Barışsamda görüşmem ben
Görüşsem de eyleşmem ben

Severdim ben seni evvel
Gözüm yaşı olurdu sel
Raķıbdır şimdiyecek engel
(eyzan)

Yalandır bu çok uzatma
Alub elden baña şatma
Bilür Şābit aķız atma
(eyzan)

³³⁷ N.E.,70.B

Şabā – Būselik

214³³⁸

Şarkı-yı Dede

“Mūs tef ‘i lün / Mūs tef ‘i lün / Mūs tef ‘i lün / Mūs tef ‘i lün”

Şahbâyı doldur sâkiyâ peymāneden peymāneye

Devr eylesün cām-ı şafâ mestāneden mestāneye

Sevdâ-yı zülfüñ ey melek mecnūnda tâ baña dek

Peyvestedir zencîr ten dīvāneden dīvāneye

İtmek müyesser olsa ger bir ‘ārifiñ göñlünde yer

Gezmez idim şām u şehër vîrāneden vîrāneye

‘Āşıklarıñ bayramıdır ‘ıyş u şafâ hengāmıdır

Geşt eylemek eyyāmıdır meyḥāneden meyḥāneye

Ḥaqqā o çeşm-i pür ḥimār itdikçe meyl naqş u kār

Olsun bu şarkı bir güzār mestāneden mestāneye

Zülfünde olub muttaşıl bağlandı ḥaṭṭ-ı yāre bil

Maḥtūmī mirāş oldı dil cānāneden cānāneye

³³⁸ N.E.,71.A

Nevâ – Bûselik

215³³⁹

Şarkı

“Fâ ‘i lâ tûn / Fâ ‘i lâ tûn / Fâ ‘i lâ tûn / Fâ ‘i lûn”

Bezm- i târiñi cemâliñ ile pür – tâb idelim

Bu gice meclise gel biz bize mehtâb idelim

Dil-i mihnet – zedeyi bâri şafâ-yâb idelim

(eyzan)

İtme külfet eyle rağbet bezmimiz bizim muhabbet

Şâh-ı nâzım saña ben biñ cânla oldum qurbân

İntizâr âteşine yakma derûnum her an

Râh-ı teşrîfiñe bakmağdayım ey âfet-i cân

(eyzan)

Ne kadar zağmet ise luğ u mürüvvet eyle

Da‘vet-i meclis-i rindâne eyle

Beni bekletme kerem eyle ‘inâyet eyle

(eyzan)

Pek ricâ eylerim ey dilber-i hürşîd-i nazîr

Külbe- tîre seni eyle besîmiñ tenvîr

Rişte bedr olmuş iken sevdicegim mâh-ı münîr

(eyzan)

³³⁹ N.E.,72.A

Hişār - Būselik

216³⁴⁰

Şarkı-yı Dal

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Amān ey şūh- ı nāzende
Gül gibi idersin hānde
Dilde hevā ‘ aşkıñ tende
Nāzik mişāl göñlüm sende
Eglenemem sensiz bende

Zih-gır gibi mū miyānı

Çeksem āgūşa nihānı

Toğrı söz yokdur yalanı

(eyzan)

Zülfüñe virdikçe küşād

Neşātım bulur izdiyād

Sevmişem herçi bā-dā-bād

(eyzan)

Ġamzen oğdur çeşmiñ fettān

Ağranıñ yok sende meydān

Hāşılı ey kâşı kemān

(eyzan)

³⁴⁰ N.E.,73.A

217³⁴¹

Şarkı

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Bu dil seni pek begendi
Kim sevmez sen dil- bendi
Yokdur ‘ âlemde menendi
(eyzân)

Serv-i sehî nâzîk teni
Helâk itdiñ dilber beni
Sever ‘ âşıklarıñ seni
(eyzân)

Dil vuşlatıñ eyler dilber
Ġâyet ile şûh-ı şeniñ
Görmüş degil çeşm-i felek
(eyzân)

‘ Āşıkça bî- hemtâ tâ güzel
Meşrebince nazîk bî- bedel
Siyehdir çeşm-i dilber el
(eyzân)

218³⁴²

Şarkı

³⁴¹ N.E.,73.A

³⁴² N.E.,73.B

Dü çeşmimden gitmez ‘ aşkıñ hayâli
Kıblem oldu baña dostıñ cemâli
Râh-ı ‘ aşka süvâr olub gitmeli
Ey efendim bilsün bu cân
Ben o yâriñ bendesiyim bende-i efkendesiyim
Bağçesinde bülbülüym cânım güldür cemâli

Cân fedâdır maḥbûbına pür-dâne
Ya ben niçün olmayayım dîvâne
Ġam çekmezem sâyesinde bendeyem
‘ Ādet olmuş güzel sevmek cihâna
(eyzân)

Bir kerrecik görün o gül cemâli
Mecnûn gibi olur anıñ hercâyi
Ṭanbûrî’nin ‘ arz-ı ḥâli nağmesi
Ḥalk içinde bende bulsam kemâli
(eyzân)

219³⁴³

Şarkı

“Müs tef ‘i lâ tün”

Yandım deminden
Ağyâr elinden
Zâlim dilinden
(eyzân)

³⁴³ N.E.,73.B

Ol yârla şohbet
Cânıma minnet
Düşerse fırsat
(eyzân)

Şubha dek zârım
Âh itmek kârım
Yanmadır hâlim
(eyzân)

Bilmem n'ideyim
Feryâd ideyim
Kacüb gideyim
(eyzân)

Fikr idüb taldım
Çâresiz kaldım
B'illah yandım
(eyzân)

‘Acem - Bûselik

220³⁴⁴

Şarkı-yı Dal

“Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün”

Aldı ‘aqlım yine bir nevres nihâl

³⁴⁴ N.E.,75.A

Penbenden nāzık teni bir meh cemāl
Dīde-i maḥmūruna olmaz mişāl
Amān amān gülüm amān billür tenidir nāb gibi
‘Aşkıyla oldum serseri

Bu cihānda görmedim böyle güzel
Şīve-i nāzende ḥüsn-i bī-bedel
Serv-i ḳad yoşma ḳıyāfet ince bel
(eyzān)

Bir görüşde aldı ‘aqlım ol peri
Varımı virsem yolına var yeri
ḥüsnle olmuş cihānın serveri
(eyzān)

Nāz ile reftārına olmaz behā
Cilvesi ‘uşşak-ı zāra cānfezā
N’eyleyim ben virmiyim de dil aña
(eyzān)

221³⁴⁵

Şarkı-yı Dal

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Ey sine-i şaf la‘ l-i mül
Her dilbere virmem gönül
Bil böyle ey ruhsāra gül

³⁴⁵ N.E.,75.A

(eyzān)

Şanma beni üftādeyim

Ben ʿāşık-ı āzādeyim

Ancağ saña dildādeyim

(eyzān)

Nevrestesin nevestesin

Tā cānıma peyvestesin

Gerdūna çün meh-bestesin

(eyzān)

Kāküllerin sünbül midir

Bir deste bilmem gül midir

Bağ ʿāşıkā bülbül midir

(eyzān)

ʿArabān- Būselik

222³⁴⁶

Şarkı-yı Muşafa Ağa

Mef ʿū lü / Me fā ʿī lü / Me fā ʿī lü / Fa ʿū lün

Ey şāh-ı eḳālīm-i seḫā münʿim-i ʿālem

Ṭağ-ı der-i luṭf-ı vehminiñ munzır- ı ḫātem

A ʿdā-yı bed evzāʿın olub ḳahrıla muḳaḫḫem

zat-ı şeref unvāniña tevfiḳ ola tüām

Esrār-ı nehefte nağam-ı ṭabʿına beste

³⁴⁶ N.E.,76.A

Şaytūñ bu ʔarabḫane-yi ʕālemde ḫuceste
Eyler nigehiñ ğuṣṣadan ehl-i dili reste
(eyzān)

Eṭvār-ı pesendide ki ʔavṣīfe ne ḫācet
Ḳadriñ seniñ aʕlā bilür erbāb-ı zerāfet
Şevketlü efendim dilerim tā be- kıyāmet
(eyzān)

Olmaz mı Saʕidā saña biñ cān ile ḫurbān
Ḳıldiñ yine elṭāf-ı hümāyūnuña şāyān
Ey gülben-i gülzār- ı kerem menbaʕ - ı iḫsān
(eyzān)

223³⁴⁷

Şarkı-yı Şakir Ağa

“Me fā ʕi lün / Me fā ʕi lün”

Saña taḫrīr-i ḫāl itdim
Temennī-i vişāl itdim
Dimişsin bī-mişāl itdim
Be-ġāyet infīʕ āl itdim

Rāḳībe iltiyām itdiñ
Geçen ḫaṭṭā kıyām itdiñ
Baña zevḳi ḫarām itdiñ
(eyzān)

³⁴⁷ N.E.,76.A

‘Adūya luṭf u ŧefkatler
Nedir ‘arz-1 maḥabbetler
O gizli gizli ŧoḥbetler
(eyzan)

İderken ğayrıya iḥsāñ
Nedir bu dāniŧe dīvān
Saña ben ey meh-i devrān
(eyzan)

224³⁴⁸

Şarkı Li Muḥarriḥi

Mef ‘ū lü / Fā ‘i lā tün / Fe ‘ū lün

Ey ŧehsüvār meydān-1 ‘iŧve
Şimdi seniñdir cevlān-1 ‘iŧve
Var ise söyle fermān-1 ‘iŧve
İŧte kuluñdur kurbān-1 ‘iŧve

Rāh-1 ṭalebde itmem imāle
Bir ŧey ki bu ‘irfāna iḥāle
Sen çekme zaḥmet ‘id-i viŧāle
(eyzan)

Ey meh neler çekdim dergehiñde

³⁴⁸ N.E.,76.B

Lâkin temeyyüz buldum rehiñde
Şimdi tekâpû besmelegehiñde
(eyzân)

Raħm it Sa'ide ey çeşm-i âfet
A şikeste gönü bulsun zarâfet
Öz başñ için ey serv-i kâmet
(eyzân)

‘ Arazbâr- Bûselik

225³⁴⁹

Şarkı-yı ‘ Ali Efendi

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Şâhım seniñ dâ’im hemân
Müzdâd ola zevk u şafân
Budur du‘â- yı bendegân
(eyzân)

Nâzik teniñ derd görmesün
Gelsün neşâta ğam gelmesün
Mevlâ keder göstermesün
(eyzân)

³⁴⁹ N.E.,77.A

Ben bendeñim ey şâh seniñ
Kahr ide Hakk düşmenleriñ
Neş'eyle geçüb her demiñ
(eyzan)

226³⁵⁰

Şarkı-yı Ahmed Ağa

“Müs tef ‘i lâ tün”

Yalvarma hiç sen
Gelme saña ben
Geç gayrı benden
(eyzan)

Ey ‘âşık-ı zâr
Eyleme efkâr
Şimdi işim var
(eyzan)

Meyl idüb aqma
Cânımı yaqma
Sen böyle baqma
(eyzan)

İtmem ben ülfet
Küsdüm be-gâyet
Eyleme da‘vet

³⁵⁰ N.E.,77.A

(eyzan)

Gerdāniye – Būselik

227³⁵¹

Şarkı-yı Nu‘ mān Ağa

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lūn”

Geçenlerde saña va‘ d itmedim mi

Öp ıdırma kōkla al bir būsemi

İster iseñ işte açdım sīnemi

(eyzan)

Gerdanımı emme cānım el süzer

Duyarlar şoñra dilden dile gezer

El ‘acāyibdir bütün bizden bezer

(eyzan)

Koynuma gir kimselere söyleme

Bugün oğşa yarinkini peyleme

Ġayrı yüzden baña ezā eyleme

(eyzan)

Bir gice sen gel buyur bezmimize

Nūş idersin cām u mül işte meze

Pek şıkıştırma olalım biz bize

(eyzan)

³⁵¹ N.E.,78.A

Māhur – Būselik

228³⁵²

Şarkı-yı Hâfız

“Me fā ‘ī lün / Me fā ‘ī lü / Fe ‘ū lün”

Görünce reşk ider serv-i hırāmıñ

Çü vird-i ferdîsiñ bağ-ı merāmıñ

Cihāna sāyebāndır şān ü nāmıñ

Açılsun gonca-i ümîd ü kāmıñ

(eyzan)

Otur kaçır-ı ferahrālarda her bār

Temāşasında havzın başka bir zevk var

Şalın gir bağçede gül gibi hem – vār

(eyzan)

Seniñ zevkinledir neş vü nemālar

Seniñ sāyeñdedir zevk u şafālar

Seniñ şevkinadır nāy u nevālar

(eyzan)

Serveriñle olur ‘ālemde rāhat

Vücūd-ı şevketiñ dehre ‘ināyet

Bu mışra‘ hasbiḫālîm oldu gāyet

(eyzan)

³⁵² N.E.,79.A

229³⁵³

Şarkı-yı Şâkir Efendi

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Ey şâh-ı ahsen reşk-i ħor
Rûşen seniñ vechinde nūr
Sâyende dünya buldu sūr
Luţfuñla ‘âlem pür serdir

Ey dâver-i dârâ ħudam
Kıldıñ cihâna heb kerem
Herkes olub ħarķ-ı ne‘am
(eyzan)

Dehriñ meh tâbânısın
Çeşm-i cihâniñ cânısın
Ġayet ‘inâyet kânısın
(eyzan)

Sâmi ħuluñla bende-kân
Eyler du‘â her vaķt u ân
El-ħâşıl ey şâh-ı cihân

³⁵³ N.E.,79.A

Tāhir- Būselik

230³⁵⁴

Şarkı

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Bir civana mā‘il oldum

‘Aşkıyla lā yu‘çal oldum

Būsesine mā’il oldum

Elā gözli şīrīn sözli bir maḥbūb-ı devr-i zamān

‘Aklım aldı bir görüşde

Yanıma evvel gelişde

Çaldı gönlüm o rüşende

(eyzān)

Kim kapılmaz cilvesine

Bakmış oldum sīnesine

Yañdı gönlüm sīnesine

(eyzān)

Pek cefākār olma böyle

‘Āşıka nāz itme öyle

Çāhice luṭf eyle söyle

(eyzān)

³⁵⁴ N.E.,80.A

231³⁵⁵

Şarkı

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Güzel gel meclise tenhâ

‘ Uşşâkına itme cefâ

Gel sürelim zevk u şafâ

İtme baña cevır u cefâ

Gel sürelim zevk u şafâ

Şivelidir hoş reftârı

‘ Āşıkâ itmez vefâyı

Dâ’imâ eyler cefâyı

(eyzan)

Gül gibi ruhsâr alı

Şabrına olmaz mecâli

Bağrımı deldi buçağı

(eyzan)

Çâre yokdur meyl-i devâ

Ümîd olmaz senden vefâ

Ammâ itdin baña cefâ

(eyzan)

³⁵⁵ N.E.,80.A

232³⁵⁶

Şarkı

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn”

Meyl idüb bir gül-ğadāra

Döndüm ‘ aşkıyla hezāra

Başladım feryād u zāra

‘ Āşıkım āşık ne çāre

Nev fidānım kâşı kemānım

N’eyleyim ‘ āşıkā bī-gānesin

Sīneniñ ey şūh-ı gülben

Farkı yoğdur yāsemenden

N’ola senden geçmesem ben

(eyzan)

Cāna kār itdi teğafül

Dāhī yetmez mi tecāhül

Ben tehī itmem teğammül

(eyzan)

Tā bu rütbe ey kâşı yā

Çileni çekmezdim ammā

Söyle bilsünler ki hālā

(eyzan)

³⁵⁶ N.E.,80.B

233³⁵⁷

Şarkı-yı Nu' m̄an Aġa

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

‘ Afv it kızum vir bize yol

Kimle āşina olursan ol

Ġayrı saña olamam kul

(eyzan)

Lāyık mıdır baña bũdiñ

Aldadub da sevdim dimeñ

Saña kızum erse gerek

(eyzan)

Ketm eyleme neler gördũñ

Ġayra yār olduġın belliydiñ

Encāmiña şimdi irdiñ

(eyzan)

Aġyār ile ey verd-i ter

Görsem daġı itmem keder

Benim āhım saña yeter

(eyzan)

³⁵⁷ N.E.,80.B

234³⁵⁸

Şarkı

“4+4= 8 li Hece Ölçüsü”

Hiç uyutmaz beni derdim
Saña ben gönlümü virdim
Yine bugün yâri gördüm
O güzeldir gönlümü alan
Benim âh a cânım âh
Seni ben gayet begendim

Böyle şey’i dahl iderdim
Başıma geldi de bildim
Ġalağa’ya postı serdim
(eyzan)

Başına gelmeyen bilmez
Derūnum âteşi sönmez
Her ‘ aşık bu cevri çekmez
(eyzan)

Gör bu ‘ aşkı baña n’eyler
Elimde tanbūrum iñler
Kemān kaşlım nāme gönder
(eyzan)

³⁵⁸ N.E.,81.A

Şehnâz - Bûselik

235³⁵⁹

Şarkı-yı Dal

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Ey dilber-i engin edâ

Lâyık mı nâz itmek baña

Ben toğrısı işte saña

Ger çekdim oldum mübtelâ

Kuruldı zevk it encümen

Kıl zülfünü sâye fiken

Sahte degil ey gül-beden

(eyzan)

Nâz idüb ey âhû peçe

İşler yaparsın gizlice

Bezm’e gelürsün dün gice

(eyzan)

Ey âfet-i devr-i zamân

Görmüş müdür emşâliñ cihân

‘Aşkıñ derūnumda nihân

(eyzan)

³⁵⁹ N.E.,82.A

236³⁶⁰

Şarkı-yı Dal

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Gönlüm o şüh-ı gül-‘ izār

‘ Aşkıyla itdi çün hezār

Olmaz cihānda böyle yār

Hem dil-rubā hem cilve-kār

N’ola olursa baña yār

Bak hüsni-ān perçeme

Akrānı gelmez ‘āleme

Söz yok o şüh gülfeme

(eyzān)

Ol serv ƣaddi bī-mişal

Taze yetişmiş bir nihāl

Meyl itmek emri muhāl

(eyzān)

Bir gice olsa baña rām

Alsam felekde ben de kām

Seyr it o naħl-i nev- ģırām

(eyzān)

³⁶⁰ N.E.,82.A

237³⁶¹

Şarkı

“Me fā ‘ī lün / Me fā ‘ī lün”

Cemāliñden seniñ dūrum
Nice demdir ki mehcūrum
Beni diñle be hey nūrum
Saña gāyetle mecbūrum

Ɔoyub maḥzūn beni gitme
Dil-i nālānım incitme
Uyub aḡyāra terk itme
(eyzan)

Kerem kıı ey Ɔadd-i bālā
Yanar ‘aşkıñla dil ḥālā
Ben izḥār eylemem ammā
(eyzan)

Ne vaḥşi olduñ ey āfet
Sever cānım seni gāyet
Ne inkār eylesün ‘İzzet
(eyzan)

³⁶¹ N.E.,82.B

238³⁶²

Şarkı

“Me fā ‘ī lün / Me fā ‘ī lün”

Bugün bir bî-emân gördüm

Kimiñ cānānıdır kimdir

Çatı nā mihr-i bān gördüm

(eyzan)

Bulunmaz hüsüne şāni

Değil mesmu‘ aqrānı

Cihānıñ şūh-ı fettānı

(eyzan)

O cānım ķāmet-i dil-cū

Hıramān serv- veş her sū

Mukaḥḥal gözleri āhū

(eyzan)

Serāmed dilber-i ra‘ nā

Ne gelmiş ne gelür ḥālā

Murād üzre güzel ammā

(eyzan)

³⁶² N.E.,82.B

Şarkı-yı Muşafa Ağa

“Mef ‘ū lū / Me fā ‘ī lū / Me fā ‘ī lū / Fe ‘ū lūn”

Şāhım nice ben olmayım elţāfiña meftūn

Şādī-i cihān luţf-ı hümāyunuña merhūn

Her suĥta idersiñ ħuluñ iĥsanla memnūn

Ŧurdukça cihān ‘ömr-i şerīfiñ ola eفزūn

Devriñde seniñ ħalması bir merdüm-i nā-kām

Heb bendeleriñ maţlabanı eylediler rām

‘Adüvvānıñı ħıldı nigeĥiñ ħahr ile i‘ dām

(eyzan)

Vaşşāfiñ iken ins ü melek ey şeh-i dānā

Mümkün mü efendim ideyim medĥiñi inşā

Her şubĥ u mesā ‘ālemi ‘adliñ ider iĥya

(eyzan)

Dergāhıña ru-māl olarak rūĥ-ı revānım

İĥlāş-ı derūn üzre Sa‘ idā ra‘ iyye ĥānım

Ey şāh-ı kerem-ver budur evrād-ı zebānım

(eyzan)

³⁶³ N.E.,83.A

240³⁶⁴

Şarkı-yı Muştafa Ağa

“Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilün”

Ey gül-i gülzâr-ı iqlim-i merâm
Sen şafâ eyle cihân olsun bekâm
Cünbüşüñ olsun efendim ber- devâm
(eyzan)

Tâb-ı ruhsârıñla ‘âlem buldı fer
Eylesün vaqtiñ şafâlarla güzer
Kaşr zevki cāyi idüb şâm u seher
(eyzan)

Bezm-i hâşında dizilsün bende-kân
Söylesün şevk u tarab-kâh ısfehân
Diñleyüb tanbûrunı kâhi keman
(eyzan)

Başlasun Fā’ik kuluñ şarkılara
Vaşfıñı neşr eylesün baır u bere
Bu da vird oldu yenice biñ kemtere
(eyzan)

³⁶⁴ N.E.,83.A

241³⁶⁵

Şarkı

“Mūs tef ‘i lā tūn”

Yoluñ bulamam

Göñlüm alamam

Karşu tıramam

(eyzan)

Ey çäre sâzım

Fâş itme râzım

Vazgeç ne lâzım

(eyzan)

Yandırub nâra

Düşürdüñ zâra

Var mıdır çäre

(eyzan)

Küsdüñse ülfet

Eylemem minnet

Çekdiğim ğayret

(eyzan)

Çoğdur melâlim

Kim bilür hâlim

Zâlimdir zâlim

(eyzan)

³⁶⁵ N.E., 83.B

Muḥayyer- Būselik

242³⁶⁶

Şarkı-yı Dal

“Mūs tef ‘i lūn / Mūs tef ‘i lūn”

Ey ḡonca-i nāzik tenim

Sensin benim şūḡ-ı şenim

Mādem ki efkāndenim

Gönlüm seniñdir sen benim

Ārām cānımsın benim

Nāz itmenin var mı yeri

Benden kaçınma gel beri

Teklīfimiz yok ey perī

(eyzan)

‘ Āşıkla kimler yarışur

Yarıyla elbet barışur

Ey meh bize kim qarışur

(eyzan)

Baḡ ‘ āşık-ı bī-çāreye

Merhem şar ey meh yāreye

Vāşıf gibi gir āreye

(eyzan)

³⁶⁶ N.E., 84.A

243³⁶⁷

Şarkı

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Bir çeşmi bir ser-meh siyah

İtdi benim hâlim tebâh

N’ola idersem âh-ı dâh

Yağdıñ beni âh zâlim âh yâr yâr amân

(eyzan)

Hal-i ruhuñ kılsam hayâl

Olur baña bir başka hâl

Gel yanıma ey nev- nihâl

(eyzan)

Şebbū mişâl perçemiñ

Bend itdi gönlün ‘âlemiñ

Dir seyr idenler gül-femiñ

(eyzan)

Vâşıf o şūh-ı dalfesiñ

Seyr it edâyı nevresin

Gülmez yüzüne herkesiñ

(eyzan)

³⁶⁷ N.E.,84.A

Eviç- Bûselik

244³⁶⁸

Şarkı-yı Dal

“Me fâ ‘î lün / Me fâ ‘î lün / Fe ‘û lün”

Nihâl-i gülben hüsni ezelsin

Açılmış gönca-i bâğ-ı emelsin

Gül-i nâzik bedensin bî-bedelsin

Güzelsin gül‘ izârım pek güzelsin

Göñül mülkünde sensin pâdişâhım

Ümîd-i rahm u luţfuñdur penâhım

Seni incitmesün hâr-ı nigâhım

(eyzan)

Cigerdir lâlezâr-ı dâğ-ı ‘aşkıñ

Bahâr-ı şevk-ı dildir çâğ-ı ‘aşkıñ

Göñüldür ‘andelîb-i bâğ-ı aşkıñ

(eyzan)

Felek âşufte-i mihr-i cemâliñ

Şafağ şerminde-i ruhsâr-ı alıñ

Dil Pertevdedir dâ’im hayâliñ

(eyzan)

³⁶⁸ N.E.,85.A

245³⁶⁹

Şarkı-yı Hâfız

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lūn”

Bir şehiñ ‘aşkına oldum mübtelâ
Şabrı müşkül vaşlı güç n’ettim a yâ
Nīm-i nigâh iltifâtı cân-fezâ
Yoluna olsun anıñ cânım fedâ

Vaşfa kâşırđır zebân ef ‘âlini
Nice ta‘bîr ideyim aḥvâlini
Görmemiş çeşm-i felek emşâlini
(eyzân)

Bir nigezle biñ kılun meserver ider
Dil-ḥarâb ‘âşıkların ma‘mûr ider
Şübhesiz mevlâ anı manşûr ider
(eyzân)

Çeşm-i a‘dâdan manşûr itsün ḥudâ
Tûl-i ‘ömr ile hemân süresün şafâ
Rûz-ı şeb ihyâ kılı dir bir yâ
(eyzân)

³⁶⁹ N.E.,85.A

246³⁷⁰

Şarkı-yı Sa‘dullah Ağa

“Me fā ‘ī lün / Me fā ‘ī lün / Fe ‘ū lün”

Ümîd-i vişalle bir ince belden
Görünce ihtiyârım gitdi elden
Nigâh-ı âşinâyı var ezelden
Naşıl vaz giçeyim böyle güzelden

Görüb hâl-i dilim ol çeşm-i mey-gûn
Nigâh-ı luţfi ile kıldı memnûn
Derûnum itmedi bir kerre maḥzûn
(eyzan)

O şûha karşı âh itmek degil iş
Ne yüzle eyleyim feryâd u nâliş
İder günde baña yüz biñ nevâziş
(eyzan)

Gice gündüz görüb semt-i vefâda
Kim olmaz Vâşif ol şûha fütâde
Sever üftâdesin ḥadden ziyâde
(eyzan)

³⁷⁰ N.E.,85.B

247³⁷¹

Şarkı-yı Marķar

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lūn”

Ey ŧeh-i bālā-yı mülk ‘adl u dād
Eylesün nuşretle haķ ‘ömrüñ ziyād
Dā’imā ķalb-i ŧerīfīñ ola ŧād
Nev-bahār-ı hātırıñ olsun küşād

Rişte nev- sāhilser ey bī-bedel
Tarḫ-ı rengi cennet asā bir muḫal
Nağme-i bülbüleri gûş eyle gel
(eyzan)

Eyle mābeyn-i hümāyūnu maķām
Bulsun emriñle seniñ ‘ālem niżām
Zevk u ŧevķ ile efendim ŧubḫ u ŧām
(eyzan)

Rāsiḫ asā bendeler eyler niyāz
Zevķımı sever bu serāyīñ geldi yaz
Neş’e virsünler nedīm nükte sāz
(eyzan)

³⁷¹ N.E.,85.B

248³⁷²

Şarkı-yı Mim

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Üftâdeyim bir cānāna
Şem‘ine oldum pervāne
Hūri ğilmān olsa daḥi
Nazar kılmam bir civāna
Benim yārim baña yeter
İstemezem ğayrı dilber

Güzeldir tarz-ı edāsı
Yağdı beni ‘aşkı sevdāsı
Tā ḥaşra dek ben niyāzım
Mümkin degildir fedāsı
(eyzan)

Vişālin eylerem ārzū
Tenhā gel duymasun ‘adū
Beni pek ferdāya şaldıñ
Lāyık mı ey çeşm-i āhū
(eyzan)

³⁷² N.E.,86.A

249³⁷³

Şarkı

“Mef‘ ū lü / Fa‘ lün”

Ey şūḥ-1 cihān

Sevdi seni cān

Luṭf eyle hemān

Gel bezme amān

Eṭrafa baqın

Ağyāra şaḡın

Aḥşama yaḡın

(eyzan)

Naz eyleme gel

Söz diñle güzel

Pek olduñ emel

(eyzan)

Mihri`ye bu dem

Gel virme elem

Ḳıl luṭf-ı kerem

(eyzan)

³⁷³ N.E.,86.A

Şabā - Zemzeme

250³⁷⁴

Şarkı

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn”

Nev civānsın ey sitekār

Ḳaşd idersin cāna her bār

Meyl ider dil ḥār u nā-çār

Var iken sende bu reftār

Saña kim olmaz giriftār

Bendedir a‘ lā u ednā

Mā’il olmuşlar ser – ā – pā

Var mı mişliñ işte dünya

(eyzan)

Sen gelüb itdiñ nevāziş

Ḳuluña gelmez mi ḥā(V)hiş

İtmeyem mi ben sitāyiş

(eyzan)

İltifātūñ kıldı memnūn

Yalñız Nāşid mi meftūn

Şefkat it ḥālīm dīger-gūn

(eyzan)

³⁷⁴ N.E.,87.A

‘Acem – Kürdî

251³⁷⁵

Şarkı-yı ‘Ali Efendi

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Çehre idüb dön bî-sebeb

Gitdiñ yanımdan pür ğazab

Hiçbir daĥî ey ğonca leb

Yüz yüze baĥmaz mı ‘aceb

Bildim ĥuzum ben meşrebiñ

Cevr eylemekmiş maţlabiñ

Bir gün olub ey meh-cebîn

(eyzan)

Sen böyle bil ey mâ herid

İtmem saña hiç ser – ferid

Ĥoş imdi yâ şimdengerû

(eyzan)

Bir ben gibi ‘aşık saña

Lâzım olur elbet şehâ

Lâkin beñim dünya bu ya

(eyzan)

³⁷⁵ N.E.,88.A

252³⁷⁶

Şarkı

Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lūn

Sen şeh-i nâzik edâsın ey perî
Ben seniñ mecbûruñum çoğdan beri
Hayli demdir gezerim serseri
Ağlamağdan almadı çeşmim teri

İştîyâķıñ cânıma kâr eyledi
Başıma dünyayı dâr eyledi
Dil ü cânım nağdini ğâr eyledi
(eyzan)

Bendeniñ taķrîr-i hâlin eyle ğuş
Câm-ı ‘ aşķıñ eyledim şevķ ile nûş
Çeşm-i perhûnum taşub deryâ-yı cûş
(eyzan)

253³⁷⁷

Şarkı

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Şoħbetimi gerçek şandıñ
Vah zavallı pek aldandıñ
Birden bire ne inandıñ
(eyzan)

³⁷⁶ N.E.,88.A

³⁷⁷ N.E.,89.B

Bunu evvel saña virdim
Ben sözümden dönmem dirdim
Bir zevk idi benim derdim
(eyzân)

Ṭuydı bunı bütün dünya
Niye lâzım kırma hulya
‘ Ayıb degil insan bu ya
(eyzân)

Muḥayyer – Kürdi

254³⁷⁸

Şarkı-yı ‘ Abdullah Ağa
“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Sevdi gönül ey meh seni
Fedâ itme dilber beni
Cevriñ ile yakma teni
Yamandır ḥâlim raḥm eyle
Sevdiğim gel kerem eyle

Sevdâ-yı ‘ aşk bendedir
Naqş-ı ḥayâliñ dildedir
Dīvâne gönülüm sendedir
(eyzân)

³⁷⁸ N.E.,89.A

Rağkaşlarıñ nevrestesi
Perçem ile beyaz fesi
Nevâdadır dildâresi
(eyzan)

Gel yanıma ‘ inâd itme
Sen benden ictinâb itme
Yazıkdır baña cevr itme
(eyzan)

255³⁷⁹

Şarkı-yı Nu‘ mân Ağa

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Ağyâr için ey bî-vefâ
Eylediğün dünki edâ
Düşmez idi bu iş saña
Dâğ-ı derûnum oldu baña

Bilmez misin ki n’eylediñ
Zâlim ‘ adûye söylediñ
Her sırrımı fâş eylediñ
(eyzan)

Bak hâlime ey gülben
Yanmaktadır iklim-i ten
Rağm itmediñ bir kerre sen

³⁷⁹ N.E.,89.A

(eyzān)

Olmağ için ey nev-ḥurām
Şābit kuluñ tek şād-kām
Söylemediñ bir çift kelām

(eyzān)

256³⁸⁰

Şarkı-yı Nu‘mān Ağa

“Mūs tef ‘i lā tūn”

Bir ḥāli hindū
Gīsūsı şebbū
Maḥbūb-ı hoş-gū
İşte budur bu

Reftārı descū
Perrende āhū
Rağğaş mihrū
İşte budur bu

Mintanı telli
Hem ince belli
Eṭvārı dil-keş
Pek tatlı dilli

(eyzān)

³⁸⁰ N.E.,89.B

Bağ ol civāna
Tavrı yegāne
Mānend-i bülbül
Başlar fiğāna
(eyzān)

Gel şive bendim
Serv-i bülendim
Zevk u şafālar
İtsen efendim
(eyzān)

Şevk Avar

257³⁸¹

Şarkı

“Me fā ‘i lün / Me fā ‘i lün”

Bu hasret kalmasın tende
Amān ey bī-vefā tez gel
Teħammül kalmadı tende
(eyzān)

Hālim yamān çeşmim giryān
(eyzān)

Gönül durmaz hemān iñler
Ġam-ı hicriñle kan ağlar

³⁸¹ N.E.,90.A

Sensiz bu dünyâyı n'eyler
(eyzân)

Vişâliñle seniñ her dem
‘ Adûlar deminden bir dem
Beni lutfuñla it hurrem
(eyzân)

İdersin luṭfı aḡyāra
Kıyarsın ‘ āşık-ı zāra
Teraḡḡüm kıl bu nā-çāra
(eyzân)

Yegāh

258³⁸²

Şarkı-yı Nu‘ mān Aḡa

Me fā ‘ī lü / Me fā ‘ilü / Fe ‘ū lün

Bugünlerde saña ḡāyet özendim
Naşıl şabr ideyim cānım efendim
Bu huşuşda saña gerçi gücendim
(eyzân)

Olub aḡyār ile da’im gezersin
Gizlice gizlice şoḡbet idersin
Bilürüm ki baña nisbet idersin
(eyzân)

³⁸² N.E.,90.B

Seniñ va‘ diñe evvel inandım
Yalan yere yemin itme inandım
Āteş-i ‘ aşkıña göz göre yandım
(eyzan)

Şevk – Efzā

259³⁸³

Şarkı

“Mef ‘ ū lū / Me fā ‘ ī lū / Me fā ‘ ī lū / Fe ‘ ū lūn”

Henkām-ı şafādır bu şeb ey mäh-ı cihāntāb
Kıl kaşr-ı hümayunu kudümünle şeref-yāb
Devr ide kamer şevkle mānende-i dollāb
(eyzan)

Çarhıñ yüzü kandil-nücüm ile donansun
Cām-ı felekiñ bezmimize ağızı şulansun
Sāz u sözümle gice bülbüller uyansun
(eyzan)

Teşrifin ümidiyle (küşāyiş) bulur ezhār
Kemhā düşe dir pāyiñe şahrā u çemenzār
Luţf eyle buyur gülşene ey şāh-ı kerem-kār
(eyzan)

Vāşıf demidir gayrı gidüb elden arada

³⁸³ N.E.,91.A

Bülbüllere dem – sâz olalım gel bu havada
Gül gibi gelüb açılalım bizim şafâda
(eyzân)

260³⁸⁴

Şarkı-yı Zekî

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Uyub ağıyardan yaña
Bağub niçün güldüñ baña
İncidedir gönlüm saña
(eyzân)

Bu elemle beñzim şoldı
Dîdelerim yaşla taldı
Baña dâğ-ı derün oldı
(eyzân)

Senin için ey gülbeden
Yaş dökerken ben dîdeden
N’eyledim âh ne yaptım ben
(eyzân)

Her ne dürlü itsek yemin
Göñül senden olmaz emin
Togrı söyle ey nâzenîn
(eyzân)

³⁸⁴ N.E.,91.A

261³⁸⁵

Şarkı

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Bil kıadrimi ĥor baķma gel

Güzden beni bıraķma gel

Düşmenlere ip ıtakma gel

Āh āteşine yaķma gel

İste vereyim ben saña

Cürmüm nedir söyle baña

Ben diyeyim yana yana

(eyzan)

Mümkün olsa ben varmağa

Fırşat bulub yalvarmağa

İnce beliñi şarmağa

(eyzan)

Nürī kıuluñ maķzün olur

Luţf eyle ki maķcüb olur

Cevr itsen memnün olur

(eyzan)

³⁸⁵ N.E.,91.B

262³⁸⁶

Şarkı Hâfız

4+4= 8'li Hece Ölçüsü

Ey serv-i gülzâr-ı vefâ
Niçün itdiñ baña cefâ
O nev-dildi hayâl oldı
İtdigimiz zevk u şafâ
Gel gidelim zevk idelim
İtme baña cevr u cefâ

Elâ gözün mestânedir
‘ Āşık saña bîgânedir
Bilmez misin hâlim benim
Bu teğâfûl cânânedir
(eyzan)

Süz çeşmiñi hâlime bak
Luţf it derûnum nâra yak
Bahar geldi tavırma böyle
Cûlar gibi gülşene ak
(eyzan)

Bu reftâr ile bu edâ
Mecnûn itdi beni cânâ
Şarılsam ince miyâna
Bir kerrecik daḡî tenhâ

³⁸⁶ N.E.,91.B

(eyzan)

263³⁸⁷

Şarkı-yı Li- Muḥarririhī

“Mūs tef ‘i lün / Mūs tef ‘i lün”

Al destîne cām-ı müdām

Ref‘ it ḥicābi şub u şām

Ey kâmet-i nâzik ḥırâm

İtsem saña ‘ arz-ı merām

Maḫşüd olurdu heb tamam

Firḫatle kârım âh vâh

Varım olub cümle tebâh

Bir gice tâba şubḥ-kâh

(eyzan)

‘ Aşk âteşi yaḫmadı teni

Ferdāya şalma gel beni

Tenhâ bulub cānâ seni

(eyzan)

Uḡratma nâ-maḫremleri

Elden ḳoma hemdemleri

El virse fırşat demleri

(eyzan)

³⁸⁷ N.E.,92.A

‘Acem- Aşīrān

264³⁸⁸

Şarkı-yı Nu‘ mān Ağa

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn”

Sen şehinşāh-ı zamānsın

Bāiş-i emn ü emānsın

Şübhesiz şāhib kur’ānsın

Nāzım-ı mülk cihānsın

Ey zamāniñ qahramānı

Şöhretiñ tūtdı cihānı

Kimseniñ yoğdur gümānı

(eyzan)

Var iken böyle şece‘ āt

Düşmenin çekdi hacālet

Eylediñ maḥzā ‘ ināyet

(eyzan)

Ey şehinşāh-ı kerem-kār

Eylediñ ‘adliñi izhār

Dest-i iḥsāniñla her bār

(eyzan)

³⁸⁸ N.E.,93.A

265³⁸⁹

Şarkı-yı Nu' m̄ān Ağa

“Mūs tef ‘i lūn / Mūs tef ‘i lūn”

Bağma şakın benden yaña

Küsdüm gücendim ben saña

Nāfile yalvarma baña

(eyzan)

Senden ey verd-i leṭāfet

Naşıl itmeyim şikāyet

Eyledim ğayrı cesāret

(eyzan)

Senin için ne çekdim ben

Bilmez misin ey gülbeden

Şübhe itme efendim sen

(eyzan)

Sen beni omuzdan atdıñ

Nisbet idüb ğayra bağdın

Göz göre cānımı yağdın

(eyzan)

³⁸⁹ N.E., 93.A

266³⁹⁰

Şarkı-yı Hâfız

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

‘Āşıklarıñ ey bî- vefâ

Hüsnüñle kesb eyler şafâ

Reftârına olmaz hebâ

Efkende çok zîra saña

Mürğ-i dili zâr eyleme

Bâlâda pervâz eyleme

Ağyârı hem-râz eyleme

(eyzan)

Ruhsâr-ı alıñ gül midür

Bilmem diliñ bülbül midür

Gîsûlarıñ sünbül midür

(eyzan)

Maṭlûb-ı talebdîr amân

Gîsûlarıñ ile ‘ayân

Olur gönüller şâd-ı mân

(eyzan)

³⁹⁰ N.E., 93.B

267³⁹¹

Şarkı-yı Hâfız

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Baňa şorarsañ nesine

Mâ ’il oldum ħandesine

Pek ħapıldım cilvesine

(eyzan)

Gelmesene gülmesene

(eyzan)

Cezbelidir cilvelidir

Bir edâdır ‘ işvelidir

Pek de bel bağlanmaz ammâ

‘ Āşıkına şıvelidir

(eyzan)

Zevħe mâ ’ildir mizâcı

Büsesi gönlüm ilâcı

Ṭavrı hercâyi gibidir

Var mı bilmem imtizâcı

(eyzan)

³⁹¹ N.E.,93.B

268³⁹²

Şarkı-yı ‘ Ali Efendi

“6+5= 11’li Hece Ölçüsü”

Olursa ruḥṣatıñ gāyetle esrār
Saña tenhāda bir gizli sözüm var
Hele eyle yanaktan def ‘ - i aḡyār
(eyzan)

Benim her vecihle bulduñ kolayım
Dimezsın bir kere seniñ olayım
Bugün olmaz yarın bizde bulayım
(eyzan)

Kimseye fāş itme sen esrārıñı
Kırma incitme amān ḡam-ḡārıñı
Bu dil-i bī-çāre çekdi bārıñı
(eyzan)

269³⁹³

Şarkı-yı Sa‘ id Efendi

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Diñle sözüm ey dilrubā
Gidelim meclise تنها
İdelim sāyeñde şafā
İtme cefā baña şāhım
Nevrestesin alma āhım

³⁹² N.E.,94.A

³⁹³ N.E.,94.A

Efendim nev-fidānımsın

Benim tâze civānımsın

Hâşılı tende cānımsın

(eyzan)

Nedir bu şīve vü edā

Sen aldıñ ‘ aqlımı hayfā

Merhamet kıl baña cānā

(eyzan)

Baña cevr u eza itdiñ

Raḥm itmeyüb cefā itdiñ

Beni maḥzūn idü gitdiñ

(eyzan)

Şevk u Tarab

270³⁹⁴

Şarkı-yı Şakir Efendi

Mef ‘ ū lü / Me fā ‘ i lü / Me fā ‘ i lü / Fe ‘ ū lün

Sünbüller içinde göricek ver daḡdārıñ

Bülbül gibi aldıñ kuluñuñ şabr u qarārıñ

Gitdi elemi dilden efendim ḥüsn ü ḥārıñ

Zevkın sürelim ey gül-i ter biz de bahārıñ

³⁹⁴ N.E.,95.A

Nüş eyleyelim mül gibi ol la‘l- i dehānı
Güş eyleyelim cünbüş ile sâz u kemānı
Sāyeñde seniñ görmeyelim rûy-i ĥazānı
(eyzān)

Teşrîfîni bekler seniñ ‘uşşâķ hevāyı
Bülbüldeñ işit şevķ u țarab ile nevāyı
Gülzāra buyur diñleyelim nağme-i nāyı
(eyzān)

Biñ neş’e virir cām- lebiñ meclis-i cemde
Bu ‘āleme reşk itse n’ola bāğ-ı iremde
Biñ nāz ile gel bezmimize işte bu demde
(eyzān)

271³⁹⁵

Şarkı-yı Dal

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Ey gülnihāl-i ‘işveza
Aç göñlüñi kesb it şafā
Derdiñ dil ü cāna devā
Ey nāz pürdür dil-rubā

Gör ĥüsn-i anın el-amān
Mihr-i felekden bir nişān
Kılmaz mı dehri şādımān

³⁹⁵ N.E.,95.A

Her şubh-dem ʔalʕ at-i nemā

Ḳılsam n'ola vaşlın emel

Ḳudretle çeşm-i müktehil

Mektūm iken şerri-i al

Olmuş nigāhı āşinā

Açılmadık bir verd-i al

Açmış be-ğayet penbe şal

Ağyāra itmez imtiyāl

ʕ Uşşākına eyler vefā

272³⁹⁶

Şarkı-yı Mim

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Ḳapıldım ben bir civāna

Gülnehāl nev-fidāna

Şarılsam ince miyāna

Gel itme cevr u cefā

Sürelim zevḳ u şafā

Şūḥ u ālüfte mezākı

Şāf u berrāk vechi sākı

Ben degil çokdur ʕ uşşākı

(eyzan)

Güzeldir tarz-ı edāsı

³⁹⁶ N.E.,95.B

Ḳāmet-i serv-i bālāsı
Gönlüme düşdi sevdāsı
(eyzān)

Seyr-i bāğa gitme tenhā
Gel bize meclis müheyyā
Ṭolū bāde cām-ı mīnā
(eyzān)

273³⁹⁷

Şarkı

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lūn”

Gönlüm aldın al ile ey bī-vefā
Dilde ṭāḳat ḳalmadı itme cefā
Naḳd-i cānım heb fedā olsun fedā
Ey felek meşreb cefā-cū dil-rubā
Dil virüb oldum saña ben mübtelā

Āteş-i ‘aşḳıñla sūzāndır benim
Fırḳatiñle oldı dağlar meskenim
Ḥālime raḥm eylemez aşlā benim
(eyzān)

Nice bir ‘aşḳıñla giryān olayım
Nice bir derdiñle sūzān olayım
Bir teselli vir ki ḥandān olayım

³⁹⁷ N.E.,95.B

(eyzān)

Būselik -‘ Aşīrān

274³⁹⁸

Şarkı-yı Dal

“Mef ‘ū lū / Me fā ‘ī lū / Me fā ‘ī lū / Fe ‘ū lūn”

Pek hāhişi var gönlümüñ ey serv-i bülendim

Yarın gidelim Çamlıca’ya cānım efendim

Redd itme şaşın bu sözümi şūh-ı levendim

(eyzān)

Va‘ d itmiş iken bendeñe ey kān-ı mürüvvet

Bir gün idelim gizlice bir seyre ‘ azīmet

Ağyāra tıyurduğ bugün olmaz ise elbet

(eyzān)

Ol cāy-i mu‘ allāda kırub bezmi miyāne

Gül rüyını seyr itdirelim faşl-ı hazāna

Beyhūde yere gün geçirüb bulma bahāne

(eyzān)

Rāhat mı olur anda iken cümle ehibbā

İster ki göñül zevk idelim biz bize tenhā

Bir günde fenār bağçesine gitmeli ammā

(eyzān)

³⁹⁸ N.E.,97.A

275³⁹⁹

Şarkı-yı Nu' m̄ān Ağa

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Serv-i sehī bī-menendim

Çeşmim nūrısın efendim

Kesb itdim ‘aşkıñı kendim

(eyzān)

Cānım mevcūd iken tende

Qarār itdi bu ‘aşq bende

Bakmam ğayra gözüm sende

(eyzān)

Didim saña cāndan yārim

Ne dirseñ emir kirāmım

Budur ancak benim kārım

(eyzān)

276⁴⁰⁰

Şarkı

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Rehā yok bu derd-i ğamdan

Vefā gelmez sen dilberden

Maṭlūbum bu ancak senden

Ya ağyārdan geç ya benden

³⁹⁹ N.E.,97.A

⁴⁰⁰ N.E., 97.A

Ağyâr ile gizli ülfet
Ben diñlemem hilâf-ı şoħbet
Ya ne olsun böyle nisbet
(eyzân)

Heb hîleñi tıyub sezdim
Bu cefâdan bende bezdim
İşte sözü bunda kesdim
(eyzân)

277⁴⁰¹

Şarkı

“Müs tef ‘i lâ tün”

Yalvardım evvel
Efendim tiz gel
Gelmeden engel
(eyzân)

Ey rûħ-i revân
Eylerim fiğân
Bekletme amân
(eyzân)

Göñlümü aldı
Ferdâya şaldı

⁴⁰¹ N.E.,97.B

Şabrimda yandı

(eyzan)

Ġayrısın bulma

Hileler kırma

Eglenüb kalma

(eyzan)

Süz-i Dil

278⁴⁰²

Şarkı-yı Şâkir Ağa

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

İhtirâ'ı hâzret-i şâh-ı cihandır bu binâ

İsmi bâlâ tarzı a' lâ mevki' i râhat-fezâ

Yok yere itmem müdârâ ey şeh-i mülk-i ' a'â

Böyle icâdiyye kaçırñ var ise mişli şalâ

Çünkü bu cây-i ferahdâda gerekdir ma'arban

Süz-i dilden nağme itdikçe ney vü sine- kemân

Sen şafâlarla açıl gel ey şeh şâhib-i kur'an

(eyzan)

Eyledi icâd bu kaçır-ı şeh şevketmeâb⁴⁰³

Parladıkça zirve-i ' aliyyâ' da hem çün âfitâb

Yüz sürür dâmânına şevk ile elbet mâhitâb

⁴⁰² N.E.,98.A

⁴⁰³ Şevke 'mâb: Şevketmeâb (m.t.)

(eyzān)

Ey dili ni‘ metim hāḳḳ eylesün ‘ ömrüñ mezīd
Gündüzüñ ‘īd ide her bir gice ki ḳadr-i sa‘īd
Sen otur zevḳ eyle olsun ‘ adūlar nā-bedīd

(eyzān)

279⁴⁰⁴

Şarkı-yı Dede

“6+5= 11’li Hece Ölçüsü”

Gönlümden gözümdeñ hayāli gitmez
Yıllar geḳer haber gelür yār gelmez
Çoḳ zamān şabr itdim hicrān tükenmez

(eyzān)

N’eyleyeyim elim irmez güḳ yetmez

Küçükden büyüttüm ol ḡonca-i femi
Yār gitti ḡöñlemde ḳaldı elemi
Yād idüb aḡlarım şimdi o demi

(eyzān)

Bu bir gizli derddir dermānı müşkül
Āh idüb aḡlarım mānend-i bülbül
‘ Aceb yād ider mi ‘ āşıḳın o gül

(eyzān)

⁴⁰⁴ N.E.,98.A

Şet- ‘ Arabān

280⁴⁰⁵

Şarkı-yı Dal

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Mānendime itdiñ zuhūr
Virdi cemāliñ dehre nūr
Vechiñ görüb gitdi şu‘ūr
Olsam ğamıñla bī- huzur
Gelmez baña aşla fütūr

Sen böyle nevreste iken
Zülfünde güldeste iken
Göñlüm saña beste iken
(eyzan)

Mir ’āta bağ ey meh- cemāl
Buldı seniñ hüsniñ kemāl
Yoğdur saña aşla mişāl
(eyzan)

Yapdıkça sen nāz ile iş
Fā ’iğ naşıl olmaz kiriş
Var iken sende bu reviş
(eyzan)

⁴⁰⁵ N.E.,99.A

Nühüft

281⁴⁰⁶

Şarkı

“Fā ‘i lā tün / Fā ‘i lā tün”

Gönlümü al eyle nā- çār

Aldı bir şūḥ-ı sitemkār

Āteş-i ‘aşkıyla her bār

Ağlarım ḥayli zamāndır

Kārım āh ile fiğāndır

Gönlüm ṭan itme şendir

Ḥāṭırım cāy-i miḥendir

Meskenim beyt’ül – ḥazandır

(eyzān)

Sen gideli şīve-kārım

Gitti elden iḥtiyārım

Ḥasretiñle şimdi kārım

(eyzān)

İtdi ol zülfü pūr nişān

Ḥālimi ġāyet perīşāñ

Buldum ammā ey perī- şāñ

(eyzān)

⁴⁰⁶ N.E.,100.A

282⁴⁰⁷

Şarkı-yı Şâkir Ağa

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Düşündiğın nedir öyle

Merâk oldu kuzum söyle

Gel üzme bendeñi böyle

(eyzan)

İnanmam ben yalan düzdüñ

Sen etrâfa gözüñ süzdüñ

Niçün cânâ beni üzdüñ

(eyzan)

Efendim şıklıma benden

Gücendiñse kuluña sen

Nedir aşlı bileyim ben

(eyzan)

Geçer mi Şâbitin senden

Çıkınca tâ bu cân tenden

‘ Aceb hoşnüd mısın benden

(eyzan)

⁴⁰⁷ N.E.,100.A

283⁴⁰⁸

Şarkı

“Me fā ‘ī lün / Me fā ‘ī lün”

‘ Aceb ey şīveli yārim

Niçün inşāfa gelmezsın

Benim gûş eyleyüb zārım

(eyzan)

Perīşāñ eyleyüb hālim

Seniñ yoluñda pāmālim

Mürüvvetsiz be hey zālim

(eyzan)

Firāķı Sermedā bende

Liyāķat ķalmadı tende

Dönüb bir kerrecik sende

(eyzan)

Ferah – fezā

284⁴⁰⁹

Şarkı-yı Dal

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Gördüm o şūh mehveşi

Bağdım ruh-ı zibāsına

Ammā bıraķdı āteşi

Zalim gönül şahrāsına

⁴⁰⁸ N.E.,100.B

⁴⁰⁹ N.E.,101.A

285⁴¹⁰

Şarkı-yı Sa‘dullah Ağa

“6+5= 11’li Hece Ölçüsü”

Nice vaşf itmesün zātın sen ḥandān

‘İtānı itmemiştir bir cihān – bān

Dil-i maḥzūnum itdiñ söyle şādān

Ḥudā da eylesün dilḥāhın iḥsān

Esīr-i ḡam idüm ḥayli zamānlar

İderdim ‘arz-ı ḥacāt ü emānlar

Ḳabūl-i dergehiñ oldum bu anlar

(eyzan)

Cihān ma‘ mūre-i iḥsān-ı vücūduñ

Ḥudānıñ künc-i iḥsānı vücūduñ

Sen olduñ sāyesi rabbi vedūduñ

(eyzan)

Bu ‘abd-i kemteriñ dā’im niyāzı

Ola sen ṭul-i ‘ömrüñ ser-firāzı

Ki sensin bī- nevālar çāre sāzı

(eyzan)

⁴¹⁰ N.E.,101.A

286⁴¹¹

Şarkı-yı Dede

“Fe ‘i lā tūn / Fe ‘i lā tūn / Fe ‘i lūn”

El benim çün seni şarmış biliyor

Bu yalan uluña pek güç geliyor

İftirā sözlerin bağrım deliyor

(eyzan)

Sevdiğim çün seni ey çeşm-i elā

Bu cihān halkı ‘adū oldu baña

Şarmadan şardı dimişler ne fenā

(eyzan)

Sevdiğimi kimseye añmaz idim

El bizi böyle bilür şanmaz idim

Bāri şarsam o kadar yanmaz idim

(eyzan)

Şu bizim hağkımıza ley ü nehār

Su’i zan eylemedik kimse mi var

Şemsī itdikleri bühtāna yanar

(eyzan)

⁴¹¹ N.E.,101.B

287⁴¹²

Şarkı-yı Hâfız

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Meyl itdi dil ey meh saña

Cevr itme böyle da 'imā

İnşafa gel raḥm it bañā

Görme beni cevre sezā

Olsun saña cānım fedā

Gördükçe ben ey nev-civāñ

Ağyār yanında her zamān

Hicrañla yandım el- amān

(eyzan)

Söyle efendim cürmümü

Bende bileyim ‘özrümü

Sevmek günah ise seni

(eyzan)

Ḥasretle cānā sen benim

Mūra çevirdiñ bu tenim

İnşafa gel efkendenim

(eyzan)

⁴¹² N.E.,101.B

Eviç

288⁴¹³

Şarkı-yı Şâkir Ağa

“Mef ‘û lü / Me fâ ‘î lü / Me fâ ‘î lü / Fe ‘û lün”

Ey şâh- felek kevkebe devrân seniñdir

Ey mihr-i melek da ’ire-i meydân seniñdir

Eyvân-ı dil ü dîdede dîvân seniñdir

Vâreste cihân emriñe fermâñ seniñdir

Fermân seniñ kul seniñ ihsân seniñdir

Sâyende cihân beñzedi gülzâr-ı bahâra

Reşk oldu şaf-ı ‘askeriñ ezhâr-ı bahâra

Şevkiñ getürür bülbüli güftâr-ı bahâra

(eyzan)

Bülbül bulunur gülleri güldürmege mecnûn

Güller güz açar gül yüzüñi görmege mecbûr

Cûlar sürinür pâyıña yüz sürmege mecbûr

(eyzan)

Hurşîd-i zafer nâ-şâye-i nur-feşâniñ

Afâka resâ şenşene-i şevket ü şâniñ

Şân oldı kuluñ perteve ihsân nişâniñ

(eyzan)

⁴¹³ N.E.,102.A

289⁴¹⁴

Şarkı-yı ‘Ali Efendi

“Fe ‘i lā tūn / Fe ‘i lā tūn / Fe ‘i lūn”

Sevdiğim göñlü fer- ھیāb idelim

Bu gice gel bize mehtāb idelim

Şevkle nūş mey- nāb idelim

(eyzan)

Giçen aḥşamki gelür mi yāda

Öyle zevk oldu mu bu eşnāda

Yine üç çifte kayık āmāde

(eyzan)

İstedgiiñ var ise yanıña al

Bu huşuşu hele itme ihmāl

Boğaziçin dolaşur zeni eshāl

(eyzan)

Dün gice Sermedi aldım birden

O mecitleri gayrı görsen

Ayıñ ondördi de gāyet rüşen

(eyzan)

⁴¹⁴ N.E.,103.A

Evcāra

290⁴¹⁵

Şarkı-yı Şâkir Ağa

“Mef ‘û lû / Me fâ ‘î lû / Me fâ ‘î lû / Fe ‘û lûn”

Efsûn okur ‘ uşşâkıña gamze-i cādū
Sihr itmede hārūt ne ki işte budur bu
Reftârı güzel dâ’imi reviş yoşma kıyâfet
Bir âfet-i cândır bakışı dîdesi âhū

Dīvâne ider ‘ aşık-ı gam-ğa(V)rını elbet
‘ Anber gibi ol zülf-i dilâviz-i semen bu
‘ Âşık nice şabr eylesün ey şüh kerem kı
Sende var iken sâhir çeşm ile o gīsū

Seyr eyleyüb ol tavr-ı levendâneñi birden
Üftâdeleriñ çekseler ardınca n’ola hū
Dâniş gibi bî-çâre ki cevritme barış gel
Luţf eyle yazıkdır baña ey kâmet-i dil-cū

291⁴¹⁶

Şarkı-yı ‘ Ali Ağa

“Fâ ‘î lā tûn / Fâ ‘î lā tûn”

Sen dönüb ruhsāra gönül
Bezme teşrîf eyle ey gül
Oldum ‘ aşkıñ ile bülbül
(eyzân)

⁴¹⁵ N.E.,104.A

⁴¹⁶ N.E.,104.A

Mâ huzur yağlı piyâde
Mu‘ tedil gâyet havâda
Böyle henkâm-ı şafâda
(eyzan)

Ey perî gîsûña gül tağ
Neş‘e virsün câm-ı mül çâğ
Beklerüm cûlar gibi âğ
(eyzan)

Mihri‘ye ey çâre sâzım
Var iken sen el ne lâzım
Mağdemiñ ancağ niyâzım
(eyzan)

292⁴¹⁷

Şarkı-yı Nu‘ mân Ağa

“Me fâ ‘î lün / Me fâ ‘î lü / Fe ‘û lün”

Gîçen hafta kayıkla ben geçerken
Çubuqlıda seni gördüm gezerken
‘ Aceb bilsem n’ olur bu gizlemekden
(eyzan)

Gelüb yağlı piyâde ile hâlâ
Yanıñda var idi bir şûh-ı ra‘ nâ

⁴¹⁷ N.E.,104.B

Ṭutuşub el ele çıķub da hattâ
(eyzan)

Bilürdüm meşrebiñi hayli müddet
Hilâf söylemek sende eski ‘ âdet
Telâş eylemek şimdi ne hâcet
(eyzan)

Beni ferdâlara şalmaķ merâmıñ
Seniñ olmasa bu âşufte hâliñ
Bu ney inkâra yoķdur hiç mecâliñ
(eyzan)

293⁴¹⁸

Şarkı-yı ‘ Ali Efendi

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Ey gonca-i bağ-ı edeb
Unutmağâ n’oldu sebeb
Cân u gönül dīvâne heb
Feryâd iderler rûz u şeb

Gīsuları sünbül gibi
Ruhsâr-ı alı gül gibi
‘ Âşıķları bülbül gibi
(eyzan)

⁴¹⁸ N.E.,104.B

Ey řāh-ı mülk hüsñ-i an
Derd-i firākıñla hemān
Bir ben mi heb cümle cihān
(eyzān)

294⁴¹⁹

Şarkı Dede

Söyleyiñ ol nev-civāna
Göndersin baña göñlümi
İrişdirmedi dermāna
(eyzān)

Hakķ inşāf vire göñlüne
Uydurđı beni kendine
Varıñ söyleyiñ efendime
(eyzān)

Gittigi yollar řāğ olsun
Çevresi sünbül-i bāğ olsun
Cān-ı derūnum řāğ olsun
(eyzān)

⁴¹⁹ N.E.,105.A

295⁴²⁰

Şarkı

“6+5= 11’li Hece Ölçüsü”

Kar mı yağmış kar şānebānīñ bāğına

Çenem düşdi goncasına güline

Selām eyle seherlerde yārime

Bağrım var benim güzel eyleyene

Günc-i ağāmīñ peşnūbınıñ gümüşi

Aldı beni o güzeliñ gülüşü

Bugün küsülise yarın barışı

(eyzan)

Şarı çizme giyer kōnci tokalı

Yeñi bir yār sevdim karşıyaçalı

Başka oldu ğayrılara baçalı

Bestenigār

296⁴²¹

Şarkı-yı Nu‘ mār Ağa

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lūn”

Bī- mürüvvet böyle bilmedim seni

‘ Āķıbet-i cevriñ helāk eyler beni

Sūz-i ‘ aşķıñ maḥv idüb cār u teni

(eyzan)

⁴²⁰ N.E.,105.A

⁴²¹ N.E.,106.A

Çok sitem gördüm de böyle olmadım
Bağsaña bu derde çāre bulmadım
Hāşılı mümkün olub kırtulmadım
(eyzān)

Olduğum günden berū ben mübtelā
Görmedim bir kerecik senden vefā
Ey cefā-cū söylemez miydim saña
(eyzān)

Dā'imā Sermeddir kuluñ hasta gezer
Hālime bakub be hey zālīm yeter
Koymadıñ cismimde tākātden eşer
(eyzān)

297⁴²²

Şarkı-yı Nu' mān Ağa

"Fe 'i lā tūn / Fe 'i lā tūn / Fe 'i lūn"

Gel seniñle bu yıl ülfet idelim
Uyma eller sözine zevk idelim
Ġam-ı dünyāyı ferāmūş idelim
(eyzān)

‘Azm idersen işte kayık āmāde
Çāk çakışdır işte rūm işte bāde

⁴²² N.E.,106.A

Mevsimidir gidelim sa‘ dābāda
(eyzān)

İster iseñ pullı mistān al yelek
Başım üzere her ne eylersen dilek
Diñle beni şaķın itme sen dōnek
(eyzān)

298⁴²³

Şarkı-yı Şākir Beg

“Mūs tef ‘i lün / Mūs tef ‘i lün”

Dökdükçe zülf-i perçemiñ
Zihni dolaşur ‘ālemiñ
Heb halkı başdan çıkarır
Ġāyet güzeldir perçemiñ

Ĥüsñüñ görüb ben ey perī
Oldum gönülden müşteri
Gel ey tarabya dilberi
(eyzān)

Gel meclise nüş it şarāb
N’olsun bu rütbe ictināb
İñdir fesiñ itme ĥicāb
(eyzān)

⁴²³ N.E.,106.B

Ferahnāk

299⁴²⁴

Şarkı Hāfız

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Aldı ‘ aqlım bir cilve-kār

Gönlüm seni itdi şikār

Serv-i qaddiñ nāzik reftār

Pek cezbeli bir şive-kār

Vaşf olunmaz böyle bir yār

Ebrulariñ tır ü kemān

Çaçma benden ey nev-civān

Söyleyişin derde dermān

(eyzān)

Saña ‘ aşık bir bendedir

Raḥm eyle gel efkendedir

Gönlüm gözüm heb sendedir

(eyzān)

⁴²⁴ N.E.,107.A

300⁴²⁵

Şarkı Dede

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Sevdim yine bir mehlikā

Ben kendim itdim kendime

Hiç bilmedim n’oldı baña

(eyzan)

Virdim ele āyīnesin

Gördüm gümüşden sīnesin

Yağdı dil-i bī kīnesin

(eyzan)

Zülf-i siyāhı bestedir

Sünbül disem şāyestedir

‘ Aşkıyla gönüm ḥastedir

(eyzan)

Hüzzām

301⁴²⁶ **Şarkı Dal**

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Güller açıldı geldi yaz

Bülbüller oldu nağme-sāz

Dil-bestedir eyler niyāz

Gülzāra gel ey serv-i nāz

Gülgoncasın açıl biraz

⁴²⁵ N.E.,107.A

⁴²⁶ N.E.,108.A

Sensin gül-i bağı merām
Sensiz baña gülşen-i Һarām
Reftāra gel eyle Һırām
(eyzan)

Bülbül gülüñ nālendesı
Gül Һüsnüñüñ şermindesı
Dil-i ‘aşkıñıñ efkendesı
(eyzan)

Ruhsār-ı alıñ lālezār
Haft-ı ‘izārıñ nev-bahar
Pertev seniñçün zār zār
(eyzan)

302⁴²⁷

Şarkı

6+5=11’li Hece Ölçüsü

A cānım gel açma sırrı sehpanı
Bu vefāñıñ olur elbet zamānı
Unudurlar şanma ‘ahd ü peymānı
İtme feryād a cānım eyleme zārını
Şabr olur mı āh efendim
Yandı bu dil ömrüm vārı

⁴²⁷ N.E.,108.A

Vefāsızdan vefā māmūl idersin
Hāḫiḫatsız diyü zem mi idersin
A hercāyi ne ūikāyet idersin
(eyzan)

Bī-vefāya gōñül virme ḫaḫādır
Her ne denlü zem idersin revādır
A Ṭanbūrī bu bir ‘ aks-i edādır
(eyzan)

303⁴²⁸

Şarkı

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Güzellerde ne bu ḫālet
Nerde görsem alur ḫayret
İstedigini sevüb ḫocmak
Āh efendim olsa ‘ ādet

Güler yüzli elā gözli maḫcūb olsa ārzū çeker dil virmege
‘ Āşık elbet

Ḳaşlar hilāl perçem siyāh
Bayıldığım o nīm nigāh
Cān ārzūlar būsesini
Bugünlerde itdim ṫamāḫ
(eyzan)

⁴²⁸ N.E.,108.B

Ṭanbūrī'ye eyle raġbet
Zīrā elden gitdi arāvet
Bir āyīneye nazār ıl kim
Gör kendiñi nesin āfet
(eyzan)

304⁴²⁹

Şarkı

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lūn”

Meyl idüb aġyārı aldıñ yanına
Bī-vefā hercāyi yazık şānına
‘Āşıkıñ kıyma mı aşdıñ cānına
(eyzan)

Sen idüb ‘ arz-ı muħabbet bir zamān
Sözleriñe i‘ timād itdim hemān
Şimdi ıldıñ hier ile ħālim yamān
(eyzan)

Dürlü dām-ı fen ile ey dil-şikā
Avlayub mürġ-i dili bī- iħtiyār
Bī- sebep terk eylediñ enħām-ı kār
(eyzan)

⁴²⁹ N.E.,108.B

305⁴³⁰

Şarkı

4+4= 8'li Hece Ölçüsü

Hicriñ ile yađdıñ teni
Bend eyledi ađyār seni
Hercāyi sen tā ezelden
Mürüvvet ider şandım seni

Lāzım degil gelme beri
Göñlüm aldıñ şağdan geri

Az mı itdiñ baña sen nāz
Hātırımda ıaldı biraz
Evvel cevri u cefā itdiñ
Yā ne olsun şimdi niyāz
(eyzan)

Dil zağmından açar yāre
Rağm itmediñ ' aşık-ı zāre
Vīrandır göñlümün şehri
Ta' mīr olmaz āh ne çāre
(eyzan)

⁴³⁰ N.E.,109.A

306⁴³¹

Şarkı

“6+5= 11’li Hece Ölçüsü”

Saña ben cânım didimse ey perî
Cânım kaçd itmeniñ var mı yeri
Bağınub eṭrâfa oldum serseri
Gözlerim yollarda aḥşamdan beri

Nâr-ı firqat eyledi tâ cânâ kâr
Yandı cürüm kalmadı bende karar
Şubḥ olunca eyledim ben âh ü zâr
(eyzan)

Gelmeyince nâz ile ol nev-ḥıram
Gözüme görünmedi bezmde cām
Uyḥu ise dîdeme oldu ḥarām
(eyzan)

Dün gice söz virmediñ mi sen şehâ
Ben seni şandım ider ‘ahde vefâ
Bî-vefâ zâlim bu lâyıḳ mı baña
(eyzan)

⁴³¹ N.E.,109.A

307⁴³²

Şarkı-yı Dede

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Hüsni güzel çeşm-i siyah
Baķışđ deler ciger-gāh
Tā cānıma geçdi bu āh
Hiç rahmıñ yok mu zālim āh

Lāyık mıdır ey nev-civān

‘ Aşķıñla yanarım her an

Vuşlatıñla kıl şādımān

(eyzan)

‘ Uşşāķıña itme cefā

Budur efendimden ricā

İnşāfa gel dil-rubā

(eyzan)

308⁴³³

Şarkı Dede

“4+3 = 7’li Hece Ölçüsü”

Ey gül-i bāğ-ı vefā

Saña oldum mübtelā

Gel baña eyle vefā

(eyzan)

⁴³² N.E.,109.B

⁴³³ N.E.,109.B

Sevdiğim sevdiğim

(eyzān)

Amān ey nevres civān

Yandı cānım el-amān

Bu sözüme gel inan

(eyzān)

Derūnumda emelsin

Güzelsin ince belsin

Güzellerden güzelsin

(eyzān)

Māye

309⁴³⁴

Şarkı-yı Li Muḥaririḥī

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lūn”

Şeb midir bu ya sevād-ı āḥ-ı pinhānım mıdır

Şem‘ -i meclis şu‘ le-i dāğ nümāyanım mıdır

Bilmez oldum sāḳiyā derd-i firāḳ-ı yār ile

Mey midir bu yā sirişk-i çeşm-i giryānım mıdır

Āḥ serdem girye-i mim midir bilmem sebeb

Ḳaldı gitdi ḡonca-i maḳşūd böyle beste-leb

Diñle zālīm diñle baḳ bezm-i muḥabbetde ‘aceb

⁴³⁴ N.E.,110.A

Ney midir efgān iden ya alb-i sūzānım mıdır

Dil-i zamdār u nıgeh ayrān u dīde ekiyār
Sīne pūr sūz ü cıger pūr ūn u ten zār u nizār
āşılı oldum arāb ammā ki bilmem āşıkār
Eyleyen böyle beni cānım mı cānānım mıdır

310⁴³⁵

Şarkı-yı Şākır Aa

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lūn”

Hi menendiñ yok seniñ bir dānesin

āşılı bir mişli yok cānānesin

N’eyleyim ‘uşşāıña bī-gānesin

(eyzan)

ūsnūñi evvel görüşde ey perī

Oldı göñlüm cān u dilden müşteri

Yoluña ıldım fedā cān u seri

(eyzan)

Bir niāñıñla dili şād eylediñ

Göñlümü luţfuñla ābād eylediñ

Fırat-i ūriñden āzād eylediñ

(eyzan)

⁴³⁵ N.E.,110.A

Müste‘âr

311⁴³⁶

Şarkı-yı Dal

4+4=8’li Hece Ölçüsü

Sevmez miyim ey şūh seni

Göñlünce şād itdiñ beni

İzhâr idüb sîm gerdeni

(eyzan)

Bu hüsünle ey sîm ten

Teşrif-i bezm itdiñ geçen

İşler yapub kıâşî güzele sen

(eyzan)

‘ Aşkınla olsam serseri

Ey dil-rubâ vardır yeri

Şağ ol cihānda ey perî

(eyzan)

⁴³⁶ N.E.,111.A

312⁴³⁷

Şarkı-yı Şâkir Ağa

“Müs tef ‘ i lâ tün / Müs tef ‘ i lâ tün”

Ey tûti mir ’ât-ı tekellüm

Ƙıl bülbül-i gülzâra tebessüm

Luţf eyle cânım itme te ’ellüm

Ƙurbân olayım Ƙurbâñ olayım

Sen gel hemân ben nâlân olayım

Her Ƙande varsam mecbur-i ‘ aşkıım

Mülk-i vücûda manşûr-ı ‘ aşkıım

BaƘma baña sen ma‘ zûr-i ‘ aşkıım

(eyzan)

Ey serv-i Ƙâmet yoşma Ƙıyâfet

Sende nedir bilmem bu leţâfet

Kâm-ı Nazîfâ senden ‘ ibâret

(eyzan)

⁴³⁷ N.E.,111.A

SONUÇ

SONUÇ

Kültür ve medeniyetimizin bir parçası olan “Güfte Mecmuaları”; kültür, zihniyet ve sanat tarihimiz açısından fevkalade bir önemi haizdir. Münderecâtında, makam, usûl ve bestekâr isimleri gibi bilgileri vermesi hasebiyle mûsikînin; edebî nazım şekilleri, şairlerin mahlasları gibi bilgilere yer verdiği için ise edebiyat ve edebiyat tarihi açısından incelemeye hazır alanlardan biridir.

Tezimizi nihayete erdirirken elde etmiş olduğumuz sonuçları maddeler hâlinde şu şekilde tespit etmekteyiz:

1. Kazasker Mustafa İzzet Efendi'nin hayatı kronolojik bir yöntemle kısa bir şekilde tanıtıldı.

2. Klâsik tarih kitaplarında ve tezkirelerde var olduğu bilinen ancak mahiyetinin tam olarak bilinmediği “Kazasker Mustafa İzzet Efendi'nin Güfte Mecmuası” İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesinde tespit edildi. Ayrıca mecmuanın ona ait olup olmadığı tartışıldı ve Kazasker Efendiye ait olduğu ortaya konuldu.

3. Bestekârı Kazasker Mustafa İzzet Efendi olan yedi adet şarkı tespit edildi. Bunlardan dördünün günümüze notaları ulaşmışken, notaları ulaşmayan üç şarkının ona ait olduğu bu vesileyle ortaya çıkmış oldu.

4. Mecmuanın içerisinde yer alan fihrist ve 312 şarkı günümüz alfabesine aktarıldı. Bu eserlerin bestekârları muhtelif olduğu fark edildi. Güftelerin ise tamamında mahlas geçmediği için sadece 31 mahlas tespit edilebilmiştir. Mahlaslardan hareketle bir tablo hazırlanmış ve o şaire ait kaç adet şiir olduğu bilgisi, bu şiirlerin mecmuanın içerisinde nerelerde geçtiği bilgisi ve mahlasın geçtiği mısra gösterilmiştir.

5. Mecmuanın içindeki şiirler günümüz alfabesine aktarılırken vezin bilgisi de verilmiştir. İçinde hece ölçüsü ve aruz vezniyle yazılmış şiirler tespit edilmiştir. Ünik nüsha olması hasebiyle gerekli görülen yerlerde metin tamirleri yapılmıştır.

6. Daha evvel edebiyatçılar tarafından pek çalışılmadığı düşünölen güfte mecmualarının, edebiyatçılar için bir çalışma sahası olduğuna dair bir vurgu yapılmıştır.

7. Mecmuadaki şiirlerin, edebî nazım şekillerinin neredeyse tamamının (Sadece bir tanesi hariç ki onun da gazel olduğunu belirtmiştik.) şarkı olduğu tespit edilmiştir. Bu nazım şekli hakkında tafsilatlı bir şekilde bilgi vermeye gayret edilmiştir.

8. Tespit ettiğimiz mahlaslardan hareketle Kazasker Mustafa İzzet Efendi'ye ait olduğunu düşündüğümüz sekiz adet şarkı nazım şeklinde yazılmış şiirler tespit edildi. Çeşitli vesileler ile bu şarkıların Kazasker Efendi'ye ait olduğu düşüncesi kuvvetlendirilmeye çalışılmıştır.

9. İnceleme konusu edindiğimiz eser, 19. yüzyıl mûsikî fasılları repertuarı hakkında da bize bilgiler vermektedir. Yakın bir yüzyılda tertip edilmiş olan bu eseri, günümüz alfabesine aktararak, modern dönem sanat zevkine örnek olmasını kolaylaştırabileceğimiz düşüncesindeyiz

KAYNAKÇA

KAYNAKÇA

- AHMET LUTFÎ, *Tarih-i Lutfî*, 8 cilt, ed. Abdurrahman Şerif, 1910. b., İstanbul: Sabah Matbaası, t.y.
- AKGÜNDÜZ Ahmed, Said ÖZTÜRK, Yaşar BAŞ, *Üç Devir Bir Mâbed: Ayasofya*, 1. b., İstanbul: Osmanlı Araştırmaları Vakfı Yayınları, 2005.
- ALTINÖLÇEK Haşmet, *Müzikle Tedavi*, 2. b., İstanbul: Kitabevi, 2016.
- AYVERDİ İlhan, “Misalli Büyük Türkçe Sözlük”, İstanbul: Kubbealtı Neşriyat, 2006.
- BURSALI MEHMET TAHİR EFENDİ, *Osmanlı Müellifleri*, 2 cilt, İstanbul: Meral Yayınevi, 1972.
- ÇETİN Nihad M., “Arûz”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, 52 cilt, İstanbul: Diyanet Vakfı Yayınları, 1991, C. 3, s. .
- ÇETINKAYA Yalçın, Nuri ÖZCAN, “Mûsikî”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, 52 cilt, İstanbul: Diyanet Vakfı Yayınları, 2006, C. 31, s. .
- DERMAN M. Uğur, *Ömrümün Bereketi: I*, İstanbul: Kubbealtı Neşriyat, 2011.
- DEVELLIOĞLU Ferit, “Osmanlıca - Türkçe Ansiklopedik Lügat”, Ankara: Doğu Matbaası, 1970.
- ERTEK MORKOÇ Yasemin, *Eğridirli Hacı Kemal'in Camii'n-Nezair'i: Metin ve Mecmua Geleneği Üzerine Bir İnceleme*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi Tezi), İzmir: Ege Üniversitesi, 2003.
- GENÇOĞLU Mehmet Sait Halim, “17. Yüzyıla Âit Özgün Bir Mûsikî Risâlesinde Mûsikînin Te'sîrine Dâir Bilgiler”, *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, C. 7, S. 3 (2018), ss. 1612-19, <http://www.itobiad.com/itobiad/412090>.
- GÖLPINARLI Abdülbaki, *Nedim Divanı*, Ankara: Akçağ Yayınları, 2004.

- GÜLDAŞ Saadet, *Vurgu ve Vurgulamaları ile Türk Mûsikîsinde Prozodi*, 1. b., İstanbul: Kurtiş Matbaacılık, 2003.
- GÜREL Rahşan, *Enderûnlu Vâsif Divanı*, İstanbul: Kitabevi, 2009.
- HAFIZ HIZIR ILYAS AĞA, *Osmanlı Sarayında Gündelik Hayat: Letâif-i Vekâyi-i Enderûniyye*, ed. Ali Şükrü Çoruk, 1. b., İstanbul: Kitabevi, 2011.
- İBN-I SINA, *MUSİKİ*, çev. Ahmet Hakkı Turabi, 1. b., İstanbul: Litera Yayıncılık, 2004.
- İNAL İbnü'l - Emin Mahmud Kemal, *Son Asır Türk Şairleri: Kemâlü 'ş- Şuarâ*, 5 cilt, 4. b., Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, 1999.
- , *Son Hattatlar*, İstanbul: Maarif Vekaleti, 1955.
- İPEKTEN Haluk, *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*, 8. b., İstanbul: Dergah Yayınları, 2006.
- KALKIŞIM Muhsin, *Şeyh Galib Divanı*, 2. b., Ankara: Akçağ Yayınları, 2013.
- KARA Mustafa, “Vefatının 130. Yılında Kazasker Mustafa İzzet Efendi”, *Tasavvuf: İlmî ve Akademik Araştırma Merkezi*, S. 18 (2007), s. 10.
- KARATAŞ Turan, *Ansiklopedik Edebiyat Terimleri Sözlüğü*, 2. b., Ankara: Akçağ Yayınları, 2004.
- KEMIKLI Bilal, “Haşimi Kitaplığında Türkçe Bir Cönk”, *Milli Folklor Dergisi*, S. 48 (2000).
- , *Türk İslam Edebiyatı Giriş*, 7. b., Bursa: Emin Yay., 2017.
- KORKMAZ Harun, *İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi'ndeki Mûsikî Yazmalarının Kataloğu*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Tezi), İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014.
- KÖPRÜLÜ Mehmed Fuad, *Edebiyat Araştırmaları 1*, 2 cilt, İstanbul: Alfa Yayıncılık, 2014.

- LEVEND Agah Sırrı, *Türk Edebiyatı Tarihi*, 1. b., İstanbul: Dergah Yayınları, 2014.
- MEHMED SÜREYYA, *Sicill-i Osmanî*, 6 cilt, İstanbul: Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı, 1996.
- OSMÂN-ZÂDE HÜSEYİN VASSAF, *Sefîne-i Evliyâ*, 5 cilt, ed. Mehmet Akkuş, Ali Yılmaz, İstanbul: Kitabevi, 2006.
- ÖZTUNA Yılmaz, *Türk Mûsikîsi Ansiklopedisi*, 2 cilt, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1969.
- , *Türk Musikisi Kavram ve Terimleri Ansiklopedisi*, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, 2000.
- ÖZÜN Mustafa Nihat, “Osmanlıca - Türkçe Sözlük”, İstanbul: İnkılap ve Aka Kitabevi, 1973.
- RADO Şevket, *Türk Hattatları*, İstanbul: Tifdruk Matbaacılık, 1984.
- SARAÇ M.A. Yekta, *Klasik Edebiyat Bilgisi: Biçim-Ölçü-Kafiye*, 2. b., İstanbul: 3F Yayınları, 2007.
- SERİN Muhittin, *Hat Sanatı ve Meşhur Hattatlar*, İstanbul: Kubbealtı Neşriyat, 1999.
- TANRIKORUR Cinuçen, *Osmanlı Dönemi Türk Mûsikîsi*, thk. İsmail Kara, 4. b., İstanbul: Dergah Yayınları, 2016.
- TAYYAR-ZÂDE AHMED ATÂ, *Osmanlı Saray Tarihi: Tarih-i Enderun*, 5 cilt, ed. Mehmet Arslan, 2. b., İstanbul: Kitabevi, 2010.
- TOPRAK Nurcan, *Hattat Kazasker Mustafa İzzet Efendi ve Eserleri*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2004.
- “Trt Nota Arşivi - Ey şehsuvar-ı meydân-ı işve”, (12.07.2019), http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=4293&ad=Ey%20%FEehsuvar-%FD%20meyd%E2n-%FD%20i%FEve.

“Trt Nota Arşivi - Harâb oldu dil-i nâ-şâd elinden”, (12.07.2019),
http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=5999&ad=Har%E2b%20oldu%20dil-i%20n%E2-%FE%E2d%20elinden.

“Trt Nota Arşivi - Şeb midir bu yâ sevâd-ı âh-ı pinhânım mıdır”, (16.07.2019),
http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=10385&ad=%DEeb%20midir%20bu%20y%E2%20sev%E2d-%FD%20%E2h-%FD%20pinh%E2n%FDm%20m%FDd%FDr.

UZUN ÇARŞILI İsmail Hakkı, *Osmanlı Devletinin İlmiye Teşkilâtı*, 4. b., Ankara: Türk Tarih Kurumu Yay., 2014.

YAHYA KAÇAR Gülçin, “Klâsik Türk Mûsiki ve Klâsik Türk Edebiyatı Arasındaki Etkileşim”, *İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi*, C. 3, S. 1 (2017), ss. 117-37, <http://dergipark.gov.tr/doi/10.22252/ijca.330899>.

YEDEK Yavuz, *Türk Mûsikisinde Sâkinâmeler*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Tezi), İstanbul: Marmara Üniversitesi, 2011.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

TEZ ÇOĞALTMA VE ELEKTRONİK YAYIMLAMA İZİN FORMU

Yazar Adı Soyadı	Ömer Faruk Kaygısız
Tez Adı	Kazasker Mustafa İzzet Efendi ve Güfte Mecmuası: İnceleme - Metin
Enstitü	Sosyal Bilimler
Anabilim Dalı	İslam Tarihi ve Sanatları
Tez Türü	Yüksek Lisans
Tez Danışman(lar)ı	Prof. Dr. Bilal Kemikli
Çoğaltma (Fotokopi Çekim) İzni Kısıtlama	☐ Patent Kısıt (2 yıl) ☐ Genel Kısıt (6 ay) ☒ Tezimin elektronik ortamda yayımlanmasına izin veriyorum.

Hazırlamış olduğum tezimin belirttiğim hususlar dikkate alınarak, fikri mülkiyet haklarım saklı kalmak üzere Bursa Uludağ Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı tarafından hizmete sunulmasına izin verdiğimi beyan ederim.

Tarih : 19.08.2019

İmza : Ö. Kaygısız